

8 Martie — Ziua femeii

BINEMERITATUL OMAGIU

Omagiul pe care-l aducem femeilor în această zi de 8 Martie este în fond omagiul cuvenit pentru faptele lor de muncă și viață din tot restul anului, din fiecare zi a anului. Înălțată la rangul unui simbol, ziua de 8 Martie încearcă de fiecare dată să comprime într-o convenție calendaristică multitudinea incomensurabilă a sentimentelor noastre față de cele cărora omenirea le datorează dintotdeauna cel puțin un drept fundamental, deopotrivă tulburător și înălțător, care condiționează, inițial și decisiv, tot ceea ce numim existență: dreptul la viață.

Predestinată să întemeieze și să întrețină latura naturală a realității și a existenței umane, femeia timpurilor moderne este implicată profund și tot mai plener în latura socială a acestei realități, la configurarea căreia are un aport tot mai proeminent. Deplasarea dinspre natural spre social a rolului femeii în societate este supusă condițiilor istorice și, din acest punct de vedere, crearea condițiilor afirmării depline a femeilor în toate domeniile de activitate reprezintă, în țara noastră, cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, o mare cucerire a socialismului, înscrisă la loc de cinste în cartea valorilor morale ale societății pe care o edificăm. Sentimentele noastre față de prezența complexă și completă a femeii în societate vor rămâne întotdeauna deasupra cuvintelor care le exprimă și ele se întemeiază, în ultimă instanță, tocmai pe fondul principal de posibilități create afirmării femeilor și care le deschide acestora un orizont de participare fertilă și creatoare la viața întregii societăți. Obiectivele programatice ale partidului nostru, proiectele de dezvoltare a țării în actualul cincinal includ cu prisosință domenii, ramuri și sectoare de activitate în care aptitudinile și trăsăturile specifice de personalitate ale femeilor se pot pune pe deplin în valoare, tot astfel cum, în aceleași documente de partid, un loc primordial îl ocupă atenția constantă ce se acordă permanentei îmbunătățiri a condițiilor de muncă și viață ale femeilor, ale tuturor oamenilor muncii. Vasta operă de construcție socialistă a validat pe deplin justetea orientării partidului nostru spre continua lărgire a cadrului democratic de participare a tuturor cetățenilor țării la viața socială, politică și economică, femeilor conferindu-li-se în acest context atribuții consfințite constituțional și instituțional.

Și cum poate fi altfel decât generoasă și demnă și umană o orinduire în care se acordă egală importanță femeii mamă, femeii soție, femeii muncitor, femeii savant, femeii cercetător, femeii activist politic — componente indestructibile ale unei fizionomii de integralitate și complexitate morală și socială pe care societatea noastră o făurește programatic și consecvent. Exemplul vieții și activității tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu este, cu strălucire pilduitoare pentru modelul programatic al unui întreg proces de devenire socială a femeii în patria noastră. Principiul acestei edificări umane a rolului și statutului femeii în societatea noastră își găsește deplină acoperire în practica de fiecare zi, dovădindu-se benefic nu numai pentru afirmarea unor criterii superioare în ordine social-istorică, ci și pentru aspirațiile noastre concrete de progres și civilizație. Munca și hărnicia femeilor, tenacitatea și forța lor de creație reprezintă astăzi unul din temelurile convingerii întregului popor că aceste aspirații vor deveni certitudini, tocmai prin înglobarea în efortul general a componentei distincte și distinse care este aportul femeilor. Unitatea de măsură a acestei înglobări este una a faptului cotidian — și de aceea omagiul din această zi de 8 Martie îl ridicăm la puterea reală a zilelor unui întreg an. Numai astfel putem tinde spre o echivalență între ceea ce se cuvine femeii pentru ceea ce ea este în societatea românească de astăzi.

În prag de 8 Martie, de-ziua lor, binemeritatul omagiu al țării!

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Drumul cel mai scurt spre mai bine

MODERNIZAREA

● Investigație publicistică pe o temă la ordinea zilei ● A doua viață a unei întreprinderi ● Roboți în exercițiul funcției ● Două importante cîștiguri ● Resursele creatoare ale inteligenței ● Noi tehnologii — noi produse ● Într-o lună cit într-un an ● Un criteriu de bază: eficiența ● (paginile 4-5)

Cela Grigoraș-Neamțu și Costin Neamțu: „Hrisov 2050” (tapiserie-detaliu)

Primăvara e, totuși, pe aproape

Cel mai expresiv răspuns la un extemporal de dragoste

„ZIUA MAMEI ESTE MEREU”

Paginile 12-13

Tactica de viață a unui savant:

„Am introdus în calculele greul, ca să-l răzbesc”
pagina 8

Tără prejudecăți despre
CĂMINELE
MUNCITOREȘTI
DE TINERET

paginile 18-19

„Pasagerul“ n-a plecat la timp, girofarul — spune comandantul — nu-i suficient în a străpunge pinza de ceață revărsată peste canal. M-am cuibărit într-un scaun din dreptul unui hublou și urmăresc ploaia torențială, cufundînd totul în plumbul unui cer răsturnat. A-venit timp de reverii; anul trecut pe această vreme mă aflam tot aici, pe cheul Dunării, la Tulcea, în aceeași așteptare surescitată de plecare spre Sulina. Pe un ger de minus 20 de grade, la bordul unui spărgător de gheață, peste incremenirea de iarnă polară.

Cu un ceas întârziere, pornim. Nu prea mulți pasageri, în schimb, multe portocale, stive de lăzi cu portocale pentru copiii de la capătul fluviului. Sosim pe inserat, într-o Sulina acaparată și ea de trimbe de ploaie, încît ai senzația că înoți într-un ocean fantastic ce poartă pe umerii valurilor case de oameni. Primăria, clădire solidă cu etaj, se află implintată pe chei. Urc la etaj. E primitoare, chiar elegantă, cu covoaare moi și plante verzi. Nici n-ar trebui să fie altfel, din vreme ce primarul este o femeie. O femeie ce se înalță de la masa de lucru, cu statură impunătoare, cu grație, cu feminitate, îmbrăcată sobru dar cu rafinament, ce denotă inteligență și simțul măsurii. De șase ani — mai întii ca vicepreședintă a consiliului popular, apoi ca președintă — este răspunzătoare de destinele acestui oraș în creștere, grăbit să iasă spre secol din lentoarea lui patriarhală, întors în sine atîta vreme, către faima de odinioară. După ultimul război, din 12.000 de locuitori mai rămăseseră doar citeva familii, începe dialogul Florica Iordache, urmărindu-și logic demonstrația despre orașul de azi și despre cel ce va deveni mîine. Citeva familii ce se stingeau și ele precum casele, străzile, pietrele caldarimului și cheiurile ce avansau în ruină. Un univers în crospusul ale cărui tăceri erau sfîșiate doar din cînd în cînd de cîntecele triste ale flăcăilor din satele de peste ape, veniți să se imbarce și s-o pornească în susul fluviului, spre alte puncte cardinale ale țării, în căutare de meserii noi, ori verile, de turiști zgomotoși, amatori de soare și peisaj exotic. Florica Iordache este fiică a acestor locuri, s-a născut pe un grind de nisipuri, în satul ce a dat numele vestitei și ciudatei păduri Letea, iar copilăria i-a fost marcată de poveștile nostalgice ori cu iz tragic despre Sulina cîndva fremătătoare, „Europolis“ — ul înfloritor, des-

chis către întreaga planetă, plin de contraste și pitoresc, despre Sulina ce s-a stîns sub bombele și minele ce explodau în fiecare clipă, în bătaile disperate de pe mare și de la gurile Dunării. O copilărie nu prea îndepărtată, Florica Iordache s-a născut în 1954, o copilărie fascinată de paginile lui Jean Bart. A fost să fie, spune, ca destinele ei să se interfereze atît de mult cu ale orașului — planetă din centrul universului Deltei spre care gravitează oameni, locuri, resurse. Ca fațetele aceluiași cristal. Era în 1972, și ea implinea 18 ani, pragul închiderii copilăriei, pragul deschiderii maturității, „cînd trebuia să fac

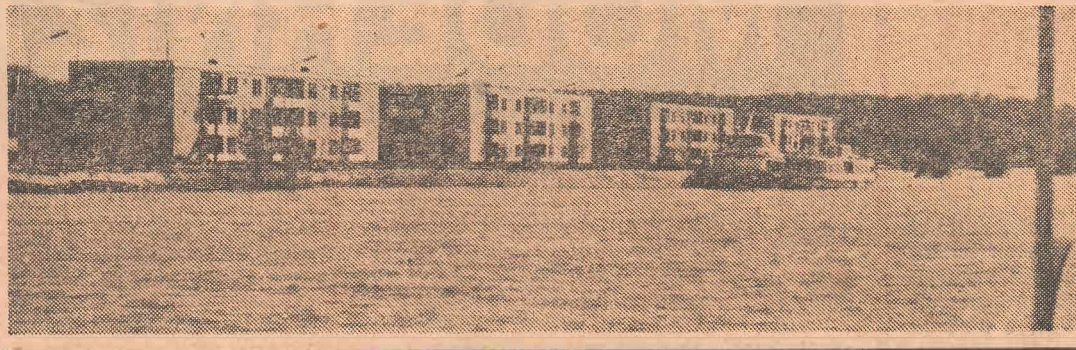
cînd noua deschidere politică a partidului de înflorire a tuturor zonelor și regiunilor rămase în urmă revitaliza viața atîtor orașe uitate cum era Sulina. Șase ani cît a rămas în fabrica din an în an mai mare, a muncit cu un soi de înverșunare, nu doar din respectul pe care orice vîlstar de țaran îl poartă muncii, dar mai ales din datoria lucidă a ridicării rapide a Sulinei la o nouă falma. Ceea ce o detașează și o remarcă și astfel începe drumul promovării. Este mai întii selecționată pentru o școală de cadre de partid, după care este aleasă primar în comuna din care face parte satul ei — C.A. Rostiti. La 24 de ani,

luni, cei 2.800 de locuitori au tot soiul de nevoi. Dar nu numai iernile. Satele au început, în sfîrșit, să întinerească, au început să se nască prunci și astfel apar alte și alte probleme. Nevoia de școli, de educatori, de medici, de biblioteci, de cultură, de dispensare, ca și de specialiști pentru zootehnie și agricultură, căci economia comunei se întărește și se diversifică. Le-a fost primarul pe măsura lor, dirză, aprigă, muncitoare, curajoasă, înțelegătoare și înțeleaptă, le-a dat dar le-a și cerut, în 4 ani făcînd satele de nerecunoscut. S-au înalțat școli, dispensare, casa de nașteri, au venit medicii, dascălii, zootehniștii,

unui primar. De la cele economice la cele sociale, de la cele prezente la cele de viitor, cincinalul opt fiind marea răscurce a acestui oraș, precum se conturează în planul teritorial ca și prin Programul național de valorificare a resurselor naturale din Delta Dunării. S-a pus temelia unei fabrici de brînzeturi, spre exemplu, căci Delta Dunării urmează a fi un important bazin zootehnic al României, amenajările piscicole de la Popina urmează a deveni și mari producătoare de păsări de apă, de rațe și gîște, iar dincolo de „baia“ de sud a orașului s-a înalțat, anul trecut, prin miinile cetățenilor cel mai important și mai mare dig al localității. Pentru a putea asigura dincoace o lucrare fără precedent din istoria Sulinei — „centura ei agricolă“, un bazin legumicol propriu cu 200 hectare. Suprafața care, din această primăvară începe a fi smulsă dintre ape, smircuri, stufăriș și remodelată pentru grădini. O lucrare-miracol a locuitorilor înșiși, propusă de ei în adunările civice din cadrul Tribunei Democratice și realizată de ei prin muncă obștească, precum ne informează Florica Iordache. Mai mult poate decît în alte zone ale țării, oamenii de-aici sînt mai uniți, pe ei natura îi supune deseori la examene totale de omenie, de civism, de înțajutorare, de altruism, de forță interioară, de rezistență, de iubire pentru spațiul în care trăiesc și pe care nu l-ar părăsi pentru nimic în lume. De aceea, ei știu mai mult decît alții, poate, valoarea muncii unite pentru întreaga obște. Dacă digul a fost unul dintre acele lucruri făcute de toți pentru toți, dacă „centura agricolă“ este un altul, ca și noile localuri de grădiniște și creșe de copii, străzile, urbanizarea lor rămîne o alta, dintre aspirațiile și ambițiile „la zi“ ale sulinenilor. Primăria nu așează în față procesele-verbale de debaterile din cadrul forumului public al Tribunei Democratice. În cincinalul 1986—1990 toate străzile vor fi asfaltate, se va dubla capacitatea uzinei de apă, se va extinde rețeaua de apă și canalizare, se va înalța o Casă a tineretului, o policlinică, un spital orașenesc cu secții pentru maternitate și pediatrie. Iar numai în primii doi ani încă 600 de apartamente. Sînt indicatori ai unei vieți în mișcare, ai unui oraș de durată și pentru durată. Ai unui oraș tinăr. Sînt, în același timp, agenda de lucru a unui primar care poate să lase în urmă amintiri.

CICI IORDACHE-ADAM ■

O primărită tinără pentru un oraș tinăr

ceva, pentru a nu îmbătrîni ca o „femeie a nisipurilor“ în satul ridicat pe nisipuri, singur și departe de lume“. Chiar atunci a bătut aripa unui zvon peste așezările de pe grind, de la capătul lui de nord, de la Periprava și Chilia la cel de sud, la micul Cardon, unde mai rămăseseră doar vreo 10 case și unde mai locuiau vreo 5 familii. (Celor obișnuți cu creșterile exponențiale ale orașelor, cu ritmurile fantastice ale industrializării le pot părea o falsă literatură aceste întimplări din viața unei tinere fete din Delta Dunării. Și totuși, e adevărat, e viață trăită, e realitate). Zvonul era simplu, cum că se caută forță de muncă, mai cu seamă femei pentru o fabrică de conserve de pește în Sulina. Florica Iordache a fost între primele 20 care au pornit spre Constanța să se califice în meseria de preparator conserve iar pește doi ani, au demarat o industrie ce va aminti lumii că Sulina există din nou, iese din anonimat, cu toate cotele în creștere. Sîntem la 4 ani după reimpărțirea administrativ-teritorială a țării,

primar pentru 5 sate cu 2.800 de locuitori, legați între ei mai mult prin drumuri de ape decît de uscat, cu multe probleme în izolarea lor și care așteaptă, nu odată, de la cel ce-i conduce, totul. O lume aparte lumea Deltei iar ea știa atît de bine felul de a fi al acestor oameni blinzi, uniți, dar neîndurători cu cei ce încearcă să-i tragă pe sfoară ori să-i creeze la marginea lumii dacă sînt la marginea țării. Calul și șareta i-au fost prietenii care deseori au scos-o la liman, cînd se rătăcea prin hățșuri de pădure ori printre dunele de nisip, venind serile ori nopțile din satele depărtate, cale de 15—18 km, de la Periprava ori Sfiștofa, de prin pășunile dinspre marginile grindului, unde se refugiau vara ciridurile de vite, ca în preerii, de prin amenajările piscicole, unde pescarii reveneau tirziu la cherhanale și cînd puteau discuta cu primăria problemele lor de muncă și de viață, sau de pe nisipurile mișcătoare, unde niște bărbați aprigi și niște femei pe măsura lor le fac să rodească. În iernile grele, cu izolări de luni și

veterinari care se cereau și se impuneau. Sub conducerea Florică Iordache, pentru prima dată planul economic al comunei s-a realizat integral ca și contractele pentru fondul central de lapte, carne, ouă, lînă, din toate cele ce poate să producă o localitate de deltă. În 1981, drumul promovării urcă spre Sulina. În orașul-planetă în jurul căruia trăiește, se mișcă, se rotește existența localităților Deltei Dunării. Sulina a ajuns astăzi, iată, ne declară cu mîndrie, la 6.000 de locuitori. A ajuns o veritabilă cetate industrială, cu un dezvoltat șantier naval, un centru vestit pentru covoaare orientale, unde femeile pescarilor, femeile muncitorilor de la șantierul naval și femeile lucrătorilor din porturi — din portul fluvial și portul maritim au nu numai un loc de muncă, au un loc pentru un renume. A ajuns unul din marile porturi-libere ale Europei, a ajuns nu doar mirajul unor turiști solitari ei spațiul turistic internațional. Privită din atîtea unghiuri ale noii ei realități Sulina ridică alte probleme în fața

Rebutul în mare scădere

Costică Lehăduș este președintele organizației democratice și unității socialiste nr. 6 de la întreprinderea textilă Dacia, din Capitală; are 33 de ani, s-a născut în comuna Murgeni, județul Vaslui, a făcut școala de țesători în București, a plecat în armată, s-a întors din armată și din 1976 lucrează la Dacia. Zice fără să-l întreb: „La noi, economia de materie primă e pe primul plan“.

— Cum se economisește? Imping eu ideea mai departe.

— Mai întii, învățînd să fim buni gospodari: adică adunînd fir cu fir de urzeală, stringînd bobinele cu defecte și bobinîndu-le din nou. Apoi, mai există încă la noi un fel de rebut admis: cînd montezi un articol, o țesătură viitoare, pe mașină, se rulează cam doi-trei metri cu defecte, pină ce mașina se reglează bine. Ei bine, înainte această lungime de rebut admis era de 4—5 metri. Prin reglarea mai bună a mașinilor încă de la pornire, prin sporirea atenției în manevrarea lor, am reușit să reducăm această lungime de rebut admis la doi-trei metri, așa cum vă spuneam. Am recuperat, deci, material, țesătură, pentru o cămasă sau pentru două fuste. Ceea ce nu e puțin deloc, dacă ținem cont de numărul mare de mașini de țesut de la noi.

— Ar mai putea fi redusă această lungime de rebut admis? întreb.

— Cred că da, zice Lehăduș; eu mă tot gîndesc la asta. Tot la reglaj trebuie să umblăm, cu mai multă știință, cu mai mare profesionalism, cu mai multă responsabilitate.

— Depinde numai de aceste calități ale lucrătorului sau și de mașină, treaba asta?

— Depinde în primul rînd de om: să nu întirzie, să nu lipsească de la lucru, ci dimpotrivă e nevoie să vină cu 10 sau 15 minute mai devreme, să ia ma-

șina în primire, să intre în acea atmosferă de lucru a mașinii, să se deprindă repede cu mișcărilor, cu ergonomia muncii; apoi să-și întrețină bine mașina, s-o exploateze rațional și cu destulă grijă, știut fiind că o defecțiune a mașinii produce, mai departe, o defecțiune în produs, adică în țesătură.

— Dar de mașină nu depinde deloc? De tehnicitatea, de modernitatea ei?

— Avem mașini moderne, care funcționează acum cu micro-su-

estii obligat să cunoști tehnica nouă, s-o stăpînești, să produci cu ea la parametri maximi. Noi lucrăm aici, în țesătoria asta, numai pentru export. Nu spun că dacă am lucra pentru intern, ar trebui să lucrăm mai puțin bine, mai puțin responsabil. Dar să livrezi marfă bună, competitivă, în Franța, Canada, U.R.S.S., în alte țări cu destul de ridicate pretenții și cu tradiție în astfel de tehnică, e un fapt care nu prea te lasă multă vreme în pace.

Doi membri O.D.U.S. de la Dacia

Ecuția fiecărei zile: calitatea

veici metalice, un fel de suveică-proiectil. O mașină lucrează acum cu 13 astfel de suveici. Saltul e spectaculos dacă ne gîndim că pină nu de mult lucram cu suveici din lemn, de aproape jumătate de metru. Și, firește, nu ne-am oprit aici: în prezent ne ocupăm de ridicarea tehnicității mașinilor noastre, de perfecționarea lor continuă.

— O mașină mereu perfecționată, cu grad înalt de tehnicitate cere să fie minuită de un om pe măsură: cu un înalt grad de profesionalism. Ce se face în cadrul organizației dumneavoastră în această direcție?

— Am perfecționat și oamenii: am realizat asta prin cursurile de perfecționare, de ridicare continuă a calificării, de specializare pe mașini, pe faze de lucrări, pe lucrări și articole. Într-o întreprindere intră mereu tehnică nouă, o întreprindere nu este și nu rămîne niciodată ceva dat, înghețat, ci e un lucru viu, dacă vrei, mereu în evoluție. Nu poți rămîne nici tu, muncitor cu pretenții, la nivelul dat de cunoștințe. Trebuie,

— Și ceea ce nu vă prea lasă în pace este, bănuiesc, în primul rînd calitatea?

— Chiar săptămîna trecută am stat de vorbă cu țesătoarele, în cadrul organizației noastre, despre asta: am ridicat problema acurateții produselor. Chiar așa! Am luat măsuri ca marfa noastră, țesătura, să ajungă cit mai curată în finisaj.

— De ce s-a impus această măsură?

— Am sesizat pe ici, pe colo, o anume toleranță față de calitate, de albul țesăturii: mai apăreau bucăți de țesătură cu pete de ulei, cu fire de urzeală pe margine. Acum am redus mult aceste aspecte și sîntem în măsură a le înlătura în întregime.

Iar aceasta se cheamă muncă de la om la om, o muncă de educație prin muncă și pentru muncă. Iar la urmă de tot, educația aceasta, vom observa, ne va face mai buni, mai competitivi cu inteligența și produsele noastre pe piața lumii, mai auviți și, firește, mai liberi și mai puternici.

Metronomul progresului

Elena Gheorghe, are tot 33 de ani, e mamă, soție, și are și un renume: este una dintre cele mai bune țesătoare de la Dacia. Nu pot să spun cea mai bună, pentru că un astfel de calificativ se potrivește multor țesătoare de aici. Dar dacă stai de vorbă cu dînsa, dacă o privești și-î urmărești gesturile care însoțesc cuvintele, accentuarea unora și înnuierea altora, ex-

două, zece mai puțin, ceea ce înseamnă că-mi diminuează planul de bătăi.

— Și ce dacă: doar dumneavoastră nu aveți, ca scop, faptul de a produce bătăi, ci metri de pinză?!

— Da, dar bătăile astea înseamnă metri de pinză: o mașină, un război de țesut, trebuie să-mi bată mie, în opt ore, de 68 de mii de ori. Eu am o ecuație a mea, pe care trebuie s-o rezolv zilnic.

— Care e ecuația?

— Păi, e simplă, dar nu e prea ușor de rezolvat! Adică: 68 000 de bătăi pe schimb = 27 metri lineari de țesătură, pe schimb, la o mașină, pe o mașină simplă.

Ecuația asta, ca așezare în pagină sau ca raport de termeni, destul de simplă, n-a lăsat-o astăzi, în ultima zi a lui februarie, să mîncească pinza la ora 12. Ea, bătaia războiului, e atît de imperioasă pentru realizarea metrajului de pinză, încît Elena Gheorghe, ca și alte țesătoare, cum sînt Mariana Voinea, Mariana Mirză, nu pot nici mîncea pinza ce n-o aud, pinza ce nu atinge ritmul acela aproape draconic de succedare la fracțiune de secundă. Ați înțeles, deci, și pentru care alt major motiv, în afara ghiocelului, țesătoarele de la Dacia mai așteaptă primăvara. Iar ecuația despre care ne vorbea Elena Gheorghe, despre care ne-a vorbit, cu aceeași responsabilitate și conștiinciozitate, mai ales, și Maria Voinea, este o ecuație a muncii, este cred fără să forțăm exprimarea, o ecuație a bunăstării lor. Bătaia aceea ritmică, repetată la fracțiune de secundă, devine, într-o accepțiune mai generală, un fel de metronom al progresului, al mersului nostru înainte pe calea unei tot mai puternice industrii, a unei tot mai mari productivități. Și e tot mai bine că tot mai mulți oameni ai muncii, membri de partid, de sindicat sau ai O.D.U.S., sînt conștienți de confruntarea cu ea.

NICOLAE GRIGORE ■

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU la Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

În cuvîntarea rostită la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a evidențiat succesele obținute de țara noastră în cei 40 de ani de construcție socialistă. În cuvîntare se arată că în această perioadă industria românească s-a dezvoltat de peste 100 de ori, agricultura de aproape patru ori iar veniul național de peste 32 de ori. Dintr-o țară agricolă slab dezvoltată, România a devenit în anii socialismului o țară industrial-agrară socialistă care se dezvoltă continuu. Poporul român a trecut acum cu toate forțele la îndeplinirea hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, a obiectivelor celui de-al 8-lea plan cincinal, care își propune realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregii națiuni, trecerea României într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare economică și socială, de îndeplinire a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism. În întreaga noastră activitate, se spune în cuvîntare, pornim de la faptul că rezultatele obținute de fiecare țară socialistă în dezvoltarea sa economico-socială sînt o contribuție nemijlocită la cauza generală a socialismului, la creșterea forței și a prestigiului său în lume, la cauza păcii. În acest sens, realizările țărilor socialiste, în rîndul cărora Uniunea Sovietică ocupă un loc deosebit, demonstrează că numai socialismul oferă omenirii calea dezvoltării economico-sociale rapide, a lichidării înăpoierii și a asigurării bunăstării popoarelor, a independenței lor.

Conducătorul partidului și statului nostru a evocat relațiile trainice îndelungate, cu vechi tradiții în istoria popoarelor noastre, colaborarea statornică de-a lungul anilor între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, afirmînd hotărîrea de a face totul pentru ca aceste relații să cunoască o dezvoltare continuă, spre binele și interesul ambelor țări, al cauzei generale a socialismului și a păcii. În întreaga sa politică externă, se spune în cuvîntare, România acordă o atenție deosebită dezvoltării relațiilor de prietenie și de colaborare cu țările socialiste, în primul rînd cu țările vecine. În acest cadru, țara noastră acordă o mare însemnătate întăririi colaborării și conlucrării cu Uniunea Sovietică. România acționează pentru transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate la Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R., a Progra-

mului complex de colaborare tehnico-stiințifică pe termen lung, pînă în anul 2000, ceea ce va duce la dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări, la realizarea programelor și a planurilor adoptate de congresele partidelor din țările respective. În acest context, cuvîntarea subliniază că trebuie făcut totul ca relațiile de colaborare dintre țările membre ale C.A.E.R. să constituie un model de relații noi, de deplină egalitate și avantaj reciproc. Se evidențiază, de asemenea, că țara noastră extinde colaborarea și cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. La baza relațiilor sale internaționale, România situează ferm principiile deplinei egalități, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S. a cuprins și probleme ale situației internaționale. Arătînd că această situație continuă să se mențină deosebit de gravă și de încordată, ca urmare a cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, a politicii imperialiste de forță și de amestec în treburile interne ale altor state, secretarul general al partidului a subliniat că problema fundamentală a lumii de azi o constituie apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, de lichidare a armelor nucleare. „Salutăm și sprijinim pe deplin — se spune în cuvîntare — inițiativele și propunerile Uniunii Sovietice în direcția reducerii cu 50 la sută a armelor nucleare, a încetării experiențelor nucleare și opririi militarizării Cosmosului. Apreciem ca deosebit de important programul propus de Uniunea Sovietică privind lichidarea pînă la sfîrșitul acestui secol a întregului arsenal de arme nucleare și considerăm că nu trebuie preocupat nici un efort pentru realizarea lui. Popoarele așteaptă ca Statele Unite ale Americii și aliații lor din N.A.T.O. să adopte o atitudine realistă și să treacă — pe baza propunerilor prezentate de ambele părți — la realizarea unor acorduri corespunzătoare pentru înlăturarea pericolului unui război nuclear și oprirea militarizării spațiului cosmic. Realizarea unui echilibru între cele două părți din punct de vedere militar trebuie îndeplinită nu pe calea mării arsenalelor militare, ci pe calea reducerii la cel mai scăzut nivel a înarmărilor. Aceasta corespunde intereselor popoarelor întregii

lumi”. Se precizează că în același timp este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru reducerea substanțială a trupelor, a armelor clasice și a cheltuielilor militare, pentru renunțarea la forță și pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. În vederea îndeplinirii dezarmării și a păcii, este necesar să se facă totul pentru încheierea cu succes a Conferinței de la Stockholm consacrate întăririi încrederii și pentru de-armare în Europa, a negocierilor de la Viena pentru reducerea trupelor și a armamentelor în centrul continentului, precum și pentru desfășurarea cu rezultate pozitive a conferinței de dezarmare de la Geneva. Cuvîntarea relevă, de asemenea, că România se pronunță și militează ferm pentru crearea unei zone denuclearizate și lipsite de arma chimică în Balcani și sprijină realizarea unor astfel de zone în nordul și în centrul Europei, precum și în alte regiuni ale lumii.

Oaspeți ai unui mare colectiv muncitoresc din Moscova

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți membri ai delegației noastre la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., a fost oaspete al colectivului de oameni ai muncii de la Uzina de Lini Automate „A 50-a Aniversare a U.R.S.S.” din Moscova. După vizitarea uzinei, secretarul general al partidului nostru a participat la mitingul prieteniei româno-sovietice organizat la Casa de cultură a întreprinderii. Sutele de participanți au făcut o călduroasă primire tovarășului Nicolae Ceaușescu, au ovacionat îndelung pentru prietenia dintre partidele, popoarele și țările noastre. Deschizînd mitingul, secretarul comitetului de partid a declarat: În numele întregului colectiv al întreprinderii, al Moscovei muncitoare, vă salutăm călduros pe dumneavoastră, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, pe membrii delegației Partidului Comunist Român. În persoana dumneavoastră, noi salutăm poporul României frățești, care, sub conducerea partidului său comunist, construiește societatea socialistă. Din toată inima, dorim comunistilor români, tuturor oamenilor muncii din România noi realizări în opera de construcție socialistă, pentru îndeplinirea cu succes a sarcini-

lor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R.. Exprimînd satisfacția pentru cursul ascendent al relațiilor dintre Uniunea Sovietică și România, vorbitorul a subliniat că acest fapt se înscrie ca o contribuție la întărirea forței socialismului, la afirmarea păcii în întreaga lume.

În cuvîntarea rostită la miting, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evocat relațiile bune de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, din care poporul român și popoarele Uniunii Sovietice, relații cu adînci și îndelungate tradiții, care în anii socialismului s-au ridicat la un nivel nou și se bazează pe lupta comună pentru socialism, pentru bunăstarea popoarelor noastre, pentru pace în întreaga lume. Referindu-se la colaborarea cu Uniunea Sovietică, cu alte țări socialiste, la activitatea în cadrul C.A.E.R., secretarul general al Partidului Comunist Român a arătat că aceste colaborări și activități au o contribuție de seamă la dezvoltarea fiecărei economii naționale, la înaintarea fiecărei țări pe calea socialismului, la creșterea prestigiului socialismului în întreaga lume. Sîntem ferm hotărîți, se spune

în vederea extinderii relațiilor de colaborare economică și de cooperare în producție. A fost reafirmată linia constantă a celor două partide privind adîncirea relațiilor româno-sovietice în toate domeniile de activitate, pe baza principială a marxism-leninismului și a internaționalismului socialist.

Abordîndu-se probleme ale situației internaționale, s-a exprimat părerea unanimă că evoluția acestei situații impune întărirea continuă a unității și coeziunii țărilor socialiste, impune acțiuni intense, convenite, ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia, impune eforturi constante din partea tuturor forțelor iubitoare de pace, dezvoltarea unui dialog politic fructuos între statele cu orînduri sociale diferite. În acest context, a avut loc un schimb de păreri cu privire la căile de realizare a programului prezentat de Uniunea Sovietică privind lichidarea, pînă la sfîrșitul acestui secol, a armamentelor nucleare. Secretarul general al Partidului Comunist Român a reafirmat sprijinul deplin al României față de acest program și a subliniat necesitatea intensificării eforturilor în vederea îndeplinirii dezarmării, a întăririi păcii și securității internaționale. A fost evidențiată, totodată, însemnătatea creării în diferite regiuni ale Europei și ale lumii, inclusiv în Balcani, de zone denuclearizate și libere de arma chimică.

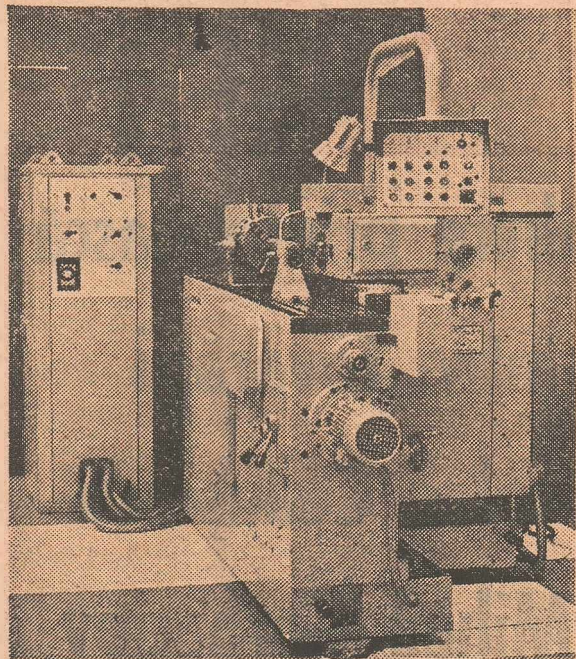
Întîlnire prietenească între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov

După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care în fruntea unei delegații de partid a participat la lucrările Congresului al XXVII-lea al P.C.U.S., s-a întîlnit cu tovarășul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o înaltă apreciere lucrărilor celui de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., raportului politic prezentat de tovarășul Mihail Gorbaciov, apreciînd că lucrările congresului au o mare însemnătate pentru îndeplinirea programelor privind construcția socialistă și comunistă în Uniunea Sovietică, pentru cauza generală a socialismului și a păcii. În cursul întîlnirii a fost exprimată satisfacția reciprocă față de dezvoltarea pe linie ascendentă a colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, au fost exprimate perspectivele extinderii raporturilor economice în direcțiile prioritare ale programului tehnico-stiințific pe bază bilaterală, precum și pe baza Programului complex al țărilor membre ale C.A.E.R. S-a convenit ca organele corespunzătoare din cele două țări să continue activitatea pentru găsirea de noi posibilități

Drumul cel mai scurt spre mai bine

MODERNIZAREA

Acțiune de majoră importanță pentru progresul multilateral al patriei, organizarea și modernizarea producției implică o puternică angajare a tuturor cadrelor de conducere, a specialiștilor și a tuturor oamenilor muncii din toate întreprinderile, centralele și ministerele de resort. Acum, când se pune un accent deosebit pe calitatea producției, pe realizarea ei în regim intensiv, organizarea și modernizarea devin imperative stringente pentru toate unitățile economice. Potrivit indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în întreaga țară se desfășoară o vastă campanie pentru perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție. Programul unitar privind această amplă acțiune oferă cadrul unor schimbări radicale în do-

menul organizării și desfășurării proceselor de producție și creșterii substanțiale, pe această bază, a eficienței întregii activități economice. Dar, în același timp, aplicarea acestui program implică valorificarea condițiilor existente la nivelul fiecărei unități, a resurselor materiale și creatoare, a potențialului complex, existent la fața locului. Ridicarea nivelului calitativ al produselor, sporirea competitivității acestora, cu diminuarea substanțială a consumurilor energetice și de materiale, a cheltuielilor de producție în general — aspecte concrete ale modernizării — constituie subiectul paginilor de față, o încercare a revistei noastre de a surprinde un proces viu în toate aspectele lui concrete, în diferite unități economice cu experiență înaintată.

Chimia și reacțiile în lanț ale noului

La recenta adunare a oamenilor muncii de la Combinatul chimic Rm. Vilcea, în bilanțul evenimentelor de producție consumate în '85 a intrat, firesc, și chipul în care problemele, propunerile, sugestiile supuse discuției la adunarea de-acum un an și-au găsit locul viu în atenția celor în drept. O astfel de problemă a fost ridicată anul trecut de ing. Grigore Arnăutu, de la Secția PVC II. O problemă care, prin importanța ei deopotrivă imediată și de durată, s-a dovedit chiar „problemă”: modernizarea producției, sporirea gradului de puritate a sortimentelor PVC, a calității și competitivității acestora, printr-o mai strinsă valorificare a materiilor prime, prin stocarea acestor materii de tot ce au ele mai bun, mai nobil și mai eficient ca potențial dinamic. O problemă care, în spiritul recetelor sarcini trasate de secretarul general al partidului pentru perfecționarea organizării și modernizarea producției — sarcini care, la ceasul de față, constituie și aici, ca în toate unitățile economice naționale, obiectul unor programe ample și cu strictă desfășurare în timp — și-a revelat o dată în plus ardența.

Când intri în Secția PVC II a marelui combinat vilcean te izbește liniștea. Urechea nu aude decât această liniște, liniștea fierii și desfacerii materiilor, liniștea fierberilor secrete, măsurate de ciudate ornice și manometre, iar ochiul nu vede decât acele calme, imperturbabile, mereu egale lor inele, trepidatii de gigantice și sofisticate mașini actionate de comenzi electronice. Singurul accent încordat, în acest tablou, îl pun oamenii. Oamenii care, pătrunși de conștiința marilor lor răspunderi accentuate de sarcinile secretarului general, pun la bătaie pasiunile, pun la bătaie inteligența, inteligență intelectuală în sensul cel mai înalt al cuvintului, ca să salte zilnic mai sus calitatea muncii, imprimând-o ca atare pe produsele ce le poartă iscălitura. Modul în care s-au angajat în acțiunea modernizării e semnificativ din acest punct de vedere.

Stăm de vorbă cu ing. Grigore Arnăutu, cu ing. Rodica Davidoi, cu operatorii chimisti Nicolae Popescu și Constantin Pisciucă, cu mulți alții. Succesele și proiectele lor în acțiunea de care vorbeam sint cu totul deosebite, dar cum aici se profe-

sează podoarea față de exclamări (sintem într-o incintă industrială ultramodernă, deci pe teritoriul exactității extreme, unde nu te poți juca cu vorbele!), renunțăm la semnele de exclamație și transcriem datele acțiunii cu punctuația modestiei. S-a pornit, ni se spune, de la premisa, de fapt de la adevărul tehnic, neclintibil ca orice adevăr de acest fel, că în reacțiile chimice se și câștigă, dar, fatal, se și pierde, nu tot ce intră în aceste reacții (materii prime, materiale) fiind decontabil la miligram în produsul finit. Dar s-a mai luat ca punct de pornire și o altă premisă, mai mult sau mai puțin ideală, conform căreia reziduurile reacțiilor chimice, printr-o valorificare atentă, pot fi, dacă nu anulate, reduse cât mai temeinic. S-a început prin ceea ce se cheamă „recuperarea avansată” (a se citi: prin tehnici speciale, de mare eficiență) a clorurii de vinil care scapă din raza reacției în momentele polimerizării. O astfel de „recuperare avansată” a pretins o firească organizare nouă, superioară a muncii și modernizarea, săvârșită cu forțe proprii, a instalației de recuperare. Modernizare care, la rindu-i, a antrenat o seamă de prețioase reacții în lanț ale noului, răsrinite asupra tehnologiilor de fabricație. O îmbunătățire a acestora este așa-numita „demonomerizare”, grație căreia în paleta sortimentelor PVC s-au ivit culori noi, adică produse de nouă și înaltă tehnicitate. Produse pe care beneficiarii externi, începând cu țări-campioane ale industriei chimice ca Anglia, S.U.A. și Japonia, s-au și grăbit să le comande, apreciindu-le calitățile. Lista produselor noi apărute ca urmare a acțiunii modernizării s-a extins cu bogate promisiuni pentru industriile electrotehnice, alimentară, de medicamente etc.

Prima etapă a perfecționării organizării și a modernizării producției, cu scadență la 30 iunie, e, asadar, în plină și fertilă desfășurare în secția de care ne ocupăm, inclusiv pe ansamblul marelui combinat vilcean. În supliment, din aceeași grijă pentru precizie, pentru exactitatea extremă, care le guvernează munca, interlocutorii ne vorbesc și despre preocupările pentru următoarea etapă, care, având ca termen sfârșitul anului, își are, firesc, rădăcinile în aceste zile. Chiar în aceste zile se pune la punct, în colaborare cu oameni de știință, tehnologia obținerii PVC-ului reclamat de programul energetic nuclear: tot în aceste zile se lucrează intens la sala calculatorului (da, secția va beneficia în curând de un calculator electronic!) și se finalizează ultimele detalii legate de introducerea unui robot la instalația de ambalare a produselor. Deci, sarcinile stabilite de secretarul general al partidului pentru a doua etapă a marii acțiuni naționale a perfecționării organizării și a modernizării producției — sarcini care pun un viu accent pe mecanizarea, automatizarea și robotizarea proceselor de fabricație — își vor avea și aici ziua lor bună, ca unele ce sint asumate de dimineată.

ILIE PURCARU ■

Totul pe o singură sursă

Are 55 de ani dar păstrează înfățișarea surizătoare și tinerească a omului de inițiativă și întreprinzător, aflat mai întotdeauna în căutarea unui drum nou și reușind a-l întrezări, s-ar putea zice, fără efort, ba chiar cu o anumită bună dispoziție care vrea să însemne o neclintită încredere în succes. Face parte din soiul acela de oameni care, de s-ar putea, ar fi în stare să-și dea o zi sau o lună sau un an din viață pentru o idee bună dar el știe că ideile vin, dacă vin, și nu cer în schimb decât dreptul la viață. Însă atunci este nevoie ca oamenii să muncească oricât de mult pentru a le netezi calea prin care ele să devină folositoare. Ducerea pină la capăt a muncii fiind o însușire a omului în care inginerul Vasile Blejușcă nu are cum să nu creadă. Pe cind juca fotbal, pină mai ani trecuți, în echipa fabricii, intrucit avea viteză și se încredințase postului de extremă, pe dreapta, și era știut că dacă avea mingea la picior se îndrepta spre poartă chiar dacă în urmă cineva ar fi rămas în mină cu o bucată din tricoul lui.

După ce absolvisse la Iași facultatea de industrie ușoară, secția de mecanică textilă, a fost repartizat la Întreprinderea de postav din Buhuși. N-a trecut multă vreme ca să descopere că niște maștrii bătrâni îl fentau, cum zice el. Înțelegea ce vroia să spună vechea teorie că meseria nu se învață, ci se fură, dar vremea acelei teorii cam trecuse iar maștrii aceia uitaseră și ei că n-au de-a face cu un puștan venit să deprindă o calificare ci cu un inginer ce-și iubea meseria altfel decât ar fi lubit-o cineva pe Sophia Loren, de la distanță. Inginerul Blejușcă e o natură optimistă și o fire luptătoare dar măturăse că nu-i place să lupte cu morile de vânt și atunci i-a lăsat pe maștrii aceia care-și țineau sub pălărie secretele ce pe o minune a lumii și într-o bună zi s-a dus la conducere cerind să i se dea de lucru ceva concret. A fost trimis să lucreze în schimburi și, în urma strădaniei lui de-a fi aplicat 15 soluții tehnice prin care încerca să mai întrezeze niște mașini obosite de timp, după un an i s-a încredințat șefia unui atelier. Apoi, pentru că i s-a tot dus vestea că știe bine mașinile, a ajuns șef de secție. Iar în '64 i s-a adus la cunoștință că va fi director la Întreprinderea de stofe „Proletarul” din Bacău. La Bacău trebuia să se prezinte într-o zi anume și la ora exactă. Dar chiar în ziua aceea a întârziat trenul. A tocmnit o birjă și-a dat bice la cal dar tot a întârziat cinci minute. Ca să se poată spune că tot asta face, de 22 de ani încoace, caută să recupereze cele cinci minute, într-o luptă cu timpul care înseamnă a ști să răspunzi pe loc și cu precizie la chemarea lui. Însă în '64, atunci, răs-

punsul nu putea să vină nici pe loc și nici cu precizie, pentru că utilajele întreprinderii erau vechi și dacă vorbeai despre calitatea produselor era imposibil să nu înceapă să te doară capul. În urma unei sesizări primite de un ziar cineva a scris urgent un foileton în care directorul abia numit al întreprinderii părea a fi lupul hotărât să-și mănince pe Scufița Roșie ce reprezenta, evident, însăși noțiunea de calitate. L-a cam mihnit afacerea asta din pricina căreia a fost sancționat și administrativ și politic dar a avut puterea, zice el, să se ridice de jos și să-și reia locul în echipă. În scurtă vreme a făcut rost de niște tablă inox și-a meșterit cu oamenii lui alte pive, mașini de spălat și aparate de vopsit. O asemenea faptă a început să se cheme, mai tirziu, autodotare. Și e sigur că în urma ei nu s-a mai întimplat niciodată să iasă vopsea din stofă, chiar dacă ar fi stat cineva în ploaie cu palton din stofă de Bacău. Apoi, prin '66, spre sfârșitul anului, a primit niște fonduri și cum era obligat a le folosi chiar în acel an, pentru că altfel le-ar fi pierdut, lucrările pornite cu acei bani au fost terminate chiar în seara zilei de 31 decembrie. A lucrat pe brinci, împreună cu 20 de oameni, și cu o oră înaintea schimbării anului au ajuns cu toții la revelion, la cantina întreprinderii, unde alții încinseseră cheful. Dar anul pe care l-au întâmpinat acolo, cu toții, a fost un an bun. Întreprinderea a primit Ordinul Muncii clasa I și asta înseamnă că ea pornise pe drum bun. Un drum pe care nu l-a mai părăsit niciodată, nici măcar în anul cind Vasile Blejușcă a fost detașat la întreprinderea „Argeșana” din Pitești, unde el s-a străduit să nu se poată spune că înșelase încrederea celor ce-l trimisese acolo pentru a da o mână de ajutor. La întoarcere a fost ajutat la rindu-i să rezolve ceea ce continua să fie una dintre problemele întreprinderii din Bacău. Era vorba despre subvenția corpului de clădire moștenit de la un patron care, se zice, din cind în cind își dădea foc la fabrică și, cu banii luați de la societățile de asigurări, peste clădirea pe care incendiu n-o atinsese prea mult mai ridica un etaj. Despre asemenea matrapazlicuri care la Bacău se pare că aveau o frecvență chiar mai mare decât prin alte părți, presa de prin anii '20, mai cu seamă, relata amănunțit. Însă lucrarea executată după proiectul și sub supravegherea profesorului Miu, șeful catedrei de beton armat de la Facultatea de construcții din Iași, a rămas ca model de consolidare, cum zice directorul întreprinderii. La cutremurul din 1977 clădirea n-a avut nici cea mai mică fisură. Cam în aceeași vreme au fost alocate însemnate fonduri pentru dezvoltarea întreprinderii în perimetrul căreia s-a construit o țesătorie nouă, pentru producerea țesăturilor fine. Apoi, prin '81, printre primele întreprinderi textile din țară, întreprinderea din Bacău a juns să aibă o secție de valorificare a materialelor refolosibile. Lucrează în această secție vreo 300 de oameni. „Preluăm, zice directorul, tot ceea ce rămâne de la fabri-

cile de confecții și tricotaaje și sortăm pe culori și proveniențe, apoi destrămăm materialul și-l facem fibră. În diferite procente, folosim fibrele obținute astfel în fabricația produselor noi. Secția produce vreo 3000 tone de fibre pe an și din acestea cam două treimi la vindem altora, la Buhuși, Azuga, Prejmer, București ori Suceava”. Cit privește calitatea, ea n-ar mai putea fi comparată în nici un fel cu Scufița Roșie ce stă să fie mincată de lupul cel hapsin. Fie direct, fie prin intermediul fabricilor de confecții, întreprinderea exportă cam trei sferturi din produsele ei și nu înregistrează refuzuri și reclamații. Și este important să amintim că performanța aceasta se obține în condițiile în care eficiența muncii a crescut simțitor în ultimii ani. În locul războaielor vechi, care nu îngăduiau o productivitate prea bună, întreprinderea a fost înzestrată cu mașini noi de țesut, fără suveică, a căror productivitate e de patru ori mai mare. „În continuare, adaugă inginerul Vasile Blejușcă, ne străduim a fi pe măsura imperativului de perfecționare a organizării muncii și de modernizare a producției. Așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pe baza sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această acțiune se va desfășura în întreaga țară în două etape, una pină la mijlocul acestui an iar a doua, în linii generale, pină la Conferința Națională a partidului. Partidul nostru a subliniat cu claritate: pentru progresul și bunăstarea țării nu aveam decât o singură sursă, munca noastră mereu mai spornică, mai bine organizată, mai eficientă”.

Cind omul lucrează cu mașini vechi, zice inginerul Blejușcă, parcă îmbătrânește și el mai repede. Ar fi în stare cineva să spună că-l altfel? Dar asta poate să se explice de ce, la 55 de ani, inginerul Vasile Blejușcă are o înfățișare surizătoare și tinerească.

DUMITRU ELIADE ■

De la simplu la dublu

Ovidiu Maftelu, inginerul șef al Întreprinderii de fabricație și montaje ascensoare București, coordonează acțiunile care vizează modernizarea acesteia. În biroul muncii îi întinim și pe inginerii Nicolae Lupu și Alexandru Birzu. Crezind că rezolvă o problemă curentă propunem să așteptăm o săptămână. Ar trebui să așteptăm o lună, poate chiar mai mult.

— Să discutăm despre modernizarea întreprinderii noastre, spune inginerul Maftelu, înseamnă de fapt să vedem, ce este astăzi I.F.M.A. și mai ales ceea ce va deveni. Exact la asta lucrăm. Nu doar noi, bineînțeles. Tot ce înseamnă concepție în întreprindere se ocupă de

această problemă. Din existența de 25 de ani a întreprinderii, ultimii doi ani au fost cei mai importanți. Ei prefigurează de fapt o nouă întreprindere, cu activități noi și de mare anvergură. Ca urmare a celor două vizite de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu din 29 mai 1984 și 27 iulie 1985, cit și după vizitele de lucru de la începutul lunii mai 1985 legate de sistematizarea zonei Calea Giulești cuprinsă între Podul Grand și Soseaua Orhideelor s-au luat hotărâri de mare importanță pentru noi. S-a stabilit lărgirea activității prin adăugarea unui nou profil: executarea și montarea de instalații electromecanice și jocuri de agrament, întreprinderea devenind din trimestrul II al acestui an producător și furnizor general al acestora, organizându-se fluxuri de fabricație optime precum și dezvoltarea activității proprii de concepție care să permită testarea și probarea echipamentelor fabricate în poligonul specializat. Tot cu această ocazie s-a hotărât să se execute și să se monteze ascensoarele pentru dotarea complexului de clădiri administrative și de locuit din noul centru civic în paralel cu modernizarea întregii fabricații de ascensoare încât acestea să se situeze la cel mai înalt nivel atins pe plan mondial la produse similare. Sistem în plină activitate de re-proiectare a produselor, tehnologiilor și a modului de organizare a producției. Re-proiectarea are în vedere creșterea nivelului performanțelor — viteză, acționare cu viteză variabilă, comenzi cu memorare, selectare și colectare, electronizare a echipamentelor. Asta se va traduce în fiabilitate sporită, dimensiuni mai mici. Noul turn de probă, în construcție, va permite verificarea tuturor parametrilor de funcționare a ascensoarelor speciale, îndeosebi partea lor de comandă și acționare. De asemenea, va fi posibilă verificarea produselor noi și de lot în vederea omologării și a probelor tip. Reorganizarea fluxurilor tehnologice necesită investiții, utilaje și gândire. Sunt în derulare două investiții importante care urmăresc diversificarea și modernizarea producției. Mașinile specializate, roboții, reorganizarea fluxurilor tehnologice, finalizarea re-proiectării vor permite pe lângă calitate sporită și parametri ridicați ca până la sfârșitul actualului cincinal să dublăm productivitatea muncii. Dezvoltarea întreprinderii va duce și la dublarea producției pe baza asimilării de noi produse.

Deci, în paralel cu lucrările de modernizare, întreprinderea trece printr-o totală reorganizare și într-adevăr peste puțină vreme ea va deveni de nerecunoscut, bineînțeles, în bine. Fără

a spune câteva cuvinte despre ce a fost și este astăzi I.F.M.A. București, despre înalta pregătire a muncitorilor și specialiștilor ei, ceea ce se dorește să se realizeze într-un timp atât de scurt ar părea poate de domeniul fanteziei. Ridicarea calificării și specializării cadrelor de muncitori, ingineri și tehnicieni precum și formarea unor cadre de specialiști în problemele de concepție au creat premisele realizării ascensoarelor românești pe bază de concepție proprie, fără a apela la licențe cum au făcut majoritatea țării vecine. Să amintim doar câteva dintre ultimele produse asimilate aici: ascensoare pentru mediu tropicalizat, ascensor de mare viteză acționat cu motor de curent continuu fără reductor, ascensor de materiale pentru funcționare în mediu cu pericol de explozie, ascensoare având comandă cu elemente de comutație statică, ascensoare pentru nave și pentru centrale nucleare. Nu e puțin lucru dacă ne gândim că prețul unui ascensor special din import poate ajunge până la 100 000 dolari. Nu numai că s-a redus în totalitate importul de ascensoare dar întreprinderea bucureșteană exportă ascensoare în U.R.S.S., Iugoslavia, Libia, Liban, Siria, Irak, Albania, Iran, R.P. Chineză etc. Pe linia diversificării producției și creării celui de-al doilea profil, aici, în colaborare cu I.C.P.E., au fost realizate primele mașini electrice speciale. În ultimii doi ani s-au asimilat 23 de produse, din care

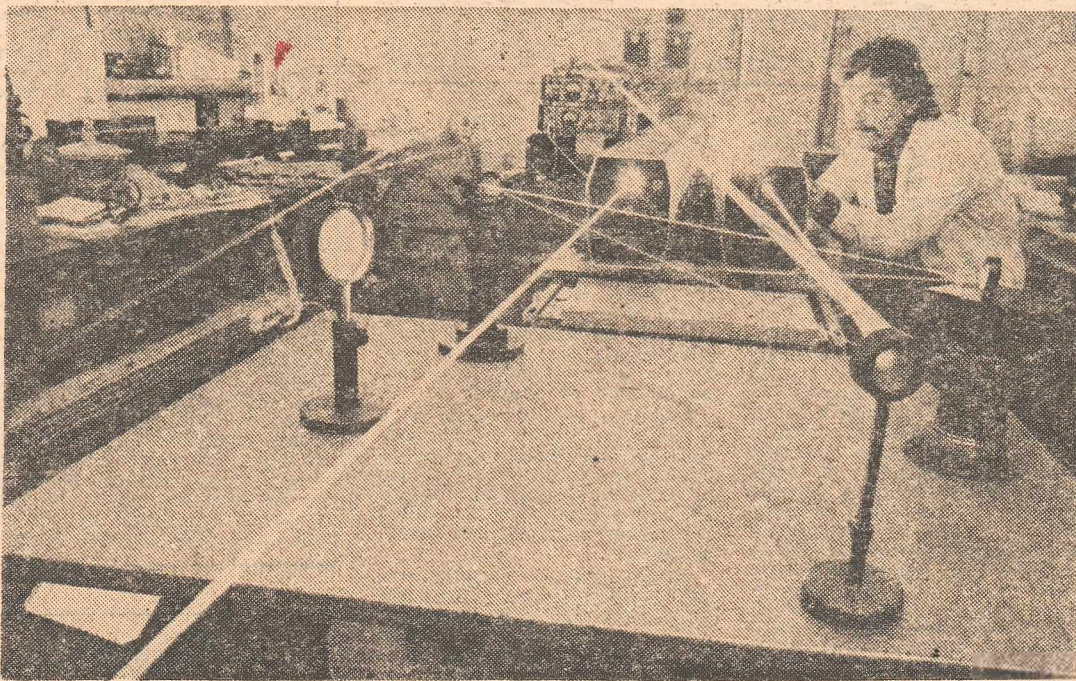
trebuie amintite micromotoarele cu rotor disc tahogeneratoare, motoare pas cu pas și servomotoare pentru tehnica de calcul. Până la sfârșitul actualului cincinal se va ajunge la o producție de circa 60 000 motoare anuale, destinate acțiunii de robotizare și automatizare pentru piața internă și mai ales pentru export.

Sperăm că am reușit să oferim o imagine apropiată de ceea ce înseamnă înnoirea prin care trece în această perioadă nu numai o întreprindere de vîrf a economiei noastre, ci mai ales ce implicații vor avea asupra economiei acțiunile de modernizare care se desfășoară în toate domeniile de activitate.

OPREA GEORGESCU

Discuție despre modernizarea unei fabrici cu doi oameni aparținând unor generații diferite: inginerul Salco Laszlo are 60

din producție să fie exportată direct sau indirect.

Creșterea performanțelor în ritmul dovedit de cataloagele internaționale, reducerea consumului de materii prime și materiale, creșterea productivității pe unitatea de produs, reducerea gabaritelor și miniaturizarea produselor au constituit un prim set de jaloane pe drumul introducerii noului; apoi sînt anticipate și luate în considerare tendințele de evoluție și necesitățile viitoare ale tuturor ramurilor economiei naționale, care apelează din ce în ce mai mult la „ceva” care să modernizeze „acolo producția, acest „ceva” fiind tocmai echipamentele de solul celor produse la „Electrotehnica”, pe baza unor serioase studii de perspectivă asupra transformărilor ce se vor produce într-un domeniu sau altul de activitate de la metalurgie la mașini-unelte și tehnică de calcul. Temeinicia unei asemenea strategii în organizarea și conducerea fabricii e dovedită și de faptul că „Electrotehnica” a ajuns în 1985 să realizeze peste 85 la sută produse noi și modernizate față de nomenclatorul de la începutul precedentului cincinal (față de un plan de 73,9 la sută), unele grupe de produse cunoscînd de-a lungul acestui interval de timp transformări succesive corespunzătoare la trei generații tehnologice. Schimbarea parametrilor unei componente „infinitesimală”, cum ar fi tiristorul, de pildă, implică un întreg cortegiu de transformări în întreg echipamentul electronic și, mai departe, în utilajul care este comandat sau include acest echipament. Ca atare, o permanentă stare de veghe presupune această muncă în electrotehnică, o stare de veghe la tot ce este nou și, mai ales, la cum poate fi folosită cit mai repede noutatea respectivă, pentru că „Electrotehnica” este o fabrică-tampoon între virful cercetării și proiectării, pe de o parte, și marea producție de utilaje industriale, pe de altă parte. Principiul de a nu refuza comenzi și de a devansa întotdeauna rușina sau limitele tehnologice de la un moment dat ale domeniului face ca aici să se proiecteze și să se realizeze echipamente unice, pentru laminoare sau fabrici de ciment, de pildă, la care efortul este compensat numai în ceea ce privește fabricația propriu-zisă, nu și proiectarea care se face tot aici, prin niște oameni cu evidente disponibilități novatoare.

„Electrotehnica” este angajată acum într-un obiectiv extrem de ambițios, care decurge din documentele de partid, și anume acela ca până în 1990, ca 95 la sută din produse să fie la un nivel mondial de competitivitate, iar la unele să deținem chiar o prioritate științifică și tehnică mondială. Acest obiectiv general a fost de-falcat la „Electrotehnica” pe șapte grupe de produse, la fiecare fiind prevăzute trei etape de parcurs până la arhivele mondiale. Pri-vese la graficele respective, vād naturalitatea cu care-mi sînt descrise ce și cum, se va face și-ncece să mă conving că acel viitor este, totuși, numai peste patru ani, în ciuda proporțiilor pe care le au transformările comprimate în acei indicatori sintetici. De exemplu, cum va ajunge convertizorul de curent alternativ de frecvență ridicată produs la „Electrotehnica” la un nivel mondial?

La „Electrotehnica” țreburile merg bine — și este așa în primul rînd prin importanța care se dă noului, devenit aici un veritabil mod emblematic de a fi al acestei întreprinderi. Luceurile s-au putut petrece astfel și pentru că (există un consens în această privință) fabrica a putut beneficia la mijlocul deceniului trecut de aportul a peste 40 de absolvenți dintre virfurile facultăților de profil din țară; este generația aflată acum în plină maturitate profesională, care dă întreaga măsură a pregătirii de specialitate dobîndite în anii facultății. Davidescu Crișan, Popescu Dan Silvestru, Delcanu Silvestru, Teianu Georgeta, Tamara Grigore, Morărescu Liviu, Săndulescu Cristian sînt numai cîțiva din cei care se despart frumos de prima fază a tinereții pentru a intra demn și temeinic în perioada cînd se așteaptă de la ei maximum de randament profesional, cînd greutatea întregii întreprinderi începe să se deplaseze imperceptibil dar ferm spre umerii lor.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Mă roagă cineva din îndepărtata mea Okenie de sub munte să-i cumpăr, „de unde oi ști”, o lampă cu gaz. Imprejurări ale vieții lui tărănești cereau un astfel de obiect și trebuie să recunoască că nu mi-a fost deloc ușor să intru în posesia acestui argument al amintirilor copilăriei mele, însă ambiționându-mă am izbutit și am izbutit să aflui și că se mai fabrică încă, deși a spune „se fabrică” mi se pare, azi, o exagerare pentru că toată lumea nu e industrial vorbind, decît o bagatelă. Însă ambiția mea, nu mai puțin tărănească, a mers pînă la capăt, așa că înainte de a pune obiectul la poștă l-am verificat foarte atent. Mașinăria jucărie, presupunînd un fel de ghivent ce ar fi trebuit să se înșurubeze pe corpul lămpii și suportul nucii și al sticlei, din tablă oarecare, nu reușea în nici un fel să funcționeze. Ghiventul era abia schițat și, deci, exclus să se înșurubeze, nuca, și ea din tablă, care ar fi trebuit să ocrotească fitilul, nu intra cu piciorușele în lăcșele aflate la alte distanțe decît cele presupuse, sticla de lampă nu se potrivea nici ea cu coroana, roțita de care trebuia să învîrtească să ridici fitilul juca liberă în osia ei minusculă. Cum să-l trimit omului un astfel de obiect? Dar seria lui respecta erorile tehnice sau tehnologice cu o drăcească consecvență încît am ajuns la concluzia că, îndeminatec cum e prietenul va mai mesteri și el nișel și o va scoate la capăt.

Nu e o poveste, lampa există, și m-am decis să-mi fac timp să mă duc la „fabricanți” și să stau de vorbă cu ei, să aflui cum au ajuns la o asemenea performanță.

Și o voi face, fiindcă merită. Pînă atunci vă invit să meditam împreună la morală calității.

A discuta despre calitatea vieții, astăzi, în afara unui sever raport la calitatea muncii, a producției, a Concepției despre muncă este, în mod categoric, un nonsens, dar mai este și o crasă demagogie. După cum, a discuta despre calitatea vieții fiecăruia dintre noi fără o strictă, imediată raportare la propria activitate mi se pare, de asemenea, a ilustra o morală cel puțin precară.

De mai multă vreme sînt

Opinia unui alegător

Morală calității

și eu, ca orice om al acestei țări, preocupat de imperati-vele firești ale civilizației presupuse de progresul general înregistrat, în întreaga lume, la sfârșitul acestui veac din care nu mai sînt decît treisprezece ani și jumătate! Nu-mi sînt, evident străine, nici mie, problemele care chiar gravele probleme care confruntă economia mondială și, care, neîndoielnic, influențează și propria noastră economie aflată într-o expansiune fără precedent. Nu pot, însă, face abstracție de anume realități care, dincolo de greutățile cunoscute și recunoscute de noi toți, reflectă în mod păgubitor o îndoielnică conștiință a datoriei împlinite.

Sînt și eu convins, de

pildă, că independent de capriciile naturii, o producție agricolă se revendică în mod categoric de la calitatea muncii lucrătorilor din acest domeniu. Nu fac acum inventarul acestor lucrări, se cunosc, adaug la ele și morală raportării corecte a situației, morală angajamentului, morală țărănului adevărat care știe că nu se poate înșela și minți decît pe el însuși.

Fără morală și conștiință că o arătură făcută la timp prespune propria ta bună stare și că nimeni altcineva nu poate face asta în locul

acut dialog despre morală investiției de inteligență, de muncă directă, concretă, despre morală angajării și despre morală cea mai firească, a răspunderii individuale.

Succesele economiei românești socialiste sînt azi, pentru toată lumea, indiscutabile, ele au creat o puternică bază pentru progresul civilizației noastre, progres ce se curvine concretizat prin calitatea nivelului nostru de trai, ele reprezintă o impresionantă rampă de lansare spre viitor, argumentează și fac posibile proiectele, de anvergură ale actualului cincinal. Dar proiectele și programele nu mai pot fi realizate la nivelul anvergurii lor, desprinsse de exigențele mai severe ca niciodată ale unei munci ridicate la rangul de act de creație. E vorba, trebuie să înțelegem, de un salt de gândire, de un salt de concepție, de un nou mod de a te angaja. Întreaga noastră societate e preocupată de complexitatea acestui salt, iar el nu poate deveni realitatea pe care o merităm decît prin propria noastră ambiție de a demonstra practic, în toate ipostazele vieții noastre, faptul că sîntem conștienți că numai de noi depinde totul.

Iată de ce mă întorc la biata mea lampă. E inadmisibil să acceptăm ca, în paralel cu performanțele ingineriei electronice să spunem, să mai funcționeze nestingherit nepedepsită, moral și material, mentalitatea lucrului de mîntuială raportat în cifre și date a căror eficiență nu depășește îmbătarea cu apă rece. Mi-aș permite să cred și să sper — că morală calității vieții devine acum hotărîtoare.

DINU SARARU

În stînga, un turn de apă de modă veche parcă străjuiește ca o ciclopică santinelă curtea îngrijită, măturată ca o farmacie, dichisită cu straturi de flori, arbori ornamentalii și brazi răzleți unde nu se vede tipenie de om. În față, peste creștele brazilor se vede moderna hală de producție care leagă între ele cele două foste aripi ale cazărnilor, acum secții ale întreprinderii. O iau la dreapta, aproape la întâmplare, în nădejdea că mi-o sări cineva în ajutor. Dar se vede treaba că aici oamenii își văd cu osîrzie de misia lor, nu au timp de pierdut cu mine. Dacă ei nu mă vor, eu îi vreau, îmi zic în gînd ca regretatul vodă Lăpusneanu, însă fără să am intențiile lui răzbunătoare. Brusc, îmi aduc aminte de zvonurile care circulă în oraș pe seama directorului și anume că, după ce toată TESA iese grăbită și gălăgioasă după cele 8 ore de program, numai directorul Zoică Traian mai rămîne încă la cirna grea a corăbiei cu aproape trei mii de suflete la bord și n-o părăsește decît ultimul cu un lup de mare cu vorba înceată, dar cu fapta energică. „Lupul de mare” e căsătorit, are un băiat student și o fată în ultimul an de liceu la Marghita, nu s-a născut nicicum pe malul mării, cum am fi inclinați să credem, ci tocmai într-un sat din Munții Apuseni, Criștiorul de Sus, vara, pierdut într-o mare de otavă. Iarna într-una de omăt.

Între 1960—1963 fabrica a fost o simplă secție a întreprinderii de tricotaie „Miorița” din Oradea, cu un personal de circa 250 de oameni. Între 1963—1965 a funcționat pe profil de confecție pe lingă I.C. Oradea. Din 1965 devine independentă cu un personal de 500 de oameni. Tovarășul Zoică Traian este director al întreprinderii din 1965 cînd se realizează o producție de peste 36 milioane de lei pe an. Întreprinderea are o producție acum, în 1988, întreprinderea are o producție de peste 35 de ori mai mare din care peste 95% este destinată în întregime exportului.

Deci, după 20 de ani de muncă necurmată s-a ajuns la ciaci pași de... absolut.

„Care-i taina?” îl întreb. Omul din fața mea cu părul nins are un suris incurcat. Întrebarea i se pare fără noimă și tot atît de naivă ca și cum l-aș fi întrebat care-i secretul merșului pe jos. Îmi explică că oamenii aceștia au crescut odată cu întreprinderea. Ca și cu o casă sub streșinile căreia s-au adăpostit. Un copil sădește un arbore de mic, îl udă zilnic, îl îngrijeste, copilul crește și arborul odată cu el. Așa și cu întreprinderea care și-a format oameni prin muncă neîntreruptă. Actuala primărită a orașului, tovarășa Furic Maria s-a format la întreprindere unde a îndeplinit, rînd pe rînd, funcțiile de secretar al comitetului U.T.C. și P.C.R. Cu ani în urmă o modestă, dar capabilă economișă, Lup Doina Matilda, venită de la Cluj, a rămas aici, azi fiind

director adjunct. Inginerul stagiatar Vancea Vasile, de altădată, este acum inginerul șef al întreprinderii. Tot un fost inginer stagiatar al întreprinderii îndeplinește acum funcția de director al întreprinderii de confecții „Bega” din Timișoara, Șandor Cornel. Directoarea adjunctă a Scolii Interjudetene de partid Bihor, tovarășa Moldova Vioreca, președinta consiliului orașesc al sindicatelor din municipiul Oradea, tovarășa Danciu Gheorghina sau primărita comunei Balc, tovarășa Chereji Eugenia și altele au muncit înainte în acest colectiv. Acum s-ar putea răspunde la întrebare: omul. Omul e secretul oricărui succes. Mai precis, oamenii. Uniți într-un colectiv unde domnește respectul față de personalitatea celuilalt, cîntecul, atașamentul față de întreprindere, dragostea față de muncă, entuziasmul proaspăt și mobilizator care sparge inchiștarea și umilește automulțumirea. Ne-am lovit de mari greutăți, continuă

încălțăminte „Bihoreana” și întreprinderea de mașini unelte. „Probleme mai spinoase sînt?” Întreb. „Bineînțeles, mi se răspunde. Și directorul descuie un dulap metalic de unde extrage un dosar și începe să-l răsfoiască. În primul rînd o anume fluctuație a personalului muncitor, legată și de specificul feminin al activității întreprinderii ceea ce determină o certă instabilitate care ne-a necăjit. Problema a constituit și obiectul temei mele de studiu.”

Cîtesc în studiul diagnostic, cap. I.3. următoarele: „Fluctuația este schimbarea locului de muncă spontan, neprevăzut sau neplanificat de întreprindere cu consecințe economice negative (perturbare a personalului întreprinderii)”.

Pentru aflarea cauzelor care determină fluctuația directorul a întocmit și un chestionar („Vă rugăm ca răspunsurile Dvs. să fie cit mai sincere, precise și corecte, ele ajutîndu-ne să depistăm deficiențele ce determină dorința de părăsire a locului de muncă”) chestionar care nu se semna pentru a garanta sub protecția anonimatului libertatea de a arăta care sînt „baiurile”. Și „baiurile” se pare că au fost dibuite, acest chestionar și-a îndeplinit cu succes misiunea din moment ce pînă în 1975 fluctuația se menținea la cote îngrijorătoare de 15—17%, ca în momentul de față să scadă uimitor la 2,5%. Mulțumesc directorului pentru consultarea acestui chestionar și ies cu îndrumarea lui, făcută la rugămintea mea, de a găsi atelieriul de creație, ca să văd cămășile.

Aici, Silvia Șanta și Emilia Tecău povestesc despre faptul că în atelier lucrează 12 femei, pricepute modeliere, care au realizat în cursul acestui an peste 381 de modele din cele mai diferite de cămăși, numai pentru extern fiind concepute peste 160 de modele. Îmi face cu ochiul o cămașă în carouri roșu cu negru, mai lungă și mi se explică că este o cămașă matlasată tip jachetă, care reclamă, indiscutabil, un proces tehnologic special și o mare atenție, cu buzunare aplicate la piept și în părțile laterale, încheiată cu nasturi pînă sus, contractată și livrată în cursul acestui an în S.U.A. Cînd mă gîndesc că din New York pînă în San Francisco și din zona Marilor Lacuri pînă la vărsarea fluviului Mississippi, americanii poartă cămășile confecționate la Marghita sînt convins că, după cum spuneau românii „homos alit artes” (onoarea hrănește artele”), tot așa, onoarea exportului stimulează, negreșit, munca în această întreprindere, de sus pînă jos.

Mai arunc o privire iscoditoare în curtea întreprinderii. Fata de la început apare din nou, tăcută, purtînd pe brate, ca pe o ofrandă pentru un altar, o altă cămașă, de data asta ca și cum ar fi cusută, fir cu fir, din petalele a mii și mii de trandafiri galbeni.

PASCU BALACI ■

Povestiri pentru Libelula

La început a simțit o spaimă nebună. Nu avea de loc siguranța omului de șantier, era pentru prima dată „în deplasare”. Înaltă și subțire ca o trestie, își clătina în vînt pletele lungi și grele. Oamenii o pîneau pe sub sprincene, ea trebuia să zică da sau ba și muncitorii să facă după cum va hotărî. I-au simțit starea, aha — și-au zis, domnișorica asta ingineră se teme. Numai că spaima ei de atunci avea alt temei. Trebuia să se urce într-o șalupă ca să treacă Dunărea. N-a spus la nimeni că n-a mai fost niciodată cu șalupa. A trecut Dunărea cu ochii închiși. La urma urmei, nu poți să faci poduri fără să treci peste ape. Nu bănuiau muncitorii ce frică-i fusese. I-au „aranjat” și ei o mică spaimă. Au poftit-o să se urce pe „pilă” — piciorul podului — să vadă dacă s-a construit așa cum a făcut dumneaei proiectul pe hîrtie. Sigur că s-a urcat, a verificat armăturile cu atenție și seriozitate, zicîndu-și că-i pun la încercare priceperea. A înțeles, însă, repede că nu cunoștințele îi erau verificate, ci curajul. Nișa care ducea la scări se închisese pe neobservate. Inginera cea tinăra rămăsese cățărata la citeva zece de metri înălțime, pe „pila” viitorului pod, cu pletele bătute de vîntul Dunării, cu ochii asprilor bărbați ai șantierului ațîntiți asupra ei. N-avea decît să scințeaască un piculeț acolo caraghios cocotată și nișa ar fi fost deschisă imediat. S-ar fi închis, însă, poate definitiv, poarta spre încrederea și sufletul lor. Trebuie să cobor singură — și-a zis. A strîns din dinți și s-a lăsat să alunece ușor pe barele de fier care traversau din loc în loc uriașul picior al podului. Muncitorii i-au zîmbit, Cîștigase! Era la Borcea. Apoi a cîștigat mereu: la Cernavodă și la Canalul Dunăre-Marea Neagră, la Poarta Albă și Midia-Năvodari, peste tot unde mîntea și priceperea ei au fost de folos.

Astăzi, ingineră Mihaela Sărăcin este considerată unul dintre specialiștii de bază ai „Institutului de proiectări căi ferate”. Din codana de acum 16 ani, speriată de o biată șalupă, a rămas o fotografie, pe care femeia sigură astăzi de puterile ei și-o arată rîzînd, de parcă n-ar fi chiar imaginea ei acolo, pe bucățica de carton. Îți mai arată și alte fotografii, dar nu mai ride. Sînt „pilele” ei, po-

duri, viaducte, tunele, cărora le-a dat în 16 ani tot ce-a simțit că are mai bun în ea: dragostea de meserie. Le-a gîndit, le-a proiectat, le-a văzut conturîndu-se mai întîi pe hîrtie, apoi le-a supravegheat nașterea din pămînt. Sînt răsplindite în toată țara, le-a dat celor care trec în goana trenului sau a mașinii fără să știe că o femeie le-a adunat cu grijă fotografiile, ca pe ale unui fiu departe plecat, se uită la ele și zice „copiii mei”.

— N-aș vrea să înțelegi că le-am făcut eu singură toate astea. Este munca unui colectiv mare și toți, în egală măsură, ne simțim un pic părinți. De altfel, încă de la început, eu „m-am ținut” mereu după Elena. Ea face traseele.

Inginera Elena Iașciurjinschi arată ca un bibelou. N-ai zice că sub trăsăturile delicate, de minionă mereu elegantă, draguță, zîmbitoare, se ascunde conducătorul priceput și ferm a peste 400 de oameni. Taiorul elegant și pantoful cu toc fin sînt înlocuite des, foarte des, de salopeta și cizmele de cauciuc, capabile să înfrunte drumurile, locurile unde natura trebuie corectată. Proiectează traseele de cale ferată și constructorul merge „pe mina ei”, iar cînd e nevoie, el, constructorul, mai strigă și „Help”. Pămîntul nu iartă dacă nu l-ai cunoscut bine, dacă nu l-ai bătut cu pasul și n-ai gîndit de șapte ori. Se surpă. Cite mii de kilometri a străbătut, nu s-a gîndit niciodată. Nu-i suficient să mergi, nu ești în excursie și te uiți „după miei”. Trebuie să știi „să vezi”, să știi la ce să te uiți. Proiectul trebuie „legat” de teren.

— Cînd se dă în folosință un obiectiv, constructorul e în față. Dar pe noi nu ne supără. Așa se întîmplă și la un spectacol de teatru. Actorul este aplaudat. Cîți spectatori știu cum arată regizorul? Dar am și eu marea mea bucurie. Cînd merg cu trenul, mi se întîmplă deseori să aud părinți arătîndu-le copiilor pe geam: „Uite un tunel, uite un pod, uite un viaduct”. Știu că la traseul asta am muncit și l-am bătut cu pasul, metru cu metru. Atunci, îmi spun fetiței mele, încet, la ureche: „Aici a lucrat și mama”. Libelula mea se simte foarte mîndră, iar eu sînt fericită.

LIANA MOLNAR ■

Biografie fără odihnă

Cum poate să arate o femeie la 66 de ani, după ce toată viața s-a chinat cu pămîntul? Adusă de umeri, slabă, tăcută, cu batic negru, miini cu o poveste trădată de obrazul tăiat, ca niște crengi, un mers discret și un suflet de om bun. Asta a fost întotdeauna marea trădare a ochilor ei blînzi și a vocii calde. Sublimează o biografie de femeie care azi și-a cîștigat piinea pentru miine, după ce ani la rînd și-o cîștiga abia pe cea pentru ziua de ieri. Copilăria ei a fost infinitul care poate încapa într-o Casă a copilului. La 6 ani își merita măcar masa de prînz. Îngrijea o fetiță de 3 ani. De cum s-a ridicat puțin n-a avut un loc al ei în care să-și aducă aminte. A lucrat pe la tot felul de gazde, oameni cu pămînt, mai cu dare de mină, care aveau nevoie de hîrnicia cuiva. În urmă cu 45 de ani s-a căsătorit. De atunci se numește Heacsan. Prenumele: Saveta. Vîrstă 66 ani. Domiciliul: Comuna Pecica, județul Arad. Școală — Profesiunea: țărăn. Au avut doi copii. Doi copii și o casă — toată bogăția vieții lor. Copiii i-au purtat prin școli, l-au învățat ce-i bine și ce-i rău și i-au ajutat să-și aleagă un drum. Casa au spoiț-o în fiecare primăvară, i-au reparat acoperișul, au îngrijit curtea și peticul de grădină. Cînd s-a făcut colectivul, zice ea, care s-a dus cu boi, care cu căruța, cu cai, cu ce-au avut. Eu m-am dus cu miinile. Și ce-ați lucrat? am întrebat eu. La cîmp, la cîrpiț saci, la plivit, la secerat, la cules, la gunoi, la ce ne-o dat de lucru. La grajd n-am lucrat niciodată! De ce? Dragul meu, eu nu știu să merg cu bicicleta! Și ce legătură are bicicleta cu grajdurile? Păi are pentru că grajdurile sînt departe, la marginea satului și eu nu știu să merg cu bicicleta și picioarele nu mă ajută. Mie mi-a plăcut să culeg, să sap, să plivesc, să stea cerul la mine pe cap. Dar nu mă mai poartă picioarele. Acu, de mă duc și nu vine mașina să ne ia, acolo rămîn.

Din ce și se trage? De la vînturi, de la ploii, de la pămînt, zice ea. Bine-i cînd te poți purta, să nu faci griji la nimeni.

E o femeie în vîrstă, cumpătată și tăcută. N-o dă optimismul afară din casă. Bărbatul ei are sănătatea unui om la 78 de ani. E și mai tăcut decît ea. Se duc dimineața după piine. Cînd o dor picioarele, merge el. Cînd îl taie durerile, pleacă ea. De cîțiva ani Saveta Hedeșan a ieșit la pensie de la cooperativa agricolă. Numai că țărănul nu scapă de pămînt cum nu scapă peștele de apă, oricît i-ar spune legile și lumea, gata, și-ai făcut datoria, de acum ești liber, plimbă-te, dormi, adu-ți aminte, fă ce vrei! Cu acte în regulă, el rămîne la ce i s-a dat prin naștere ca să-și plătească cîștitul sfîrșitul. Viața lui și-o scrie cu sapa, cu grebla, cu furca și bogăția lui sînt spatele și miinile. La 66 de ani și cu destule dureri, femeia aceasta se zbate, aleargă, dă fuga de colo pînă colo. Iese la cîmp, la lucrurile mari sau la lucrurile mici, tăcută, silitoare ca o furnică, puțină la trup și fără odihnă. Cei de la Cooperativa Ogorul vorbesc despre ea așa cum ar vorbi despre o mamă a tuturor, o mamă a pămîntului. Și copiii ei se adună și acum pe lingă ea ca în preajma unui foc nestins de atîtea decenii. Sînt muncitori la Arad și vin la Pecica doar pentru cei doi bătrîni.

Nu este bogată. Nu este măreață. Casa ei e măsura discreției și curățeniei cu care a trecut prin lume. Și pare a fi venit din singurătate spre a munci cu miine ca oamenii, și între ei cei doi copii ai săi, să nu mai aibă parte de o durere, aceea de a fi singur pe lume.

Pentru atîtea zile și pentru atîtea nopți în slujba pămîntului, pentru această biografie scrisă cu sapa și cu grebla, pentru această viață fără nici o clasă care poartă în ea strălucirea academiei nepieritoare a pămîntului, sărut-mina!

CORNEL NISTORESCU ■

Mircea Ivanovici, 52 de ani, avocat la Craiova, este autorul unor invenții al căror ecou în conștiința publică (nu, după cum vom vedea, și în cercurile specialiștilor) e disproporționat de mic în raport cu valoarea lor. Fapt curios, intrucit aceste invenții nu țin de stratosfera științei, inaccesibilă omului de pe stradă, ci se așază, prin toate datele lor, chiar în calea acestui om, invitându-l să se servească de ele. S-ar zice că în jurul inventatorului nostru s-a ținut un fel de complicitate benignă a ignorării, de vreme ce preturorii isprăvilor lui, adică specialiștii, le înghit la com, dar pe tăcute, nemaicostind necesar să le consemneze public. (Citeodată, atitudinea unora față de M. I. nu ni se pare chiar inofensivă și chiar benignă, dar despre asta vom mai vorbi).

Prima invenție a avocatului craiovean, atestată prin certificatul de inventator nr. 65 851 din 24 II 1976, e un așa-numit vitezometru cu memorie. E un aparat electronic care, pentru prima oară în lume, rezolvă, se pare, fără putință de dubiu problema culpabilității (sau non-culpabilității) șoferului în accidente de circulație săvârșite în condițiile aplicării frinei. (Adică în peste 95 la sută din accidente!). Aparatul acesta nu putea fi imaginat decît de un avocat, care, înnebunit de conducătorii auto care îl implorau să-l apere după astfel de accidente, jurându-se că n-aveau nici o vină în comiterea lor (și că nici frina „n-avea nici o vină!”), s-a hotărît să cerceteze mai atent chestiunea. A cercetat-o pe toate fețele, avînd ca teren de investigație citeva sute de cazuri, și a ajuns la niște concluzii. În stabilirea vinovăției șoferului se aplică, în amintite cazuri, o unică și inflexibilă formulă, avînd ca bază „lungimea urmei de frinare”, chestiune desigur esențială, dar nu de tot. Scapă din această

formulă factorii ca impactul mașinii cu vîntul, cu bombamentul drumului (care nu-i o orizontală perfectă, n-are cum fi, căci pămîntul, să nu uităm, e totuși rotund!), ca și alți factori, pe care omul de la volan, cu omeniești lui pueri, nu-i poate nici stăpîni, nici controla. Între aceștia, și fenomenul de „acvaplănare”, pe care M. I., primul la noi, l-a descris și l-a

explicat pe larg în 1966, în *Buletinul Procuraturii Generale a R.S.R.* Așa s-a născut vitezometru cu memorie, care discernere și reține cu precizie vîna șoferului (dacă și cită e) într-un accident de circulație intîmpiat în condițiile aplicării frinei. Brevetul invenției a fost acordat cumpărătorului ei, Laboratorului central de expertize criminalistice al Ministerului Justiției, laborator condus de reputatul specialist dr. Nicolae Dan (maestrul desăvîrșirii profesionale a lui M. I.), care, la al X-lea Congres al Asociației internaționale de științe juridice, ținut în 1984 la Oxford, a prezentat invenția, culegînd la adresa ei elogii din care cuvîntul „fascinant!” n-a lipsit. (Elogii scrise, provenind din 42 de țări!).

Același Mircea Ivanovici, în-

tre două procese sau între două cercetări științifice pe lunecosul tărîm al avocatului, fixate de regulă în interesante comunicări, a pus la punct, în colaborare cu inginerul Florea Mladin, un aparat destinat măsurării automate, și fără contactul cu ochiul, a presiunii intraoculare. (Acest aparat, firește, trebuia inventat mai degrabă de un oftalmolog, dar Mircea Ivanovici,

și noi, apreciindu-l umorul, zicem că da, așa e, așteptînd să ne spună de ce e normal și obligatoriu să te bați, și încă de unul singur, pentru acreditarea unor idei al căror preț e vădit. Mi s-a explicat, povestește Mircea Ivanovici, de către tovarășii în drept să-mi explice astfel de lucruri, că asta-i soarta inventatorului, că el trebuie să se bată pentru invenția lui, să

ție și, natural, e pregătît să se bată și pentru ea. Numai că...

Numai că, zice el, bătălia asta ar fi trebuit, nu?, să înceapă odată cu sfîrșitul invenției, pînă atunci truda lui, a celui ce che-luie zile și nopți făcînd scheme și calcule, cuvenindu-se a fi cruțată de paraziții unor întîmplări perturbante, ca să se poată concentra asupra actului ei pur. Acasă e bine, are condiții, e armonie și pace, satisfacțiile familiale nu lipsesc (fiică-sa a reușit, în toamnă, a treia la examenul de admitere la Facultatea de drept), dar la slujbă lucrurile se complică. Conducerea Colegiului avocaților n-a scăpat nici o vorbă bună despre succesele lui de inventator (deși, precum am văzut, vitezometru cu memorie nu e excentric preocupărilor în materie de justiție, dimpotrivă!), iar unii nu pierd ocaziile de a-l întepa pe avocatul care, blasfemie!, nu-și vede numai de bara lui, ci comite invenții. Evident, formal nu poate fi acuzat de asta, dar poate fi sancționat regulat cu astfel de aprecieri.

Să fim înțeleși, nimeni nu cere derogări de la datoria cotidiană a muncii, nimeni nu cere un statut special, deosebit de cel al celorlalți muritori, pentru omul de invenție, de creație. Dar a-i asigura acestuia, ca tuturor muritorilor — și, poate, cu un plus, fie și înfîm, de grijă —, un climat de lucru cu aer bun, respirabil, este o datorie.

Altminteri, aspra singurătate a inventatorului de cursă lungă, cu tot ce comportă ea ca sacrificii și renunțări, nu mai cade doar în „culpa” lui (cum cred unii, zicînd că cine l-a pus, dom’le, să se angajeze în cursa asta?!), ci și într-o noastră.

De fapt, dacă stăm și ne gîndim bine, singurătatea asta cade totdeauna în culpa noastră.

ILIE PURCARU ■

Singurătatea inventatorului de cursă lungă

care din tinerețe are probleme cu ochii, pe nasul lui călărind acum ochelari cu nu știu cite dioptrii, și-a făcut în timp o pregătire invidiabilă în domeniu. Și această invenție l-a adus elogiul, un specialist de talia profesorului Petre Vancea nezițînd s-o califice drept „deosebit de valoroasă” și să acorde întregul său sprijin pentru biruirea unor greutăți legate de construcția prototipului aparatului.

Greutăți în impunerea acestor invenții au fost, aflăm, destule, și, cu excepția miinii de ajutor întinse de dr. Nicolae Dan, de prof. univ. dr. Petre Vancea și de alți cîțiva oameni de știință (și de inimă), Mircea Ivanovici a trebuit să se bată singur cu ele. Ceea ce, ne spune el cu umor, a fost normal, ba chiar a fost, la urma urmei, obligato-

riardă zile, luni, ani cu o astfel de luptă, fără, desigur, să se plîngă, să umble cu vorbe, cu pretenții, că timpul costă și alte asemenea. Un om care face invenții, așa i s-a explicat, trebuie să aibă entuziasm și să se bată. Să se bată, obligatoriu, singur. Păi cum, tovarășe, l-a zis cineva, dumneata ce-ai vrea, să înființăm un serviciu special în care ații să se bată pentru ideile altora? Așa că bate-te, nu te lăsa, că numai cine se bate cîștigă! Și nu mai umbla cu vorbe și cu jelanii că timpul ăsta l-ai putea folosi pentru alteceva, pentru alte invenții, cum zici dumneata, că nu-i frumos. Inventatorii sint oameni mari, nu se coboară la chestii mărunte, ca foloase de timp sau mai știm noi ce.

La ceasul de față Mircea Ivanovici trudește la o altă inven-

...Mă uit la acești tineri bărbați și mă fascinează. (Fac parte din generația pentru care electronica rămîne unul dintre cele mai frumoase mistere ale minții omenestii.) Niciodată nu mi-a fost ispită mai mare de a ști cum arată pe dinăuntru creierul unui om, de a afla, de a „vedea” cum se combină schemele logice într-o gîndire creatoare de scheme logice, de mașinării capabile să-l suplinească pe homo sapiens. Se spusese la un moment dat că, în marele spectacol al lumii, fizica ar fi aceea a cărei prezență „uimește, dă speranță sau turbură pe omul contemporan”. În măsura în care electronica se întemeiază și pe știința fizicii, am fi de acord, căci, mi se pare, explozia acestei discipline este cea care ne marchează într-un mod definitoriu secolul. Mai putem trăi fără această „obligăție conștientă” a epocii noastre? Se pare că nu, după cum sintem inconștient de produsele ei, după cum, implicit, ne răspund acești tineri în discursul, de citeva ceasuri, privind muncă lor pasionantă și atât de implicată în civilizația omenirii. Ne demonstrează că întreaga noastră viață este dependentă de electronică. Nu mai există proces tehnologic, proces industrial, proces științific, proces social — de la cele mai tradiționale, pînă la cele mai de avangardă (între care se situează înseși noi ramuri ale electronicii precum microelectronica sau optoelectronica...) — în care „miracolul” înălțat pe diode, tranzistori, semiconductori, circuite integrate etc. etc. să nu fie prezent.

Tinerii cu care vorbesc — și despre care voi vorbi în cele ce urmează —, slujitori din uriașă armată de slujitori ai acestei tehnici atât de revoluționare încît modifică înseși structurile economice ale tuturor țărilor, oferînd astfel și una din soluțiile pentru ieșirea din crizele mondiale ce păreau fără ieșire, au nume simple românești. Ovidiu Popescu, Marcu Buse, Niță Codreanu, Viorica Ilieana Popescu, Florin Roiu. Toți, ingineri electroniști din generația deceniului opt și a deceniului nouă, cînd materia muncii lor evoluează exponențial, în ritmuri parabolice. Sint toți între 39 și 31 de ani.

Cînd absolvea Ovidiu Popescu, de pildă, în 1970, stadiul componentelor electronice era încă al generației 1-1/2, iar cînd absolvea Florin Roiu, în 1981, lumea depășise generația a doua, cu care a atins incredibile precizii ori miniaturizări de aparate și aparatură, ajungînd la televizorul pentru ceasornic sau calculatorul cit o foită de țigară, pentru a da exemple din necuprinsul domeniu al

obiectelor de larg consum, mai aproape de cunoștințele tuturor. Ei sint cercetători la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru componente electronice, intrupat din nevoile industriei noastre de componente, pentru a ține pasul mondial. N-are importanță, imi spun, cum a ajuns fiecare pe bîncile facultății de profil unde s-au pregătît, și la porțile căreia bat an de an tot mai mulți candidați, ca o expresie firească a mirajului ce-l exercită asupra copiilor născuți sub zodia computerelor și casetofonelor, cert este că și pentru ei a constituit un miraj și o dorin-

tinsă la Plovdiv, în Bulgaria, se referă nu la un singur brevet ci la trei — nr. 75 646, 79 032, 81 893 — unind o familie de instalații automate pentru testarea, pe fluxul tehnologic, a componentelor electronice. Trebuie să precizăm că pînă nu demult, și nu doar în copilăria electronicii, asemenea laborioase și extrem de complicate testări de dispozitive (tot mai numeroase, mai diverse, mai specializate, mai destinate) se executau manual, ori cu un minimum de aparatură, în largi plaje de precizii. Dar, nu o dată, o singură infimezimală piesă cu cel mai inobservabil de-

pentru electroniști. Se vede treaba că viața confirmă ceea ce spunea Hans Selye, parafrăzînd un alt remarcabil savant, cum că „marea productivitate intelectuală începe în medie la vîrsta de 25 de ani”, și că o idee originală se naște, de obicei, în cursul primilor ani de activitate științifică, intrucît „inventivitatea descrește în general repede cu vîrsta”. Cu atît mai mult electronica este spațiul tineretii cu cit ea are nevoie, pe lîngă pregătire și cunoștințe la zi, de multă, multă inventivitate și curaj, superbe trăsături ale vîrstei tinere. Deci Ovidiu Popescu s-a apucat de

ci în care putem transfera, poate, într-o zi, chiar roboților căldura sentimentelor. Acești 5 bărbați și o femeie, în 1979, ofereau electronicii românești prima „Instalație automată” (de concepție originală n.n.) pentru sortarea finală a dispozitivelor semiconductoare” care și intra în aventura producției. În 1980 li se publica brevetul, an în care puneau la dispoziția industriei de componente un alt model, „Instalație automată pentru testarea diodelor de comutație”, al cărui brevet se publica doi ani mai tîrziu, cînd era gata „Instalația electronică automată pentru testarea pe plachetă a dispozitivelor semiconductoare”, invenție confirmată chiar în 1982. „Sint, cum ne precizează Ovidiu Popescu, niște scule inteligente, cuplate cu creier de comandă logică, capabile să măsoare numeroși parametri, să înregistreze dar să și prelucreză datele obținute. Dacă un lot de componente, de pildă, este format din cel puțin 10 000 de dispozitive, pentru fiecare dispozitiv execută în jur de 20 de măsurații, și astfel poate să ofere dintr-o dată producătorului 200 000 de rezultate. Sint dotate cu programe de analiză statistică implementate în memoria microcalculatorului de comandă pînă la îndemînă curbe statistice de distribuție pe lot a parametrilor, ceea ce înseamnă că introspectează întreaga viață și istorie a oricărui lot de produse, putînd spune unde s-a greșit și prin urmare dînd posibilitatea optimizării producției, orientării ei corespunzătoare”. N-ar putea face toate acestea nici o armată de oameni, deși electroniștii noștri, în calculul de eficiență au luat și acest indicator al productivității. Se reduce mînaopera la testări de peste 20 de ori, pentru a nu mai vorbi de efectele asupra calității dispozitivelor și asupra economiei de materiale electronice, se știe, deficitare, scumpe, prețioase. Fără asemenea „paznici” severi și inteligenți, o industrie de componente nici nu mai poate fi concepută la ora actuală. Cu atît mai mult cu cit pentru noi, cincinalul opt înseamnă o extraordinară creștere și dezvoltare a ei pentru a putea asigura, în toate domeniile, automatizarea, robotizarea, introducerea tehnicii de calcul, în scopul ridicării eficienței întregii activități economice.

Aparatele echipei de la CCSITCE, mai trebuie să precizăm, au în alcătuirea lor în proporție de 99 la sută, componente asupra cărora își exercită virtuțile lor, deci din producție românească.

CICI IORDACHE ADAM ■

Patru bărbați și o femeie — viața unei echipe, viața unui șir de invenții, viața unei mari prietenii

țără fermă de a-l atinge și stăpîni. N-are importanță, mai precizează, nici faptul că au gîndit niște aparate inteligente — electronice, firește — menite să „radiograficeze” starea de calitate și starea de performanță a oricărei componente, fie diodă, fie tranzistor, semiconductor, ori plăcuță cu mil și zeci de mii de asemenea minipiese inseriate în anumite scheme pentru diverse funcțiuni tehnice, era datoria lor profesională. Și n-ar avea importanță nici chiar faptul că, acestea s-au dovedit a înmagazina un mare procent de originalitate, procent din gîndirea lor creativă. Iarăși ar fi vorba de o datorie. Față de diploma ce-o au în buzunar, față de statutul pe care îl au, de cercetători științifici principali. Pînă la un punct, sintem de acord, chiar ne place modestia lor sinceră și netrucată. De la un altul însă, nu mai putem fi. Să nu uităm că starea de excepție a muncii lor a fost remarcată într-o Expoziție mondială a invențiilor aparținînd tineretii, vîrstei de la care se așteaptă idei, îndrăzneală, creativitate, depășirea tuturor stăchetelor. În fond, invenția dis-

fect sau fără o singură caracteristică din numeroasele pe care trebuie să le aibă, poate să diminueze ori să compromită performanțele funcționale sau de rezistență ale unui aparat sau instalații și astfel, în lanțul calitatea altor și altor produse. Prin urmare, producția de componente trebuia să-și imagineze și să-și creeze propriile unelte și instrumente de lucru. De cea mai mare finețe, de cea mai înaltă precizie pentru a măsura precizii și caracteristici de o fantastică finețe. Controlul de calitate este aici mai mult decît farmacie, este dincolo de puterea ochiului și simțurilor umane, trebuie pătruns în „carnea” invizibilă a materiei. Așa se face că instalațiile pentru testarea și controlul parametrilor celor mai diverse tipuri și sisteme de componente sint dintre cele mai înalte produse ale gîndirii electronice și de aceea sint licențe și tehnologii extrem de scumpe și aparate cu strășnicie. Iată unde și-au făcut apariția cele 3 brevete românești, gîndirea și travaliul echipei conduse de inginerul Ovidiu Popescu. Era încă stagiatar cînd a abordat o astfel de temă de-a dreptul de baraj

La expoziția mondială a tinerilor inventatori: România — 8 medalii de aur

Generația inteligenței artificiale

această treabă grea, fără să-l treacă prin mîntă, ba, mai mult, sfîdicînd acea prejudecată-frînă, „n-au făcut pînă acum alții și-o să facem noi?!”, stînd nopțile cu nasul în cărți și desenînd scheme peste scheme pe hîrtie. Avea nevoie de echipă (cercetătorul solitar nu mai poate realiza azi nimic, sau aproape nimic, obiectul muncii sale, indiferent de domeniu, ajungînd foarte complex) iar echipa s-a format repede. Se aflau în juru-i ațiția colegi pe care li știa de pe culoarele facultății sau din vremea cercurilor științifice studentești. În zilele și serile lor lungi de discuții a-prige și de controverse, ori de tăceri nelubrurate, grave, cînd își impuneau devisa „5 minute pentru o idee serioasă”, ei nezezeau nu numai drumuri în electronică dar și spre sufletele lor. S-au infiripat și sentimente. De prietenie, profundă prietenie între 5 bărbați și o femeie (unul din echipă, Daniel Moldoveanu, a dispărut tragic, nu demult, într-un absurd accident de circulație) și chiar de dragoste între un bărbat și o femeie. O poveste frumoasă și suavă din secolul nostru în care nu ne putem lăsa depozitați de suflet,

PETRE AUGUSTIN:

Petre Augustin ; n. 13 noiembrie 1923, Cehu Silvaniei; profesor doctor docent la Facultatea de aeronave a Institutului Politehnic București; titularul cursului de calcul și construcția avionului, de aeroelasticitate și dinamica structurilor; peste 200 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare; 20 de cărți, manuale, tratate, între care „Teoria aeroelasticității. Statica”, Editura Academiei 1966, „Teoria aeroelasticității. Fe-

nomene dinamice periodice”, Editura Academiei 1973, „Calculul structurilor de aviație”, Editura Tehnică 1984; fellow al Institutului American de Aeronautică și Astronautică; expert al Organizației Internaționale de Aviație Civilă (Canada) și al Organizației Internaționale de Analiza și Prevenirea Accidentelor (Statele Unite); brevete de invenție; premii, românești și străine; ordine și medalii.

„Am introdus în calculele greul, ca să-l răzbesc”

— Care e numele dumneavoastră de familie?
— Petre.
— Bănuiam și-mi pare rău: parcă Petre Augustin sună mai bine și are mai mult ritm decât Augustin Petre, dar asta e. V-ați născut, tovarășe profesor, într-o zi de 13, v-a purtat ghinion?
— Sinteți cumva superstițios?
— Nu e o superstiție, e o întrebare.
— Nu doar că a fost 13, dar a căzut și într-o marți! Dar ce-a contat? Norocul și-l face fiecare singur și el înseamnă muncă. În afara muncii, eu n-am crezut și nu cred în nimic.
— Dar în tradiție? Ați ajuns dascăl, un profesor universitar tot asta se cheamă, nu?, după ce bușnicul și tatăl dumneavoastră au fost profesori.
— Tata a fost profesor de liceu, la Cehu Silvaniei, unde am văzut lumina zilei, și la Tîrgu Mureș. Era un om bun și un adevărat patriot, care a urmărit cu perseverență să creeze o generație robustă de intelectuali români în Transilvania în timpul și imediat după funestul dictat de la Viena. A fost parcă și predestinat pentru asta.
— În ce fel?
— Deschiderea cursurilor școlare, 15 septembrie, coincide cu ziua lui de naștere. Atunci, din aceste două motive, casa noastră era în sărbătoare, cu ușile larg deschise. Intimpularea a făcut să se și prăpădească, în 1982, tot în ziua de 15 septembrie.
— De unde știți că era un bun? Nu cumva toți idealizăm, cit de puțin, chipul părinților noștri?
— Și nu-i frumos? Nu-i omenesc? Ca director la Cehu Silvaniei, bătrînul avea în sarcină și încasarea taxelor școlare. Dar nu toți părinții puteau plăti. Unul, care venise să mai ceară o păsuire, avea la subțioară o vioară. Văzîndu-l, tata l-a rugat să cînte. Cînd a terminat, i-a zis: gata, mergi în pace, cu această baladă românească ai achitat taxele băiatului.
— Ați trăit momentul acela?
— Poate, dar nu mi-l aduc aminte, eram mic. Mi l-a povestit chiar omul în cauză, la înmormîntarea tatei.
— Cit' au contribuit poveștile părintești ca să ajungeți ce-ați ajuns, de 36 de ani în învățămînt, de exact 20 profesor titular?
— Tata a vrut, săracul, dar parcă a depins de el? Și eu am vrut, nu zic nu, dar parcă mai tîrziu fie-mea m-a ascultat? S-a făcut arhitectă. Treaba asta e, în general, delicată. E bine să îndrumi, în funcție de înclinații, dar nu să împui.
— Aviația a fost pentru dumneavoastră o atracție timpurie?
— Nu.
— Cum așa?
— Eram în ultimul an de liceu și mă pregăteam pentru medicină. Cel mai apropiat coleg al meu, Marian Negrea, fiul compozitorului Marțian Negrea, se dădea în vînt după avioane și nu mai conțenea să mi le laude. Că așa, că pe dincolo, c-o să văd eu cînd o ieși el inginer de avioane. Apoi drumurile noastre au apucat-o care încotro și ne-am revăzut după 20 de ani.
— Ca-n Dumas! Și?
— El era medic, iar eu inginer de avioane!
— Bănuiesc că totuși tehnica v-a interesat. Să nu-mi spuneți că nu, lăsați-mi măcar o iluzie!
— Am urmat, simultan, 3 facultăți: electromecanica, secția de aviație, matematica și filozofia, care cuprindea pe atunci și literale. Cînd le-am terminat, în 1947, aveam mai mulți ani

de școală decît de viață! După cum și, în sesiuni, avusesem nu o dată mai multe examene decît zile rezervate acestora!
— O clipă, să socotesc: 12 ani de liceu, 5 de politehnică, și cite 4 de matematică și filozofie, fac 25. La ce vîrstă le-ați absolvit?
— La 24. N-am mințit, nu?
— E clar, dar cum de v-ați descurcat? Era mai ușor decît azi?
— Cum m-am descurcat? Trăgînd din greu și drămuindu-mi timpul pînă la secundă. Nu exagerez cu nimic, dar eu știam, joia, de pildă, la culcare, că proximal timp liber îl am luni, 10 minute, de la 9,30 la 9,40! Locuiam la căminul politehniștilor, pe Kiselef, de unde tramvaiul 20 făcea un sferic de ceas pînă la Polizu, sediul facultății. Anunțitor cursuri, mai puțin dificile, le dedicam răgazul din tramvai. M-a ajutat însă, recunosc, și faptul că puteam trece de la un domeniu la altul. Cînd mă plictisiam de filozofie, treceam la matematică și așa mai departe.
— Cu alte cuvinte, vă eliberați de o muncă apucîndu-vă de alta!
— Cam așa ceva. E și motivul, dacă interesează, pentru care am învățat să dansez spre 40 de ani! Dacă ceea ce îndrăznesc eu, și azi, se poate numi dans!
— Aproape că regret că nu vă pot verifica, invitîndu-vă la un tangu! Lăsînd gluma, de ce nu v-ați fixat la filozofie?
— Să nu comiteți eroarea să credeți că nu mi-a fost de mare folos în tot ce-a urmat! Știînd filozofie, am înțeles mai ușor matematica, pentru că matematica, de fapt, ce e?
— Nu mă întrebați pe mine, vă rog, logaritmiu au însemnat marea povară a adolescenței mele! Parcă nici acum n-am scăpat de ea!
— Ei bine, matematica e un capitol de logică, o ficțiune.
— Ce spuneți?
— Ce să fie altceva de vreme ce operează cu noțiuni care nu există în realitate, care sînt, toate, abstracții? Se acceptă, de exemplu, că o suprafață e formată din mai multe linii, numai că linia însăși, în asta constă paradoxul, n-are grosime! Adică o infinitate de grosimi zero fac o suprafață, dar zero înmulțit cu orice dă, nu-i așa, tot zero?! Să luăm apoi punctul. Cel material e, din punct de vedere filozofic, o absurditate, pentru că materia trebuie să aibă, obligatoriu, dimensiuni, ori punctul n-are?! Grație filozofiei, mi-a fost mai ușor să abordez matematica și, ulterior, aerodinamica.
— Din cite cunosc, dumneavoastră sinteți specialist în aeroelasticitate, cursul respectiv, care vi s-a încredințat în 1955, devenind obiect de studiu pentru studenții noștri mult înainte ca el să pătrundă în universitățile din alte țări, corect?
— Da.
— Numai că acum vorbiți despre aerodinamică!
— În facultate, cu ea am început și a fost singurul obiect pe care nu l-am înțeles din primul foc! Tocmai pentru a-l înțelege, am optat, în anul IV, pentru aviație.
— Și l-ați înțeles atît de bine încît cartea dumneavoastră „Teoria aeroelasticității. Statica” a stîrnit senzație încă de la apariție, în 1966. Am să vă citesc ceva: „Teoria aeroelasticității a avut darul să răscolască toate datele disciplinei, așezînd-o pe baze noi și făcînd ca studiile de pînă atunci să devină cazuri particulare și de multe ori nu dintre cele mai importante”. Ca la Cine știe, cîștișă: din

ce v-am citit, tovarășe profesor?
— Cred că din prefața cărții din 1966.
— Aveți dreptate și nu numai atît, aveți memorie!
— Nu confundați memoria cu puterea de abstracție! Cu prima nu m-am lăudat niciodată, v-ați și mira cit de puține poezii știu! Ca să vă răspund la o întrebare de mai devreme, tocmai înlînțuirea matematicii, ca și a ingineriei, m-a fascinat. Faptul că nu trebuia să învăț nimic pe dinafară, că totul pornea de la citeva idei din care decurg celelalte. Așa a fost, așa a rămas: nu s-a schimbat nimic. Ce înseamnă, de fapt, să fii inteligent?
— ?!
— Să apelăm la latină: Intus legere, a lega intim, a combina adică de la simplu la complicat, pe cale logică. Dacă vrei să verifici cit știi o chestiune, încearcă s-o explici. Dacă poți s-o faci într-un singur fel, nu știi mare lucru! Dacă ai pretenții, ca profesor, de pildă, trebuie să poți schimba cit mai multe căi.
— Apropo. Dumneavoastră sinteți și om de știință, și profesor. Cînd urcați la catedră, care dintre aceste două laturi precumpănește?
— Ele se leagă între ele, fără discuție. La fel de adevărat e însă, că, după mine, 80 la sută dintr-o lecție o dă pedagogia. E simplu ce ai de expus, poate învăța oricine, cheia reușitei constă tocmai în organizare, în structură etc. N-ajunge că ești toabă de carte. Trebuie să transmiți, să dai, asta decide.
— Mai concret, se poate?
— Noțiunile trebuie să fie rînduite logic, sistematic, nu să stea ca într-o claie de fin.
— Să zicem că am început, după care să ne întoarcem la teoria elasticității. În 1974, ați publicat partea de dinamică a acesteia, obligîndu-l pe reputatul profesor japonez Ko Tamada, de la Universitatea din Kyoto, să afirme, că ea e „de importanță unică pentru știința noastră”. Ca să nu mai spun că și alții, americanul Ashley, indianul Sreekanth etc., somități în materie, s-au întrecut în elogii, acoperînd teoria dumneavoastră referitoare la aeroelasticitate de subcriative! Chiar așa, ce-ați făcut dumneavoastră, stimate tovarășe profesor Petre Augustin, de i-ați uluit pe toți?
— Simplu: am contribuit la reformularea aeroelasticității, introducînd în calcul, pe lângă efectul portanței, care era recunoscut, și pe acela al rezistenței la înaintare, forță neglijată pînă atunci.
— De cine și de ce?
— De toată lumea, inclusiv de Bisplinghoff, Ashley și Halfman care, în 1955, scriseseră o „Aeroelasticitate” apreciată de specialiști drept o carte de căpăți, un fel de „biblie” a domeniului. Ei au presupus că rezistența la înaintare n-are mare efect, renunțînd să insiste. Au încercat s-o facă, dar s-au dat bătuti: forța respectivă era de abordat matematic.
— Dacă dumneavoastră ați izbutit s-o evidențiați, înseamnă că n-ați contribuit la reformularea disciplinei, ci chiar ați reformulat-o! Nu mi se pare același lucru!
— Măsura e bună în toate, deci și în vorbe. Să ne ferim de cele mari! S-a întimplat să fac eu, primul, acest lucru. Putea fi și altul...
— Dar n-a fost! Sinteți un om cu adevărat modest sau jucați această modestie?
— Cercetările mele au fost apreciate ca un aport substanțial la creșterea siguranței în proiectarea și realizarea avioanelor moderne: asupra acestui fapt s-a căzut de acord. Dar

eu nu trebuie să uit, și nu uit, că aparțin unui popor care, avînd vocația zborului, a oferit lumii titani de mărimea lui Vlaicu, lui Vuia, lui Coandă. Chiar dacă am făcut ceva, și accept că am făcut, am eu atîta orgoliu nebunesc încît să uit de realizările lor istorice, să mă compar cu ei? Ce e dealul pe lângă munte?
— Nu v-a cerut nimeni asta! Știu că, în calitate de visiting scientist, ați lucrat 3 ani la Stanford University, în California, și că ați condus o masă rotundă la N.A.S.A. N-am să vă solicit decît atît: care dintre momentele petrecute în America v-a impresionat cel mai tare?
— Cînd Garrick, nu-i mai rețin prenumele, șeful sectorului de aeroelasticitate de la N.A.S.A., m-a rugat să-i dau citeva amănunte despre teoria mea. Ne-am așezat la o masă și el a scos un volum din „Aeroelasticitate”, în românește. Jerpelit, ca vai de el, scris printre rînduri, cu semne de întrebare, muncit. M-am simțit mîndru, nu atît eu ca persoană, cit eu ca reprezentant al științei românești, ca mesager al țării mele. Ca să-mi înfrîng emoția, am ieșit pentru o clipă, pretextînd că am de luat o pastilă!
— Dintre profesorii pe care i-ați avut, care v-a marcat în mod deosebit?
— Cel mai mult l-am admirat pe Elie Carafoli, cel care a introdus la noi cursul de aerodinamică. Avea o minte ca un brici.
— Credeți că omul a vrut dintotdeauna să zboare sau e numai o legendă?
— Cu siguranță. Se afirmă deatfel că zborul în imponderabilitate, trăit de astronauti, e o reminiscență din starea fetală, cînd viitorul copil plutește în lichidul amniotic. În plus, omul visează că zboară numai cînd îi e foarte bine, cînd e perfect sănătos.
— Dumneavoastră ați zburat?
— Mult. Am făcut de toate: acrobație, fără motor, zbor de noapte etc. etc.
— Și nu v-a fost frică?
— De ce să-mi fie? Cu avionul e înfînit mai sigur decît cu mașina.
— Da, da, da...
— Doza de risc, la avion, e de zero și, 7 de 9, adică sub 0.1. Un accident se produce la 10 milioane de ore de zbor, iar siguranța absolută pe pămînt nu există. De cînd te naști ești, sub o formă sau alta, expus.
— Știu, mergi pe stradă și îți cade o cărămidă...
— În privația asta nu sînt păreri, ci statistici, dintre cele mai ferme: cel mai sigur mijloc de transport e avionul.
— Diferența e că, spre deosebire de mașină, în caz de defecțiune nu poți trage pe dreapta și aștepta depănarea! Sinteți de acord?
— Eu sînt prea pătîmas ca să mă convingi, e și foarte firziu pentru așa ceva, iar dumneata ești prea temător ca să te conving! Dacă nu cumva, iartă-mă, o faci pe nîznaiul!
— Aha, s-au inversat rolurile! Alceva: cei care se urecă în rachete sînt, zău așa, oameni normali?
— Fîrește, cei mai normali cu puțință, doar că foarte bine pregătiți, cei mai mulți sînt doctori în fizică, și foarte bine antrenați. Ei sînt incunoștințați asupra riscului la care se expun, dar și-l asumă. Iar jertfa lor, cazul recent al navei „Challenger”, nu rămîne zadarnică: omenirea o folosește pentru a merge înainte. Așa s-au petrecut lucrurile și cu Vlaicu al nostru, în epoca de pionierat.
— Dumneavoastră ați cutreza să vă urcați într-o rachetă?
— Și miine! Teoretic vorbind.
— Alceva: fiind expert al Organizației internaționale de analiză și prevenirea accidentelor, mi-ați putea explica motivele care au condus la explozia „Challengerului”?
— Nu pot fi sigur, nu dețin toate datele, dar din ce am citit, și am citit tot, îmi pot da cu părerea. Nu atît din punct de vedere tehnic, cit ca manieră. Cred că, urmărînd să prîndă cometa Halley, care nu aștepta, americanii au forțat. S-au grăbit. Foarte riguroși și precauți în faza „Apollo”, cînd s-a permis aselenizarea abia după 10 programe experimentale, ei s-au simțit ceva mai siguri în faza de navetă. Iar relaxarea s-a plătit. În materie de cosmos, nu poți să zici merg eu și-oi vedea. Trebuie să mergi la sigur, sută la sută, luîndu-ți toate măsurile. Orice imprudență, cit de mică, costă imens.

— Tovarășe profesor, cum se vede lumea de sus?
— Din avion?
— Nu, mă refeream la faptul că sinteți un bărbat foarte înalt.
— Am avut, poate mai am și acum, 1,93. Asta mi-a conferit, ca să păstrez limbajul, o vizibilitate superioară și nimic mai mult. Pe studenții i-am tratat totdeauna ca pe colegii mei mai tineri, adresîndu-mă chiar așa, colega. Dealtfel, eu îi iau în anul IV și îi las după absolvire, în calitate de colegi.
— Cum sînt studenții de azi?
— Ca și cei din totdeauna. Înclin să cred că ei nu se schimbă, comportîndu-se în conformitate cu vîrsta respectivă. Cei mai mulți sînt dornici să știe și își optimizează timpul. Trebuie însă să se și bucure, pentru că, așa e viața făcută, nu se vor mai întîlni niciodată cu 20 sau cu 25 de ani! Din păcate, cei care par dispuși să se sacrifice sînt mai puțini. Nu exclud însă nici posibilitatea ca eu să fiu foarte pretențios.
— Sinteți?
— Am fost și am rămas. Ce-rînd însă, am cerut intii și intii de la mine. Am introdus în calculele greul, ca să-l răzbesc, dar niciodată imposibilul. În el nu cred. Cit de severe, nu există culmi inexpugnabile.
— Le-ați cucerit chiar pe toate?
— Poate că era loc și pentru mai bine, dar nu m-aș sfîi să trag linie. Nu m-ar deranja un bilanț. N-am întreprins nimic întîmplător și am urmărit mereu, imperturbabil, logica. Între ce trebuia și ce mi-ar fi plăcut, n-am ezitat. Am optat pentru prima variantă. Asta le și spun studenților: muncii cit încap pentru că nimic nu pică din cer!
— Aveți, sau mă înșel, o fire rece, calculată?
— Nu sînt un aventurier, sînt un echilibrat, nimic mai mult. Aș zice chiar că nu regret nici măcar faptul că sînt un om obișnuit.
— Un om obișnuit care a descoperit un lucru neobișnuit, extraordinar!
— Prin muncă, prin strădanie, prin perseverență. Fără ele, nu e nimic. Mi-am fixat un scop și l-am urmărit cu încăpăținare, bucurîndu-mă în toți acești ani, cu precădere în ultimii 20, de cele mai bune condiții de studiu. Dar nimic, repet, nu mi-a venit de la sine. Nici succesele, nici elogiile.
— Ați lucrat, ca să zic așa, în numele eternității?
— Dumneata, care ești mai tînăr, încă te joci cu cuvintele! Cîțiva ani mai merge, te prinde bine. Ce e eternitatea? O fată morgana, o ispită și, să-mi fie cu iertare, o amăgire. Am urmărit să las un semn, asta da, și poate că am și reușit. Zic poate, vom vedea.
— Cu cine v-a plăcut să vă însoțiți?
— Cu oamenii deștepti, chiar și în situațiile în care opiniile noastre n-au coincis. Am observat că, în marea majoritate a cazurilor, cei deștepti sînt și cei muncitori. Mulți dintre studenții mei sînt așa. Nu m-am simțit să-i stimulez, oferîndu-le onora prilejul să țină cursuri în locul meu. Au făcut față, deși unii, auzînd de intențiile mele, au strîmbat din nas. Din nefericire, după terminare, destui dintre foștii studenți de excepție se pierd. Din vina lor, dar și dintr-a noastră, pentru că nu-i urmărim suficient. Poate că n-ar strica, e o părere, să se mărească numărul locurilor la doctorat.
— Fiecare cu destinul lui, fiecare cu răspunderea lui, de ce să așteptati de la altul?
— E o datorie să-i urmărim mai atent intrucit, dintre toate felurile de materie, materia cenușie e cea mai scumpă.
— După cum vă priviți ceasul, înțeleg că trebuie să ne despărțim. Înainte de a vă spune mulțumesc și la revedere, v-aș mai întreba ceva: care e, după dumneavoastră, cea mai ilustrată personalitate din istoria aviației românești?
— Cel mai mult îl iubesc pe Traian Vuia, care a realizat cea dintîi decolare fără catapultă, avînd elice.
— N-ajunge să-mi spuneți că-l iubiți, trebuie să-mi spuneți și de ce. E ultima favoare pe care vi-o cer.
— Pentru că, după primul zbor, a fost silit să renunțe, tînjînd toată viața să mai zboare o dată. N-am ce să-ți mai explic: adevăratele sentimente sînt mute.
— Vă mulțumesc și la revedere.

OVIDIU IOANIȚOIA

Difuzarea filmului sau arta de a ajunge în inima oamenilor

— De fapt, stimată Al. Gavrilescu, ce face o întreprindere cinematografică județeană? Preia peliculele de la „România-film” și le imprăștie prin cinematografele din județ, nu? Întreprinderea vranceană — al cărei director sînteți — mai face și altceva?

— Mai face, ca toate întreprinderile de profil, tot ce se poate face pentru ca o asemenea imprăștiere să fie eficientă. — Adică să aducă oameni în sălile de spectacol? Să aducă venituri?

— Desigur, un prim aspect al problemei — cel economic — acesta este.

— Dar filmul bun, ca și cartea bună, ca și muzica bună, se recomandă și se susține singur, n-are nevoie de contraforții reclamei.

— Credeți?
— Nu-i firese?
— Propaganda filmului, ca și a cărții sau a muzicii, e totuși altceva decît reclama.

— Dar propaganda asta o face critica de specialitate. Ea îi spune publicului ce să aleagă și ce să evite. Apropo, cum vă ajută critica de film în munca dv.?

— Nu spun o noutate, e cel mai prețios aliat al nostru. Ea face, mai exact spus îmbogățește, emancipează, investește cu sens și direcție cultura cinematografică a publicului. Cultură fără de care, ca în orice domeniu al artei și al cunoașterii, mesajul operei bate în gol, negăsindu-și rezonatorul. Firește, aceasta doar în condiția în care critica respectivă este o critică

ce-și slujește corect menirea, imbrățișînd fenomenul creației dintr-o înaltă și cuprinzătoare perspectivă ideologică și estetică, nu o critică diletanță, subiectivă sau de serviciu.

— Mi-ați dat un răspuns general, dar eu v-am pus o întrebare concretă.

— Ar fi multe de spus la ce-mi cereți, dar...

— Bine, vă acord un răgaz ca să meditați la răspuns. Să trecem la altceva. Munca dv., cum spuneam, pare doar ună de rutină, o simplă operație de transfer a peliculei cinematografice către public. E loc aici și pentru inițiativă, pentru idee?...

— Eu zic că da. N-o să spun vorba aceea mare — știți care, că marea nu se măsoară cu metrul —, o să spun doar că munca noastră își măsoară eficiența și altfel decît strict economic.

— S-ar părea, într-adevăr, că faptele vă confirmă. Am citit în ziare că anul trecut a avut loc, sub auspiciile întreprinderii dv., un schimb de experiență la nivel național, cu cadre de conducere din rețeaua cinematografică și din centrul „România-film”. Un schimb care, din câte am înțeles, și-a ales ca sediu Focșanii tocmai fiindcă experiența dv. s-a impus ca termen de referință, ca purtătoare de inițiativă și de idei a căror valoare a fost validată de practică. Concret, ce a însemnat acel schimb de experiență, de la ce a pornit?

— A fost un schimb de experiență și de opinii pe probleme

metodologice. Le-am prezentat invitațiilor noastre o serie de forme de difuzare a filmului și de întărire și întregire a lucrării sale educative asupra publicului, pornind de la principiile de ordin teoretic-politic, științific — care le-au generat și le guvernează.

— Adică?

— Adică am descris și am propus discuției forme ca amfiteatrul cinematografic (axat pe problematica specifică a tinerei generații), microcinematograful muncitoresc (care fixează centrul de interes al muncii cu filmul în unitățile economice, pe marile platforme industriale, prilejuind dezbateri și manifestări cultural-educative complexe), șezătoarea cinematografică (desfășurată la sate și încadrînd și ea filmul în bogate manifestări cultural-artistice) și altele. Înfașisată așa, telegrafic, aceste forme v-ar putea părea aride, poate chiar artificiale și deci sterile prin hibridarea manifestărilor. Dar să știți că ele s-au dovedit eficiente, căci, vă rog să notați, sub fiecare din explicațiile mult prea eliptice pe care le-am pus între paranteze a stat o diversitate de procedee, modalități, acțiuni, nu divergente, ci convergente la film, întregind, de pildă, filmul cu tematică științifică prin expozeul specialistului în materie, sau, ca să luăm alt exemplu, organizînd concursuri de cultură cinematografică pe subiecte și pe idei propuse celor din sală de chiar filmul pe care tocmai l-au urmărit.

— E interesant ce spuneți, dar nu vi se pare că ne întoarcem la întrebarea de adineaori, cea referitoare la „contraforții” mențiți să susțină valoarea prea fragilă a unor filme?

— Este, desigur, și un adevăr în cele ce spuneți, dar formele de care v-am vorbit au izvorit, în intenția noastră, nu din dorința de a ambala o marfă proastă în poleială atracțioasă, ci din aceea de a folosi prezența omului în sala de cinema pentru a-i oferi, cultural, cit mai mult. Altminteri, această sală, cu tot ce comportă ea pe plan instructiv și educativ, n-ajunge să dea, în unele cazuri, decît un randament scăzut, confundîndu-se cu videoteca, unde planul în cauză mi se pare încă în surfință.

— Nu vă contrazicem, însă

(Continuare în pag. 15)

ILIE PURCARU ■

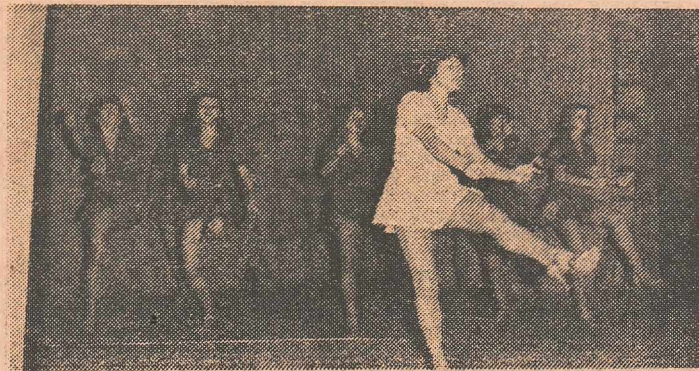
Festivalul național „Cîntarea României”

Cu ușile deschise

Pentru cei mai mulți, o casă de cultură nu e decît o construcție mai mult sau mai puțin inspirată, asaltată în zilele de discotecă de grupuri pestrițe și impetuoase ori, în restul săptămîinii, ticsită cu oameni cărora li se prezintă filme documentare. În închipuirea acestora deci, o casă de cultură nu e mai mult decît o instituție de circumstanță, încălzită sporadic de respirația celor adunați aici. Astfel de gânduri nu ocolesc, la prima vedere, nici Casa de cultură a municipiului Satu Mare, numai că, în construcția cam lipsită de personalitate, forfota nu mai este semnul unui elan întimplător ci o probă că activitatea culturală cuprinde aici o formă de organizare eficientă și stimulativă, care o face competitivă în confruntările locale și naționale. Cei patru instructori culturali care lucrează sub îndrumarea directoarei Ileana Kacso, George Vulturescu, Dioszeghi Marta, Gigi Molnar și Alexandru Bazarath, au izbutit ca în ultimele

plăci pe spate și cu arătătorul îndreptat insidios către partener, îl recunosc pe poetul George Vulturescu, instructorul răspunzător de activitatea teatrală. Cu acest spectacol, trupa sătmăreană a dat reprezentații în opt localități, reușind cu entuziasm să depășească toate dificultățile ivite. De spectacolele secției maghiare se ocupă Dioszeghi Marta care, în ultima vreme, a trecut în repertoriu piesele Directorul se pensionează de Gyorffi Kalman, Siciliana de Aurel Baranga și Dragostea unei bătrîne de Csonkosi Vitez Mihaly. Din mantau teatrului, au ieșit însă și câteva recitaluri de poezie, în regia aceluiași instructori, spectacole îngrijite de un bun profesionalism.

Spectacolele Casei de cultură din Satu Mare sînt încă și mai numeroase. Scena găzduiește și cele două grupuri de muzică folk „Zodiac” și „Atlas”, îndrumate de Gigi Molnar, și trupa de dans tematic și balet, cu fete simpatice și drăguțe, și an-

două ediții ale Festivalului Național „Cîntarea României” (a IV-a și a V-a) să propulseze Casa de cultură sătmăreană pe locul întâi la nivel național, de fiecare dată. În ultima ediție, instituția a obținut nici mai mult, nici mai puțin decît 16 premii în faza republicană, înțelegînd prin asta o performanță de excepție, intrucît aici activează o secțiune de teatru, alta de recitări, de cenacluri literare, de muzică și coregrafie. Varietatea este deci cel dintîi punct de atracție în această instituție care a reușit să strîngă tineri din toate întreprinderile orașului. Talente s-au găsit pretutîndeni, dar pentru instructorii cei mai dotați pentru activitatea culturală par a fi Lidia Ciorba, de la Industria cărnii, Sergiu Negrea și Dumitru Boje, muncitori la Unio, ori Ana Lihet, de la aceeași întreprindere. Pentru aceștia, și pentru toți ceilalți, prezența la Casa de cultură înseamnă o pasiune la fel de temeinică, precum propria lor meserie.

Nu doar instituția propriuzisă a obținut, însă, performanțe în cadrul festivalului, ci și Universitatea cultural-științifică de pe lângă Casa de cultură, de care se ocupă Alexandru Bazarath, pentru activitatea ireproșabilă de răspundere a cunoștințelor. Prin diverse intruniri, simpozioane, filme documentare, participanții au izbutit să înțeleagă ceva din enigmele vieții de fiecare zi.

Teatrul a constituit una din marile pasiuni ale instituției. Sînt multe fotografii cu scene venite din piesele jucate, în Casa de cultură. Într-una din ele, o imagine melodramatică, amestec de spaimă infantilă și maliție șmecherească, de asprime și candoare, reprezentînd o scenă din spectacolul Milionarul sărac de Tudor Popescu. În rolul malițiosului, cu capul lăsat com-

sambul de cîntece și dansuri „Cununița”, prezent chiar în emisiuni televizate din care fac parte Marcela Todea și Nicolae Mureșan, acesta din urmă laureat al concursului „Floarea din grădina” (1985).

În clădirea de pe strada Al. I. Cuza, are loc însă și o vie mișcare literară, care stringe în cenaclul județean „Afirmarea” pe cei mai talentați scriitori sătmăreni, cei mai mulți autori deja de volum. Poezii Radu Ulmeanu, Ion Vădan, Ion Ghiur, Al. Pintescu, Anamaria Pop, Emil Matei, ori prozatorii Tudor Daneș, Ion Bleda și Ilie Sălceanu citesc frecvent alături de viitorii debutanți Alexandru Zotta, Gri-gore Scarlat, Dumitru Păcuraru, Ion Baias, Ion Bala, Viorel Vladimirescu, ale căror poeme au și fost publicate în parte în suplimentul literar Pagini sătmărene, care apare pe lângă revista Tribuna. Lor li se alătură istoricul literar Nae Antonescu și traducătorul din limba maghiară Corneliu Bala, în totul o echipă de literați bine cunoscuți în țară.

Dacă mai adăugăm la toate aceste diverse acțiuni culturale sătmărene și cenaclurile de satiră și umor, de literatură S. F. ori cercul de rebus și enigmatice „Sfinxul”, toate încununat de câteva manifestări de acum tradiționale în județ, precum „Săptămîna teatrului de amatori”, „Salonul sătmărean de caricatură” ori „Biblioteca de poezie contemporană”, avem o imagine și mai limpede asupra a ceea ce se petrece în Casa de cultură din Satu Mare, unde sălile de spectacole și repetiții nu apucă să fie luate în stăpînire de liniște pustioare, căci mereu alte activități umplu de freamăt și mișcare această instituție, care te întîmpină întotdeauna cu ușile deschise

RADU G. ȚEPOSU ■

Semnal

Ilustrul critic academician Șerban Cioculescu s-a dovedit timp de cinci decenii cel mai fidel exeget al celui mai mare scriitor român din secolul XX, Tudor Arghezi, fapt care ne îndreptățește să considerăm volumul Arghezi-ana (publicat în colecția „Biblioteca Eminescu”) atît ca indispensabil instrument critic, fundamental în aria fenomenului receptării operei argheziene, cit și un incontestabil document al consecvenței conștiinței critice. Impresionează declarația autorului: „preluînd foiletonul critic la ziarul Adevărul m-am făcut campionul literaturii lui Arghezi împotriva tuturor detractorilor săi”. Exprimînd profesiunea de credință a promovării valorilor literaturii române, confesiunea citată relevă un exemplu de atitudine patriotică.

În orizontul cuprinderii tematice, lucrarea deține meritul cercetării creației argheziene în multipla ei diversitate — poezia, proza, publicistica, dramaturgia, cronica de teatru, traducerile etc. — la nivelul științific recunoscut criticului și istoricului literar Șerban Cioculescu. Studiile și articolele incluse în volum (primul, datat 1926, precede apariția Cuvîntelor potrivite), indiferent de anul publicării se mențin pe meridianul analizei sagace, datorată în primul rînd informației vaste a istoricului literar. Investigația creației argheziene se completează cu date de istorie literară privind portretul scriitorului, realizat ca profil viu colorat care dezvăluie într-un stil captivant aspecte surprinzătoare.

Cartea echivalează o amplă monografie.

MARIANA IONESCU ■

Un poem pentru patrie

Pămîntul meu

Liniștit, pămîntul meu așteaptă :
Așteaptă fierul plugului
Sub strălucirea fierbinte a soarelui ;
Așteaptă ropotul cald al ploilor
Care să-i mîngie pîntecul ;
Așteaptă neastîmpărul omului
Care să-i umplă singurătatea.

Liniștit, pămîntul meu așteaptă :
Așteaptă colțul verde al ierbii
Care să-i acopere goliciunea ;
Așteaptă sămînța anotîmpului
Care să-i împlinescă rodul din inimă ;
Așteaptă să-i înflorească neliniștea
Și primăvara din surîsul copiilor.

Liniștit, pămîntul meu așteaptă :
Așteaptă ploaia livezilor albe
Jucîndu-se prin zulfii nostalgiiilor ;
Așteaptă risipa toamnelor
Și strugurii buzelor tale ;
Așteaptă desfrunzirea trupului meu
Și cea de pe umă noapte a ochilor tăi.

ION SOFIA MANOLESCU ■

Viața culturală la zi

Argument

de Cristian Livescu

Omul armonios

Un important act de restituire realizează colecția „Biblioteca de filosofie a culturii românești” a Editurii Eminescu, prin publicarea — sub titlul **Kalokagathon**. Antologie de Dan Grigorescu și Florin Toma. Studiul introductiv de Dan Grigorescu și o mătură de Valeriu Răpeanu — a unei masive antologii de studii și eseuri ale lui Petru Comarnescu risipite prin revistele deceniilor patru-cinci, împreună cu lucrarea de estetică fundamentală a acestuia, care de altfel imprumută și titlul volumului. Dintre tinerii de mare dotare intelectuală, nerăbdători să-și spună cuvântul — la începutul anilor '30 — asupra mersului culturii românești (și este de ajuns să-i amintim, între ei, pe Mircea Eliade, Emil Cioran, Mihail Sebastian, Eugen Ionescu, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Anton Golopenția, Ionel Jianu ș.a.) Petru Comarnescu venea nu numai cu un doctorat în filosofie, susținut la Universitatea Southern California din Los Angeles (S.U.A., în 25 mai 1931), unul din primele titluri de acest fel obținute de cercetătorii noștri peste ocean, dar și cu o freneză a verbului, de o coloratură eseistică inconfundabilă, care l-au adus lesne în prim planul vieții spirituale autohtone. Și i-ar fi dorit oricare din universitățile americane, ținând cont de ecourile favorabile pe care teza sa **The Nature of Beauty and Its Relations to Goodness (Natura frumuseții și relațiile ei cu binele)** le-a stârnit, vădind o bună stăpânire a conceptelor filosofice antice grecești și moderne dar și o vastă cultură, pusă la încercare prin asocieri surprinzătoare de autori și cărți. S-a întors, firesc, acasă, printre colegii de generație — o generație avidă să dea profunzime izvoarelor tradiției și să ofere o perspectivă nouă, neînhabitată de prejudecăți, asupra situației și originalității sufletului românesc în lume. O generație căreia războiul și post-războiul aveau să-i spulbere coeziunea, dar ale cărei individualități au continuat să se contureze, să strălucească distincte.

Neîndoielnic, și fără publicarea în țară a studiului de corolar al perioadei americane, Petru Comarnescu ar fi rămas un autor cu un relief inconfundabil între „criterioniști” („Criterion” fiind o asociație de arte, literatură și filosofie, înființată la un moment dat). Se pare că nici nu l-a interesat o atare celebritate epatantă, de vreme ce versiunea în limba română a apărut abia în 1946, deci după 15 ani de la elaborarea ei, cu unele adăugiri neimportantă, într-o traducere cristalină, de mare fluentă, sub titlul **Kalokagathon. Cercetare a corelațiilor etico-estetice în artă și în realizarea-de-sine**. În finalul unei prime perioade de activitate, **Kalokagathon**-ul venea să lumineze sistemul de referință al unui cronicar al fenomenului literar-artistic, căruia îi plăcea să-și risipească scriitura „agățându-se” de pretexte din cele mai diverse, de o mobilitate derutantă, pline de un nerv să-i spunem „americanesc”. Actuala ediție de restituire face bine că atasează lucrării-pilon a lui Petru Comarnescu studiile, eseurile și recenzii ale celui deceniu și jumătate de neliniștită dispersie revuistică, dând friu liber **autenticității** de a fi în lume și de a experimenta, la care întreaga generație făcea referire. Era vorba de un consum neindulgent de concepte, dar și de o verificare — de o **realizare-de-sine**, cotinând sau mai bine zis aplicând una din tezele cardinale ale **Kalokagathon**-ului, potrivit căreia în acest proces „eu este și creator și mediu”, având mereu ca argument „libertatea descoperirii” care nu e altceva decât „o statornicie concretă a imaginilor armonizate de rațiune”. Pentru Petru Comarnescu — și aici nu facem decât să subliniem o idee scumpă acestui gânditor, la aplicarea căreia se va darui cu toată credința — „omul estetic este un om moral, atunci când acceptând lumea așa cum este în imaginația lui, încearcă să fie o unitate finală armonioasă, în varietatea sa”. Or, moralitatea nu este un concept suspendat în lăuntricitate, ci o relație a acesteia cu lumea, o adecvare în virtutea unui ideal. Cred, de aceea că argumentele moralității — concomitente celor ale infrumusețării ei — l-au obsedit o perioadă îndelungată pe Comarnescu, critica (pentru care a părăsit domeniul speculației filosofice) oferind tocmai acest spațiu al punerii la încercare, al implicării decizionale în viața operelor. „În cadrul vieții sau al existenței fenomenale, omul estetic este un om moral, dacă e luat drept un creator conștient de sine” — „lege” pe care autorul **Kalokagathon**-ului a dorit să o aplice prin propria existență. Cu asta, ne aflăm în miezul sistemului comarnescian și, implicit, al îmboldurilor ce încearcă să-i lămurească devenirea spirituală. Criticul nutrește o aviditate, o febrilitate a probării sensului unui principiu, va avea mereu în vedere că „Binele nu poate însemna numai bucuria existenței, dar și găsirea unui sens rațional și a unei obligații în aprecierile noastre” — chestiune ce este și azi de actualitate, în critica noastră, decupajul din urmă putând figura ca temelie în oricare din dezbaterile legate de actual moral al criticii „în autonomia ei de a orienta destinul literaturii și artei, prin revelarea Binelui implinit în Frumos. Tezele clasice ale lui Petru Comarnescu puteau părea „depașite”, în 1931, când avangarda se afla în apogeul demersurilor ei, dar se înfățișau ca oportune, în 1946, când practica artistică nutrea nostalgii neo-clasice (vezi, de pildă, manifestul și producțiile predominant baladești ale Cercului literar de la Sibiu). Poate că la început de deceniu patru o idee ca aceasta: „Imaginația este viață, în timp ce rațiunea și alegerea, sa morală nu sunt nimic altceva decât **constința de a trăi viața**.” (subl. aut.) — vădea o înțelepciune vetustă, dar ea devenea deosebit de oportună la mijlocul deceniului următor și demnă de toată reflecția în ziua de azi, când moralitatea autorului, ca demnitate a imaginației sale, este pusă în paranteză de interese conjuncturale ori decalaje nevirtuoase între vorbă (citiți: imaginație) și fapte (adică „alegere morală”).

Dezinvoltura harismatică și voluptatea de a îmbrățișa subiecte incomode caracterizează eseistica lui Petru Comarnescu. Referința constantă rămâne aceea a unui umanism, caracterizat prin „imaginația largă, plină de diferențieri și idealuri, legarea de transcendent ca și de immanent, sensibilizarea întregii experiențe omenești și capacitatea de-o continuă personalizare a lumii” (v. eseu **Dez-umanizarea poeziei**), spre țărâmul căruia este asimilat fenomenul artei moderne. Eseistul cucerește prin stilul său adaptabil oricărei situații — critica sa, cită este, ar fi, de altfel o critică „de situații” —, cultivând metaforsismul și ironia rece, uneori, digresiunea și infiorarea sensului prin impresii de agreabilă trimiteră la viața lumii și a cărților, alteori, erudiția lășindu-se filtrată întotdeauna, de un cult al valorilor adevărate, ca acțiune și contemplație, dar mai ales ca „expresie satisfăcută”, cum o numește chiar autorul undeva.

Prin repunerea în circulație a multora din textele publicistice, dar mai ales a lucrării sale **Kalokagathon**, una din cele mai importante lucrări de estetică din patrimoniul culturii noastre, posteritatea critică a lui Petru Comarnescu se află pe un drum drept.

Atitudini și ipostaze lirice

Poezie-Idel

În poezia Anei Blandiana a existat întotdeauna o senzualitate **gândită**. Feminitatea frenetică (cine nu-și amintește poemul **Dans în ploaie** din placheta de debut?) se asocia cu luciditatea. De-a lungul timpului, această luciditate s-a agravat, a devenit parcă rațiunea însăși a existenței. Poeta nu mai cîntă — nici măcar în modul ei, intelectualizat — beția simțurilor, ci găsește un fior pur în actul reflecției. Acest stadiu, al maximei asceze, îl ilustrează volumul recent apărut, **Stea de pradă** (Editura „Cartea Românească”, 1985). Autoarea nu-și mai îngăduie nici măcar livresca voluptate de a găsi rime delicate, ca niște clinchete sau de a desfășura bogate ghirlande de imagini. Textele sint, asemenea unor mesaje, strict funcționale, iar darul de a inventa imagini se subordonează unui principiu al eficienței comunicării. Fiecare poem este o **idee** și de aceea se poate rezuma (ceea ce înseamnă, implicit, și că se poate traduce). Emoția estetică iradiază nu din cuvinte, ci din ideea, adeseori paradoxală, pe care cuvintele ne-o transmit.

Este un gen de poezie care seamănă — și nu trebuie să vedem nimic peiorativ în această apropiere — cu umorul. Adică de fiecare dată reușește sau nu reușește, are sau n-are efect asupra noastră, fără să

existe și o situație intermediară. Este ca și cum ai scăpăra un chibrit și ai constata, pur și simplu dacă se aprinde sau nu. Poeta riscă folosind această formulă, al cărei succes depinde atât de mult de inspirație, ca și de receptivitatea publicului. Fiindcă nu este deloc ușor să te avinți în exprimarea a ceva neapărat „memorabil” fără să știi dacă lumea va fremăta de admirație sau va tăcea stinjenită.

Adevărul este că, după lectura unora dintre poemele incluse în **Stea de pradă**, tăcem stinjeniti. Iată un exemplu. Plecînd de la observația că, uneori, tipătul „urcă” din adîncul ființei umane și în cele din urmă se stinge, fără să devină propriu-zis tipăt, poeta construiește un fel de reprezentare dramatică a situației; tipătul apare personificat, transformat într-un om deznădăduit care încearcă să sune dintr-o prăpastie: „Tipătul / Încercînd să se-agațe cu unghile / Și lunecînd mereu înapoi / Pe pereții de sticlă, / Încercînd să urce / Rup în bucăți / Clădite una peste alta, / Echilibrul nesigur, / Pină la dinții / Încleștați cu sălbăticie / În tăcerea fără sfîrșit.” (**Tipătul**). Este evident că toată această dramă laringo-psihică, orice semnificație i-ar fi atribuită, n-are nici un haz.

Dar ar fi nedrept să căutăm (doar) pete în soare. Cele mai multe dintre poemele-idei in-

cluse în **Stea de pradă** sunt percutante și de bun gust. Impresionează în mod deosebit reflecțiile asupra condiției umane. O adevărată bijuterie este — în aria acestei teme — scurtul poem **Definiție**: „Să fii frunză / Și obligată / Să te porți / Asemenea tuturor frunzelor, / Deși înțelegi / Și chiar poți / Cu totul și cu totul / Altceva; / Fapt din care / — Uluitor — / Să nu tragi concluzia / Că ești altfel decît frunzele, / Ci că ele, frunzele, / Sint altfel decît ele însele, / Iată o definiție.” Vechiul motiv, romantic, al solitudinii artistului printre oameni este remaniat ingenios, sugerîndu-se faptul că omul excepțional — nu omul mediocru — satisface noțiunea de om.

Interesant și de efect este adeseori contrastul între atitudinea sfioasă a poetei și cruzimea chirurgicală a adevărilor pe care le enunță. Fără vehemență, chiar cu o anumită reținere, ca și cum i-ar fi mereu teamă să nu-și afirme prea mult prezența și să nu bruscheze pe cineva, ea spune totuși ce are de spus, pină la capăt. Se poate identifica în poezia sa o artă a folosirii abstracțiilor, o capacitate de a construi din abstracții — ca din niște cărămizi transparente — vizii, uneori, halucinante. Așa este de pildă imaginea de coșmar a unei lumi în care toți, oame-nii ar dormi (**Remember**).

Frisonul erotic mai apare foarte rar, în jocuri complet intelectualizate. În poemul **Urme**, de exemplu, poeta mărturisește că se infioară pîsînd în urmele mai mari lăsate în zăpadă de un bărbat necunoscut. De un bărbat sau poate de destin.

ALEX. ȘTEFANESCU

Viața scenei

Nimic despre final

Inscriind în repertoriu piesa de factură politistă „Capcană pentru un bărbat singur”, Teatrul de Comedie a dovedit o inspirată opțiune, căci, iată, și astăzi, la citeva luni de la premieră, procurarea unui bilet este o problemă. Romanul politist (ca și piesa politistă) cunosc public ambicios, pasionat, gata să judece opera mai puțin ca valoarea artistică și mai mult în funcție de abilitatea cu care este condusă acțiunea. Din acest punct de vedere, piesele politiste sînt un bun exercițiu al creierului căci, vrînd-nevrînd, ele te obligă, spectator sau cititor, la numeroase supoziții. Pe această linie, piesa lui Robert Thomas este perfect construită, vinovatul fiind aproape imposibil de anticipat. Tocmai această calitate a operei dramatice l-a captivat pe autor (actor la origine) ca o mare vedetă. Piesa s-a jucat cu succes de peste 1500 de ori în Franța postbelică, pentru ca apoi să fie reluată mai pe toate scenele lumii.

Traducerea, cursivă și alertă, precum și regia spectacolului și le-a asumat un împătimit om de teatru (și el actor la începuturile carierei), Mihai Berechet — care în această stagiune este prezent, ca regizor, și pe alte scene bucureștene. După părerea noastră, piesa care „i-a ie-

șit” cel mai bine este tocmai „Capcana...” de care ne ocupăm în rîndurile de față. Departate de noi ideea de a socoti genul politist un gen facil. Dimpotrivă, credem că — regizoral — comedia politistă l-a solicitat cel mai mult, căci în cazul dat, nimic nu are voie să-i scape, orice greșală putînd fi, la rîndul ei, o capcană pentru regizor. Spunea cineva că succesul unui regizor se numește distribuția. Ai ghicit-o — ai cîștigat. După noi — distribuția este aproape perfectă.

În economia piesei, autorul vehiculează șase personaje: două femei și patru bărbați. Vinovatul — unul dintre ei.

Două foarte talentate artiste dau viață scenică personajelor feminine: Stela Popescu și Sanda Toma. Prima ne înfățișează chipul unei femei energice (și artista știe să fie), dominatoare și acaparatoare. Se mișcă cu dezinvoltură și inteligență în scenă, încît prezența ei este derutantă și pentru partener, dar și pentru spectator. Sanda Toma, extrapolînd rolul, a greșit. Artistă nu trebuia să recurgă nici la îngroșări evidente, nici la „cirlige” inutile. Rolul este destul de generos și-l putea face cu brio, căci talent are cu carul.

În rolul comisariului — Aurel Giurumia este excepțional. Personajul său este placa turnantă a întregului spectacol și pentru a conduce ostilitățile, talentatul actor folosește între-

ga gamă actoricească de care dispune. Iată-l dur și implacabil; iată-l vicelan și credul; iată-l prostănac și milos; iată-l ferm și sentențios. (Îi urmărim evoluțiile de ani buni și ceea ce este demn de subliniat la el este că, în ciuda asemănării uluitoare cu Michel Simon, nu-l imită niciodată).

În rolul pastorului, Silviu Stănculescu vine în scenă cu aparenta liniște monahală, vegheată de o anumită malițiozitate. El mulează perfect personajul tramei, din care motiv, prin el, pentru spectator, povestea se complică.

Vladimir Găitan străbate un rol greu, cu stări euforice sau deznădăduite, cînd discret, cînd exploziv.

În rolul lui Merluce, Mihai Pălădescu este senzational. Specializat parcă în roluri de mică întindere, actorul ne arată că acolo unde este har, orice rol-șor poate deveni rol de primă mînă. Merluce este un pictor căzut în darul beției, ratat din toate punctele de vedere, gata pentru un pahar să facă orice compromis. Mihai Pălădescu, bijutier de roluri mici, ne trimite cu gîndul la doi mari actori: Jenică Constantinescu și Tomazoglu.

În final, urmăm îndemnul lui Mihai Berechet, înscris în programul de sală: „Spectatorilor care vor urmări reprezentația Teatrului de Comedie, le adresăm personal (ca cititor de roman politist) o singură rugă-minte: să nu povestească piesa și mai ales finalul ei”.

DAN BIRLĂDEANU

CAP LIMPEDE

● **Mărțișoarele și parada modei.** Prima ediție a Tîrgului de Artă din acest an, manifestare demarcată anul trecut, înregistrează o neobișnuită afliuență de vizitatori, în mod special tineri, mai mult curioși decît interesați să cumpere obiectele de artă expuse. Marile vinzări, dacă le putem numi astfel, s-au înregistrat la... mărțișoare (situație care intrucitva ne miră, intrucit străzile Bucureștiului au fost invadate de tarabe improvizate, pline de tot felul de mărțișoare, unul mai frumos și mai ingenios decît altul, reali-

zate îndeosebi de studenții de la „arte plastice” sau de la „arhitectură”), la articolele de marochinărie, porțelan și sticlă, inclusiv cravate, la rîndul lor un fel de mărțișoare, dar ceva mai consistente. În rest, deși au trecut aproape 10 zile de la vernisajul Tîrgului, tatonările dintre cerere și ofertă continuă și s-ar părea că tranzacțiile se vor încheia în ultimele zile. Un număr mereu sporit de vizitatori, de la o zi la alta, cunosc reprizele de „parada modei” și sîntem convinși că pentru zilele de 8 și 9 martie, cînd organizatorii

și-au propus și vor realiza două ample asemenea acțiuni, Sala Dalles va fi plină ochi, mai ales că modelele prezentate, în general unicate, vor fi puse imediat în vânzare. În rest această ediție de primăvară a Tîrgului de Artă nu se deosebește de felelate, afirmație ce vrea să însemne că și de-a-ceastă dată s-a instaurat un cadru adecvat pentru un cit mai viu dialog între artiști și iubitorii de artă. Mai exact spus, cadrul este realizat, dar, din motive ce se cer cu de-amănuntul analizate de organizatori și artiști, dialogul întîrzie să se-nfi-

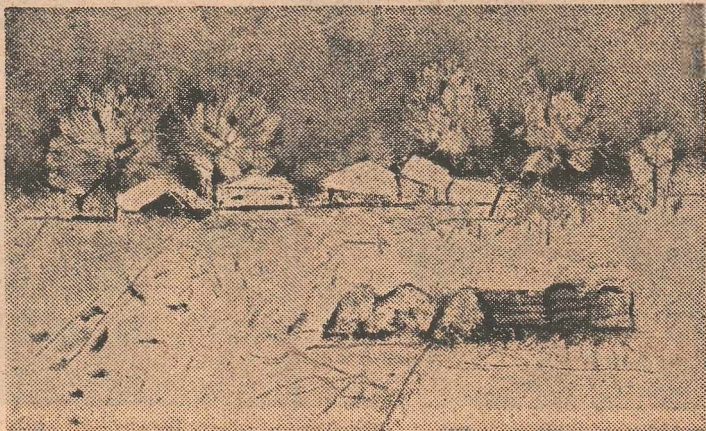
Tablouri din expoziții

Salonul Municipal (II)

Etajul, sub nivelul parterului

Referindu-ne, așa cum am promis, la partea a doua (cuprinzând grafica, artele decorative și designul) a Salonului Municipal, vom consemna mai întâi și-nții faptul că uriașa sală dedicată artelor decorative și, în principiu, designului (extrem de slab reprezentat, dar acest lucru nu credem că ar fi doar punctul de vedere al artiștilor privind designul, ci situația de fapt, adică soarta oarecum vitregă a designerilor care mai mult nu sint, decit sint, în atenția acelor întreprinderi ale căror produse ar putea beneficia de un plus de frumusețe, funcționalitate și de ce nu, de competitivitate), găzduiește, în același timp, și câteva piese ce-ar ține de sculptura mică: Acvilă, de Mircea Enache, Sămînță, de Răzvan Mincu, Dialog, de Bogdan Hrojbota, Zbor, de Nicolae Moldoveanu, Florelă, de Adrian Nicolae Adam, Ancoră, de Leon Mocanu, Lucrări menite să dea sălii o notă de opulență artistică, să-i con-

tere câteva accente spațiale. Acest lucru, însă, se putea realiza, după părerea noastră, prin montarea citorva suporturi pe care și-ar fi putut găsi locul cele două remarcabile lucrări ale lui Costel Badea (Conversație și Pasăre trofeu), plasate neașteptat, sau cele câteva seturi de sticlă semnate de Dan Băncilă, Irina Asztalos, ori Cătălin Hrințuc, ceea ce nu înseamnă că sculpturile mai sus menționate nu-și au rostul lor, dar locul lor real era în salonul de pictură și sculptură. Dincolo de-aceste câteva considerații privind organizarea spațiilor, am remarcat viziunea picturală a citorva tapiserii de anvergură, ample panouri decorative intitulată ca atare, de Ioana Oncescu, Georgeta Adam, dar mai ales cele intitulată Mișcare intreruptă, de Mariana Ionescu, Simfonia toamnei, de Leontina Mailatescu, Păsări, de Livia Căltia, Pradă, de Șerban Dragoescu, Drumul lumi-

nii, de Gabriela Levintia, Zbor, de Viorica Slădescu, Compoziție, de Gabriela Cristea, Vară, de Mariana Mancaș, Flutur, de Sanda Bucur, Zbor insingurat, de Ileana Balotă. Intercalate printre aceste panouri ce dau ținută întregii săli prin sugestia plastică ideatică și, totodată, afectivă, câteva articole de vestimentație, în general rochii, ce pun în valoare rolul materialelor accesoriale, al catifelurilor, al paietelor, al imprimeurilor, al dantelurilor de sorginte folclorică. În mijlocul sălii, câteva podiumuri pe care sint intruciva îngrămădite, dacă putem să ne exprimăm astfel, o sumedenie de piese ce țin de artele decorative (inclusiv design), soluție ce anulază în bună măsură valoarea în sine a obiectelor. Vitregită ni se pare a fi, ca spațiu (foarte mic, un fel de antecameră la sala artelor decorative), grafica, văduvită ca și pictura sau sculptura de absența citorva nume de marcă ale domeniului. În ordinea în care am lecturat simezele, fără a stabili, deci, o anume ierarhizare valorică, ne-au impresionat lucrările semnate de Doina Botez, Ion Mincu, Fred Micos, Mihaela Bedivan, Teodor Stăvrescu, Sorin Tuțoiu, Petru Vintilă jr. Delia Sechel, Ileana Ploscaru, Silvia Muntenescu, Victor Ilie, Elvira Micos, Dan Mihăltian, Elena Moariu, Cristian Bădescu, Carmen Florica Tapu, Raluca Grigorcea. Și lista ar putea continua, dar ne grăbim, totuși, a spune că partea a doua a Salonului Municipal, deși aflată la etaj, este sub nivelul sălii de la parter, dedicată picturii și sculpturii, nu neapărat, artisticeste, cit mai ales ca organizare a spațiului, sau ca imagine reală a forțelor, a orientărilor, a curentelor ce se manifestă în peisajul graficii bucurestene, cu deosebire, sau al ceramicii, de exemplu, ori al designului. Cu toate acestea, în pofida unor neîmpliniri, Salonul Municipal este, așa cum se-arată a fi, oglinda fidelă a unui domeniu în care există încă mult loc pentru mai bine.

VICTOR NIȚA ■

Realitatea în oglinzile prozei

Nostalgiile psihedelic

Ca toate cărțile lui Tudor Vasiliu (dar, poate, mai ales ca acel teribil — și teribilist — Proiect de ciine din 1970), Vinătoarea de perne (Editura Cartea Românească, 1985) se oferă, în evantai, ca un cumul de disponibilități, pe care le cimentează și le acreditează un talent nedezmintit nici de „cumintirile” pe care maturitatea a impus-o acestui scriitor precoce, Spiritul prozei sale îl proiectează în ecuația scepticilor umoriști (Ion Băeșu, Tudor Octavian, Dumitru Dinulescu, Ioan Groșan etc.). În acest moment, el stăpânește la fel de bine tehnica reportajului de senzație (Un breloc pentru Tone, Catinca, Weed-end la Teis, Poveste de dragoste) dar și narațiunea de vinătoare, calmă precum luciul înșelător al unui lac adinc (Vinătoarea de perne), schița tăioasă, grăbită, ca un decupaj cinematografic (Vulpea), dar și nuvela cu aparențe clasice, pe care le spulberă însă fără milă un final în poantă (Capeanu), proza de atmosferă (Dezamorsa) dar și turnirul dialogului ș.a.m.d.

drept liant, dincolo de mozaicul ca și aleatoriu al temelor, scriiturilor, dimensiunilor bucaților componente, propune un personaj. Esența lui este cea auctorială. Prezent sau nu în narațiune, privirea lui sceptică traversează cu efect de laser toate situațiile, distrugând convenții incipiente, idilisme mimate, veșnic în căutarea luminii adevărate a lucrurilor. O piesă cu adevărat antologică este schița Vulpea, care numără doar trei pagini și jumătate. După savuros-paradoxala frază de început — „De cind se îndrăgostise de Mădălina prinse o ură, pe ea, ceva de speriat” —, aflăm că funcționarul Zamfirescu-Flaps e gelos și că a inventat un sistem de control al folosinței patului conjugal prin conectarea lui la un bec plasat pe acoperiș, vizibil de la fereastră institutiei unde lucra bănuitorul soț. Până aici — totul anunță o proză umoristică. Dar, după câteva amănunte aparent fără importanță (cei patru copii se joacă zgomotos prin casă), finalul cade gholinat: copiii fac salturi în pat becul semnalizează, gelosul devine furibund,

soția bănuită este împușcată. Proza are ritmul scheziurilor în genul filmului mut. Epica este redusă la minimum, aproape pină la a deveni ritm pur. Vulpea are concentrarea unui microfilm. Volumul cuprinde și alte texte demne de atenție (Poveste de dragoste — o proză admirabil condusă în tehnica plină de surprize a transforării; Dragoste și ambiție, Un breloc pentru Tone — un fel de „citic țigănesc” în proză ș.a.). Și totuși, în ciuda faptului că tehnica suspansului, a dozării ingenioase, a păstrării surprizei face deliciu prozelor lui Tudor Vasiliu, în Vinătoarea de perne găsim și texte laxe, practic nestructurate, simple înodări de situații și întâmplări cu prea vagă legătură. Așa este bucata titlulară, un fel de lung prolog stilistic, din cind în cind animat de cite un crochiu scapărător, de cite un dialog sprinten. O parafrază în falset la celebrul titlu beckettian este Așteptându-l pe tovarășul Godeanu, o proză de un realism cinematografic, care construiește fără scop evident, ca într-un joc al refacerii lumii de toate zilele.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

ripe. Să fie de vina, oare, prețurile care, la pictură, de exemplu, ni s-au părut nici prea-prea, nici foarte-foarte, adică în general echilibrate?! Într-o 1500 și 8000 de lei lucrarea? Să fie de vina absența artistului, cu care, deobște, cumpărătorul ar vrea să schimbe câteva lucruri? Ce-ar fi, ne gândim, adică sugerăm, ca în absența artistului, fiecare lucrare să fie însoțită de un catalog de expoziție, din care posibilul cumpărător să afle aproximativ ceea ce l-ar interesa?! Ce-ar fi, prin intermediul stației de amplificare, după

o repriză de două sau trei cintece, vizitatorul să fie îndrumat, cu un comentariu vioi — artistic și comercial totodată — spre diversele standuri ale tirgului?! Și tot așa, pe linia sugestiilor, dacă ne este permis, am considerăm că, luptind împotriva kitschului, a artei de gang, cum i se mai spune, ar fi interesantă organizarea unui stand cu astfel de produse adunate sub un titlu edeficiator: Nonartă, de exemplu, sau Pseudoartă. Ridiculizarea prin Tirgul de Artă, gazdă bună pentru arta adevărată, a unor produse ce iau cu asalt diversele

tirguri populare, sau își lătesc tarabele în numeroase stațiuni balneo-climaterice și de odihnă, inclusiv pe insoritul nostru litoral, ar avea, bănuim noi, un efect educativ, cu o bătaie ceva mai lungă decit perioada destul de restrinsă a Tirgului de Artă. Firește, sugestiile noastre nu sint altceva decit simple sugestii pe care le-am formulat doar pentru că, însinuindu-ne, ca să zicem așa, printre vizitatorii și eventual cumpărătorii tirgului, am simțit nevoia unei atmosfere cit mai vii cu putință, cit mai diverse. (Victor Niță)

Cronica literara

de Romul Munteanu

Atenție, se uită la noi ochiul critic!

Cind făcea această afirmație (La Fanion, 1980), Liviu Ioan Stoiciu se programase să fie un poet de avangardă, cu toate riscurile cunoscute ale situării în primele rânduri ale unui grup de scriitori dintr-o anumită generație. Se știe doar că, în literatură, avangarda forțează prezentul pentru a-l face să intre cit mai repede în viitor. Se produce, așadar, o mișcare de scurtcircuit. Anumite idei sau procedee, existente într-o stare embrionară (trecut, prezent) sint supradimensionate, iar în creația artistică se configurează un nou val. Fiindcă, la urma urmei, se cuvine să recunoaștem că nimic nu se naște din nimic. Cind reflectă asupra ochiului critic, Liviu Ioan Stoiciu își duce enunțul mai departe, punind accentul pe micul fapt cotidian decupat din realitate (fasolea și poezia) pentru a ajunge în cele din urmă la elogiul poeziei involutare (in-vo-lun-ta-ră... aha înțelegi?... a, da!... a... așa...). La acea dată, fără îndoială că el trebuie să fi știut că dicteul automat în literatură reprezentase o descoperire a unora dintre scriitorii suprarealiști, iar practicarea sa pină la seriile de asociații libere, preluate de la Freud, se dovedise, dacă nu de-a dreptul imposibilă, oricum lipsită de mari șanse estetice în spațiul poeziei. Prin urmare, o nouă „revoluție literară” nu se putea realiza prin aducerea unui trecut nu prea îndepărtat în prezent și proiectarea lui în viitor. Liviu Ioan Stoiciu știa, desigur, și el toate aceste lucruri despre avangarda care nu poate fi doar o simplă repetiție a unui anumit trecut, indiferent care este valoarea artistică a acestuia. Dar între timp au apărut gramaticile generative și transformaționale, cărora li se poate adăuga experimentul realizat prin poezia concretă. Asociațiile libere și dicteul automat nu mai erau în acest context atit de spontane cum pășuseră a fi pentru unele generații anterioare de scriitori. „Memoria involuntară”, cu toate fluxurile sale de informații eteroclite, intra și ea într-un anumit joc calculat al artei combinării cuvintelor și ideilor. Liviu Ioan Stoiciu nu încerca astfel să refacă un experiment literar consumat, ci unul asemănător, rezultat din noi grile de cultură. Tehnica incoerenței, asociațiile digresive, inserțiile de elemente aparent inutile într-un anumit context de logică a poeziei, reprezintă procedee pe care autorul se străduiește să le acrediteze într-o manieră proprie: „din loc în loc pe terasament, ciurile, pietre / mai mari, ascuțite, mă tăiau în tălpi: mergeam tot / desculț, din traversă în traversă, pe linie, după / ce trecea un marfar, pă / săruică, înaltă cit un copil, tot ciugulind bobite, / pină ajungeam în cer”. (Din loc în loc pe terasament).

Dizlocările sintactice lasă liber modul de intrare într-o suprarrealitate imaginară, iar pe traseul gândirii poetului sint aglutinate elemente cit mai disparate cu putință. Dar să vedem cum procedau scriitorii din alte mișcări de avangardă. Tehnica asociațiilor libere funcționează la fel și la Tristan Tzara: „Trece frigul pe coridoare cind inerează / Ca un șarpe foarte lung tirindu-și coada pe lespezi. / Laul e cusut cu ață / Inecații ies la suprafață — rațele se depărtează” (Duminică). La Gellu Naum o singură metaforă obsedantă se dilată excesiv, copleșind toate obiectele din spațiul ambiental, erotizat: „Iată părul tău care suge lucrurile / seva paturilor și a dulapurilor / și ele devin scâmoase și cad / părul tău flutură în toată odaia ca un steag mare...”

Fără îndoială că reluarea unor procedee stilistice de ordin general nu reprezintă un reproș, atita vreme cit se constituie ca o manieră personală. Dintre contemporanii noștri mai tineri semnalăm experimentele lui Șerban Foartă, bazate pe răsuciri de cimpuri semantice și reguli de gramatică transformațională: „Par- / fumurile unor / erinoline par / fumurile unor / erini! O, line / par fumurile / unor erinoli- / ne. (Placă [puțin] defectă)”. La Gavril Sedran capătă o semnificație deosebită retorică pauzei, dispunerea grafică a textului, micile alternanțe semantice: „se rotea un glas roștea o veste a nimănu / uită uite în lumina incertă au despărțit / tăcuți lumina” (Se rotea). Experimentul suprarealist fundamental este disorionat de unii dintre tinerii poeți contemporani în cele mai diverse feluri. Coeficientul de poeticitate este variabil, în general redus, efectul stăruind pe ostentația lexicală și de comportament.

Ultimul volum publicat de Liviu Ioan Stoiciu (Cind memoria va reveni, Cartea Românească, 1985) era în mare măsură previzibil ca manieră de scriitură. Uneori, întimplarea (stereotipia?) face ca întilnirea dintre conștiință și obiecte să funcționeze în același fel ca și în poezia lui Mircea Cărtărescu: „Dulcele haos... Miine / diminează. Ce / întilnire: voi obiecte dragi ale mele, pe unde ați / rătăcit? O să le întreb. Pe rind. Ce dor imi / era de voi: pat de sub mine, și de tine, garoafă, veioză...” (Îi ceru umbra pomului).

Sintagme scurte sau lungite, potrivit fluxurilor de conștiință, versuri intrerupte înainte de încheierea unor enunțuri, dorința de întreținere a stării de straniețate etc. fac parte din recuzita literară fixată a scriitorului. Dar nimeni nu poate susține că poezia cultivată de Liviu Ioan Stoiciu reprezintă un simplu spectacol de cuvinte. Preocupat de fluxul existenței cotidiene, dornic să găsească în imagini șocante banalitatea vieții ca repetiție, capabil să audă și să reprezinte întilnirea dintre regnuri, Liviu Ioan Stoiciu a traversat o fază relativ lungă, cind în poezia sa ideile erau rarefiate, iar sentimentele erau privite mai ales prin funcția lor ludică. Cind memoria va reveni marchează în itinerarul creației sale o întoarcere spre interior, o asumare mai evidentă a condiției umane ca trăire individuală. Sentimentele generate de mișcarea în spațiul labirintic, înțelegerea vieții ca o trecere permanentă conferă acestui volum un caracter mai pronunțat de proiect existențial. Prin interogațiile despre hrana singurătății sau despre căile somnului, a căror investigare poate duce spre adevăr, poetul conferă creației sale un caracter abisal mai evident. Transferată pe plan critic, trecerea sugerează epuizarea, stingerea. Dar cum unii dintre poeții contemporani refuză tragicul în mod direct, ei percep existența ca o relație absurdizată cu conștiința: „Cind miinile se strinseră lingă mine, de o parte și de alta / corpului și nu te mai puteam îmbrățișa decit în gind / În spatele acestui decor / mișcător tu / nu reprezini decit / ofilirea / anuală...” (Aud, cind mă concentrez, timpul).

Și Liviu Ioan Stoiciu este obsedat de „O, speranță / a găsirii unei poezii / libere”. Este firesc să fie așa, fiindcă întotdeauna drumurile în poezie au părut ocupate, iar revcluțiile artistice se înfăptuiesc cu privirile ațintite spre viitor, nu cu ochii întorși spre trecut.

Ca orice poet manierist, Liviu Ioan Stoiciu aduce în creația sa elemente reziduale, dar năzuința sa rămâne căutarea porților de intrare în viitor. De aceea, cind am terminat lectura acestui volum de versuri îmi venea să spun: Liviu Ioan Stoiciu, și-acum, încotro? Trecutul pare ocupat și zăvorit, iar viitorul nu-ți oferă încă un traseu personal fertil pe care să te poți situa în mod deîntîritiv.

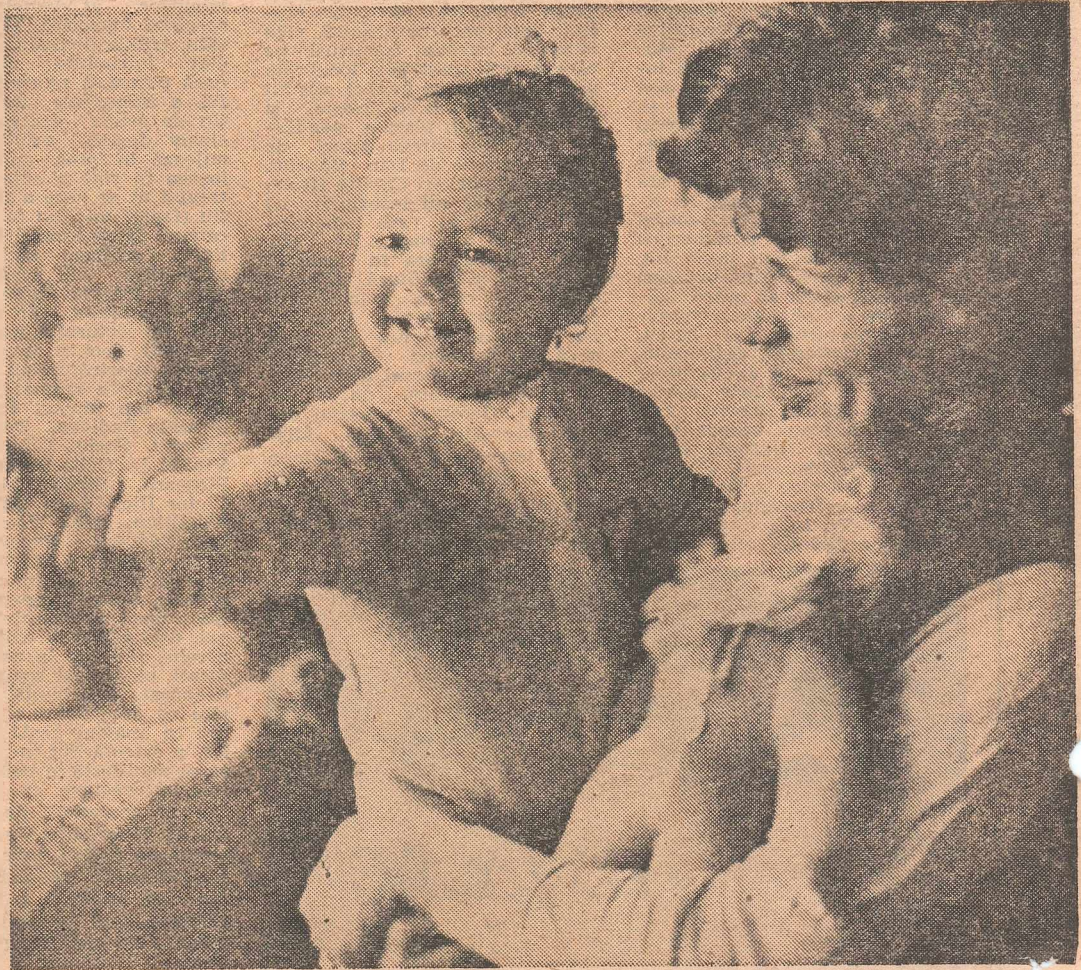

Să nu uităm: orice am fi, pentru cineva rămânem toată viața un copil

„Ziua mamei este mereu“

Sărbătorirea zilei femeii depășește cu mult semnificația unui moment solemn prin însuși faptul că între meritele care o așază în focarul nemărginitei noastre considerații este calitatea ei de mamă. Căci femeia naște fii, ea naște popoare și vocația ei de a da viață, de a asigura neîntreruptă existență a lumii îi conferă o frumusețe inegalabilă, o măreție simplă și cosmică în același timp. Biografia fiecăruia dintre noi începe cu cuvântul mamă și cel mai adesea se încheie tot cu el, căci calitatea de a fi mamă e fără vîrstă, e fără uitare. Ea este sprîin moral și speranță, e alfabetul devenirii umane, descoperirea gesturilor fundamentale și simple. Mama înseamnă mersul, mama înseamnă dragostea, mama înseamnă speranța. Fericea mamei de a avea copii n-o egalează nici unul din marile bucurii care i-au fost hărăzite omului, după cum pentru ea, nici o satisfacție nu se poate măsura cu aceea de a-l auzi pe puiul său rostind acest cuvînt încărcat de tot inefabilul existenței: mama.

Acum, la 8 Martie omagiul nostru este deplin. De aceea și politica românească are ca piatră de temelie preocuparea de a asigura femeilor țării toate condițiile spre a împlini această menire, de a-și putea crește fii și fiuce, de a munci pentru educarea și formarea lor în spiritul valorilor nepieritoare: cinste, muncă, dîrzenie, curaj și dragoste de patrie. Un pui de om încă mirat de forma literelor a pus mîna pe un stilou și a scris: „Ziua mamei este mereu“. Adevărul acesta este copleșitor, este chiar sensul iubirii, considerației și respectului pe care le datorăm tuturor femeilor, mamele noastre de ieri, de azi și de mîine.

Două generații la un extemporal pe aceeași temă: Ființa cea mai dragă

Mama este substantivul comun cu care începe povestea omului. În toate limbile pămîntului, cuvîntul sună aproape la fel. În lacrima mamei există cu toții, după cum în pîntecele ei am luat ființă. Am cunoscut cu ani în urmă, într-un sat de munte, un învățător pensionar, om trecut prin multe încercări în viața lui lungă, între care, nu chiar cele mai grele, ambele războaie mondiale făcute din prima pînă în ultima zi. Avea suflet de apostol și privirea unui copil mirat. A scos dintr-un sertar o foaie îngălbinită de caiet „dictando“. În stînga, o linie dublă și cam tremurată trasă cu creionul sprijinit de capacul penarului (care se mai numea și plumbuieră), litere cam șchioape cerneala mult decolorată. Era o compunere, clasa a doua, a treia?, numele elevului în stînga, sus, o pată de cerneală peste care se pusese sugativă și, mai jos, tema: Scrieți o compunere despre mama voastră. Mi-am notat textul. Il transcriu aici: „Mama mea umbra descultă prin ogradă și este foarte frumoasă.

Ea nu este bătrînă. Eu am visat un vis că mama mea cînd o să ajungă bătrînă va fi tot tînără ca acum. Ea mulge vaca și ne îngrijește pe toți. Bunica a zis fată hăi mai stai în loc că e duminică dar mama a zis că are timp cînd o muri. Noi am supt laptele ei cînd am fost mici și așa am crescut. Noi nu o iubim cît putem pe mama noastră, fiindcă ea ne iubește și ne doareste cel mai mult. Cînd eu m-a bătut miercuri eu am zis în gîndul meu că mă fac eu mare și vede ea dar mi-a fost rușine și am plîns tare și nu am mai spus nimic. Dă doamnă să ajung bătrîn și să am grijă de mama mea iubită după cum și ea are de noi acum...“

Lipsesc citeva rînduri, foaia s-a rupt, cine știe cum. Comentariul meu ar fi de prisos. Destul că aceste cuvinte scrise sint străbătute de o iubire fără margini. Care, mai mult ca sigur, n-au fost rostite niciodată. Ele rezumă o stare umană fundamentală și exprimă în parte rezistența speciei.

GEORGE BALAIȚA

Scrisoare deschisă

Cînd mi-a fost mai greu pe lume
Am venit la tine mamă
Să-mi alini truda și dorul
Și-am venit fără de teamă

Mi-am lăsat timpla fierbinte
Între miinile-ți curate
Și-am simțit cum mă-nțărăște
Înima ce-n pieptu-ți bate

Precum raza de lumină
Lină-n ramuri primăvara
Și sint fericită mamă,
Mamă-mi ești doar tu și ȚARA!

MARIA A. PETRE
Prof. Sc. gen. nr. 1
ALBA IULIA

„Mama este în preajma noastră chiar cînd nu este lângă noi. În exemplul ei frumos mă învăț de toate. Mă păzește de ce este rău. Și în fiecare an, de 8 Martie, pe lângă notele mele bune mi-am pus în gînd să-i fac un dar făcut cu miinile mele. Mama este gîndul meu cel mai bun“. (Cristina Marin) „Mama nu se poate schimba. Cînd eu sint bolnav, mama suferă, pentru că eu sint cel mai drag copil al ei. Cînd voi fi mare doare să ajung inginer, ca să nu zică lumea că ea a muncit degeaba“. (Mihai Ene) „Eu o iubesc foarte mult pe mama mea. Oare ea mă iubește pe mine? Am întreb-o odată și mi-a spus că toate mamele își iubesc copiii“. (Nicoleta Ștefan) „Mama este o ființă cumsecade și bună. Eu am observat că mama a albit. Eu o iubesc ca pe o floare“. (Raluca Priceputu) „Mama pentru mine este o îndelungată fericire“. (Diana Vulpe) „Ființa care ne-a intrupat, ne-a dat viață este mama. Orice clipă rea am petrecut-o împreună, orice clipă bună, în veselia glasului de mamă. Iar cînd voi fi mare și ea căruntă, să ne aducem aminte că ea ne-a crescut, că ne-a dat ființă“. (Magdalena Mache) „Lucrezi la I.P.A.C. ca muncitoare, dar pentru mine ești ca o zînă. Cel mai frumos dar pentru mine toată viața o să fii tu, mamă!“ (Robert Badea) „Gîndurile mele fierbinți pentru tine nici nu pot fi scrise, ci trebuie parcă să le scriu doar cu faptele care-ți pot mărturisii gîndurile mele./ Tu ai o față caldă și parcă plină de fericire pentru meritele învățăturii mele, iar ochii calzi și plini de bucurie și duioșie, parcă-ar plînge de fericire“. (Lelia Dumitrescu) „Îți dăruiesc inima mea de copil caldă și jucăușă ca un pui mic și fricos, pe care o îngrijești ca pe propria ta viață, împreună cu sufletul meu“. (Elena Mihaela Barbălată) „Mama mea are un păr bălai ca nimeni alta. Și niște ochi negri ca două mărgelușe. Miinile ei aspre m-au îngrijit zece ani. Și cît or să mă mai îngrijească...“ (Anamaria Haranciu) „Ziua mamei este mereu“. (Oana Roman). „Mamă, vreau să scriu cu litere de aur pentru tine. Sint literele mele, ce m-ai învățat să le scriu în prima clasă cînd am pășit pragul școlii. Vreau să-ți arăt că acum sint și eu mare și pot

scrie despre tine“. (Mariana Candidatu). „Mama este foarte respectată. Ajută oamenii dacă poate. Ea este foarte apreciată la serviciu. Cînd mă duc acolo sint dornică să aflu și să cunosc oamenii care o apreciază pe mama și care muncesc alături de ea. Sint mîndră că sint fiica ei. Cînd o să fii mare o să muncesc la fel ca ea, să fii și eu respectată de oameni.“ (Diana Rotaru) „Gîndul pentru mama este de a trăi aproape de sufletul ei bun și îndurător. Cînd stau și mă gîndesc la mama, la înfățișarea ei, înțeleg că fără ea lumea ar fi pus-tie pentru mine și pentru toți ai mei. Gînduri pentru mama avem toți copiii, dar unul singur mă frămîntă de fiecare dată, cînd stau de vorbă cu ea. Că n-o să pot sta toată viața alături de ea.“ (Adrian Gaiu) „Pentru mine mama este viața mea, gîndul meu, copilăria mea. Mama este ce am mai scump în viață, ce nu pot să dau. Pentru mama nu este un singur gînd, ci nenumărate gînduri din care nu poți să alegi decît toate gîndurile la un loc.“ (Adrian Sabău) „Mama este primul om din viața mea. Mereu mă ajută și se străduiește să înțeleg. Și o înțeleg în mină: o mamă, mamă, miine 8 Martie este!“ (Luminița Petre) „Dînsa este cea care mi-a dat viață. I-am pregătit un dar: o felicitare și citeva garoafe. Mama a rămas plăcut impresionată. Miinile ei catifelate au luat darul și l-a dus în camera ei. Dar am uitat să vă spun ceva: mama mea este ingineră proiectantă. Aș vrea să-i urmez meseria. Dar pentru aceasta mai trebuie să învăț. Pentru ca să-i mai fac o surpriză i-am pictat chipul. L-am făcut cam caraghios, dar mamei i-a plăcut.“ (Ioana Vasilescu) „Eu îi doresc mamei mele să fie sănătoasă, să aibă puteri să ne crească mari, să ne vadă la casele noastre, să aibă putere de muncă.“ (Adela Păcurariu) „Aș vrea să fie mereu tînără și frumoasă ca astăzi.“ (Anca Radu) „Cînd mama mea zîmbește parcă se aude un clinchet cristalin“. (Cosmin Itoafă).

MARIA BOGDAN

Stîlp al casei părintești

Mi se pare că s-a născut într-o haltă de tren. Ba nu, într-un apus de soare. Și nici atunci, mai curînd în geana zoriilor. Prima mea amintire despre ea o am din starea neliniștii. Pleca departe, în neșchips, după un soldat pe care mi-l arăta într-o poză sepiă, învățîndu-mă în fața ei cuvîntul „tată“. După acela de la care nu mai primise demult „poștala“ cu „eu sint / bine sănătos, ce fac copii, ai arat pămîntul?“, citită grav de „domnu“ învățător. El era pe front, se zicea, undeva pe linia întii, dar nu apărea pe lista de „morți“ ori „dispăruți“ ce se afișa în fiecare zi la primărie. Ea voia să știe, cu orice preț, cu orice risc. (Cînd fusese concentrat, mă aflam în leagăn, cînd s-a întors, din Tatra, eram în clasa a II-a primară și nu mai era nevoie să alergăm la domnu învățător cu „poștala“). Am dus-o pe mama la haltă, tremurînd, de frica despărțirii și, mai mult, vîzînd-o

înghesuită pe scara unui vagon de clasa a III-a, înțesat de soldați și de civili pînă pe acoperiș. Cum tremuram în fiecare zi, din martie pînă în noiembrie, după apusul soarelui de frica întunericului, cu urechea încordată să aud din depărtare sunetul roților căruții noastre. Cînd se apropia de poartă, sărea ca un bărbat, cu bicul în mină și mîngia întii crupele calilor, apoi capetele noastre, în ordinea virstei, pentru a nu fi motiv de gilceavă, după care deschidea și intra în ogradă. Se ducea să mulgă vaca, să închidă cloștile, să fiarbă laptele, să coacă pîinea ori să pună căldarea pe pi-rostria să spele rufe. Adormeam așteptînd-o și nu știu cînd se furia lingă noi, adunîndu-ne alături de trupul trudit. Cu o mină mesteca mămăliga iar cu cealaltă ținea în brațe pe cel mai mic ori pe cel mai plîngăcios copil de dorul ei.

Și cum tremuram în fiecare dimineață, cînd apăreau zorile,

ce ne-o smulgeau iarăși. Lua la rînd treburile curții, bicul, înhăma caii, arunca în căruță uneltele și o traista cu merinde și, iarăși, ca un bărbat, se avîrlea pe capră, pornînd spre Rede, unde trebuia arat, secerat, treierat griul, strîns meul, cules porumbul, din nou arat griul... Apoi, o știu tot prin gări. Așteptînd un tren să urce ea, așteptînd un tren să coborîm noi. Un du-te-vino perpetuu, cu viața sub povara bagajelor și sub tainica bucurie a revederii. Ar fi inconjurat Pămîntul de zeci de ori, cît a bătut drumurile spre noi, spre trei puncte cardinale, dar asta e forța ei. Ne-a trimis de-acasă pentru a cuceri muntele pe care, sub zodia ei o fată de țaran n-avea asemenea sorți: învățătura de carte. Icoana ei.

Albită, mică, fragilă, cît o statuie străveche, așteaptă și azi, la trei sferturi de veac, un tren ori coboară dintr-un tren. Sub dulcea povară a revederii pentru a ne strînge pe toți lingă sufletul neînvinș de marmoră caldă. Lingă stîlpul casei părintești unde cresc eterne bucuriile lumii.

CICI IORDACHE-ADAM

Peste o mie de femei produc tate de păpuși de toate tipurile. Cifra este impresionantă dacă avem în vedere că fiecare păpușă trebuie turnată, are nevoie de ochi, de sprincene, de îmbrăcăminte, de încălțăminte și, la urmă, mai trebuie și coacăta. Numai femeile care au copii și știu ce fabuloasă lume se naște în jurul unei păpuși, numai ele pot avea răbdarea necesară. Dar numai ea nu ajunge. Nici priceperea. Ca să faci o păpușă ai nevoie de o anumită dragoste, de o căldură și ea nu poate veni decât din gândul la destinatarul acestor jucării. Privindu-le cu atenție descoperi că lumea păpușilor nu este numai industrie, este și pasiune, și gingășie, și pricepere. Și încă un fapt.

Prima păpușă lucrată la Arad, prin anul 1959 era confecționată din cârpă și avea un cap din carton presat și vopsit. Trebuie că arăta comic și stîrnea risul adulților și mirarea copiilor. Abia din anul 1966 a apărut prima păpușă din policorură de vinil plastifiată, o jucărie mai cocheta, rapid intrată în lumea celor mici. Culema este că atunci, la început, marii pasionați ai păpușilor erau doi bărbați, Adalbert David și Ioan Pop. Dar grija pentru dezvoltarea întreprinderii Arădeana, semn al preocupării pentru bucuriile copiilor, a crescut, s-a dezvoltat în mai multe etape și această indeletnicire de suflet a intrat aproape în exclusivitate în grija femeilor. Inginera Elena Șiclovan a preluat conducerea întreprinderii cu mulți ani în urmă. Băiatul ei era mai tânăr. Era prea tîrziu pentru a-i mai oferi o păpușă. Dar pasiunea directoarei pentru micile jucării din fabuloasa lume a copilăriei nu erau alimentate de o destinație familială, ci de una mai largă. În primul rînd de interesul pentru meserie, căci un om serios și cu șansă își clă-

dește profesia pe marea pasiune a vieții sale. Apoi și din dragoste pentru cei mici, pentru nevoia lor de joc. Și păpușile confecționate la Arădeana au început „să simtă” un aer proaspăt, să prindă viață din acea aplecare ciudată care le innobilau cu trăirile lor cotidiene. Parcă lucrau pentru copiii lor. Cum îmbracă Elena David o păpușă cînd știe că acasă are patru copii? Evident, cu o grijă pe care alții o acordă marilor utilaje sau mașinării complicate. Sau Voichița Bacs, și ea confecționează la implantatul

Călătorie în țara păpușilor

părului, cu trei copii acasă? Intr-o întreprindere cu peste o mie de femei, majoritatea mame a mai mulți copii, respectul pentru jucării nu poate fi decît enorm. Ele muncesc cu gîndul la chipul copiilor ajunși în fața păpușilor. Și Anica Unguraș, confecționeră, cu 3 copii, și Ketta Emilia, mamă și ea a 5 copii, sint legate de aceste păpuși nu numai prin profesie. Cînd intri în secțiile întreprinderii simți cum te cucerește un zîmbet, o vioiciune care urcă din adîncul tău și din lumina lucrurilor de afară. Cutii enorme cu păpuși pieptănate, benzi pe care păpușile urcă în fața unei golițiuni nostime spre a cobori îmbrăcate, fardate, coa-

fate, chiar și cu ochelarii puși, spre a poposi în cele din urmă în cutii frumoase colorate. În ele își încep marea călătorie, spre sate, spre orașe, chiar și peste mări și țări, spre a ajunge în lumea copilăriei de pretutîndeni. Căci păpușile sint un limbaj universal prin care se descoperă lucrurile mari și simple. Această întreprindere de păpuși din Arad este rodul unei împletiri a profesionalismului cu dragostea pentru copii. Căci fără ele, nu poți să-ți imaginezi o păpușă, n-o poți lua în serios. Fără să crezi în motanul Silivester sau în eleganța păpușii Liliana (cea mai veche în producție), fără să-l iei în serios pe Dino, pe Tom și Jerry, lupul sau cucu nu poți să entuziasmezi copiii. Ca atare, confecționatul păpușilor este o meserie de mamă. Să te chinui să crezi un nou model de îmbrăcăminte pentru o păpușă, trebuie mai întii să crezi în ea, să fii convins că în jurul ei se poate țese o minunată poveste. Cornelia Pirv încearcă să-și imagineze cum poate fi iubită o păpușă îmbrăcată frumos. Și din tot felul de materiale concepe o costumație de oameni mari, redusă la scara unei jucării. O păpușă care nu este convingătoare e un nimic inutil, un rebut caraghios.

Dar cea mai grăitoare răsplăt pentru această muncă au văzut-o abia cînd cineva a avut ideea să adune cîteva zeci de copii și să-i lase singuri în sala de expoziție a întreprinderii, în compania a sute și sute de exemplare. După un prim moment de uimire, copiii au scos un chiot și au tăbărit asupra lor, rîzînd de bucurie, botezîndu-le și luîndu-le în brațe, începînd să le legene. De peste tot li priveau mamele lor. Acesta era argumentul.

hqllo--zu-pSdrațuă a

VASILE M. TOMUȘ

O poveste ca altele altele

O chema Maria Budac și era de fel din Cîrțișoara, satul lui Badea Cîrțan, satul de la marginea căruia începe să urce spre Bilea Transfăgărășanul. Pămîntul e bolovănos și rece. Sint veri cînd gîtul n-are răgaz să se coacă.

A trăit din plin amîndouă războaiele. A avut norocul să nu-i intre moartea în casă, dar în schimb, cite despărțiri și spaime? De cite ori nu i s-a oprit inima în loc țînd în mină plicurile încă nedeschise sosite de pe front.

Ēiaiatul cel mare nu se născuse cînd omul ei, Octavian, plecase în primul război. Apoi fusese luat prizonier și dus tocmai în Italia. Se întorsese de acolo cînd băiatul, tot Octavian, s-ar fi putut altfel?, avea șase ani. Doar țărănul sau cine a fost cu adevărat țărăn vreodată, născut și muncit și făcut om din munca pămîntului, știe cit de greu îi e unei femei să rămînă singură cu pămîntul, cu vitele, cu grija casei.

Ēițiva ani au trăit cu toții împreună. Ei erau tîneri, copiii mici și fără griji. Aceleași patru miini bătute de sapă, de coar-nele plugului, de coasă făceau totul pentru că băieții, cînd se făcuseră aproape bărbați și puteau să le fie de ajutor, au fost trimiși la școală. Toți patru. Au fost trimiși la școală cu disperaarea omului care știe că trebuie să răzbată spre lumină. Și trebuie din nou să fii sau să fi fost țărăn să înțelegi ce înseamnă să ai țărnia să nu îți măcar pe unul dintre ei pe lingă tine, să-ți fie reazem la bătrînețe, să rămînă pe curte cînd tu nu mai poți să înfrunți munca sau să-ți ia locul cînd nu vei mai fi. Să trăiești și să mori așa cum au făcut-o toți dinaintea ta sau cei deodată cu tine.

Cînd și-au dat seama că nu-și pot ține băieții la școală, au avut țărnia și noblețea să-și iasă din ale lor, ceea ce înseamnă, poate, suprema înțelegere a vieții. Au vindut vitele, au lăsat casa și toate cele în grija neamurilor și a vecinilor, s-au rupt de singurul loc din lume unde se simțeau cu adevărat oameni în rîndul oamenilor și au plecat la Gheorghieni îngrijitori la liceul de băieți. Să poată copiii să învețe. Toți patru. Octavian, medic veterinar, a ales facultatea militară, să poată ai lui să se întoarcă acasă, să nu mai fie o povară pentru ei și să-și poată ajuta frații mai mici să învețe mai departe. A terminat facultatea ca șef de promoție. „Tavi, mamă, de ce te-au pus în fotografie chiar în mijloc?” „M-au văzut, mamă, mai înalt și mai arătos”.

Doar în timpul războiului, cînd oamenii nu mai depînd de ei ci de nebunia care a cuprîns lumea, frații n-au putut veni în mijlocul lui august, de ziua mamei, acasă. În vacanțe și în concedii se stringeau cu toții în jurul părinților, oriunde ar fi fost, orice s-ar fi întimplat. Cinci brazde la coasă. Lemnele erau aduse de pe munte, tăiate și stivuite pentru iarnă. Casa s-a umplut de fotografii de la absolvirea liceelor, a facultăților, apoi de la nunți, botezuri.

Băieții veneau acasă și după ce mama n-a mai fost și după ce tata n-a mai fost și după ce fratele cel mai mare nu mai este. Și ceea ce mama i-a învățat pe toți: să iubească oamenii și să-i ajute cînd au nevoie, să muncească cîntit, să țînă fruntea sus printre oameni, seara să pună capul pe pernă liniștit și mulțumit, i-au învățat mai departe pe copii și nepoți.

OPREA GEORGESCU

Colțea, o ușă totdeauna deschisă

Cînd asistentele se strecoară, pe nesimțite, cu termometrele în mină, de la un pat la altul, pentru înregistrarea temperaturii de dimineață — asta se întimplă pe la ora 6 — mai toate pacientele sint amețite de somn și multe dintre ele adorm la loc, încă vreun ceas. El, „medicul șef” umblă deja pe coridoare și se pregătește pentru raportul de gardă. Cînd iarăși se lasă întunericul și liniștea peste spital, cînd, în marea majoritate femeile sint, din nou, adormite — pe la orele 22 — tăcut și cu același pas repetit, el pleacă acasă. Așa, în cazul în care nu rămîne, peste noapte de gardă. Sau în cazul în care nu intervine o naștere sau vreo altă urgență. Ca să-l vezi cînd vine și cînd pleacă, trebuie să te pască vreo înșomnie, pentru că este întotdeauna întuneric afară.

De ce se grăbește așa doctorul Gigi Patti Subțirelu? Poate, aceasta îi este temperamentul. Dar, sigur, pentru că ar vrea să ajute cit mai multe femei care au nevoie de priceperea și experiența lui.

Cu repeziciunea cu care stabilește un diagnostic își spune că... n-are ce să-ți spună. Poate, doar că în luna ianuarie s-au născut în Spitalul Colțea 173 de copii. În rest, asta îi e meseria și datoria. Spitalul în care lucrează este o unitate de referință a Direcției Sanitare a municipiului București, cu vechi tradiții, clădirea monument a istoriei medicinii românești. Teoretic, deserveste teritoriile dispenseelor Panduri și Vitan din sectorul 5, ca și întreprinderile din acest sector. Practic, însă, la Colțea vin numeroase cazuri de urgență. „Orice femeie care are nevoie de noi găsește ușa deschisă de dimineață pînă seara și de seara pînă dimineața. Medicii noștri nu știu ce e aceea normă sau program, nu-i interesează decît mama și copilul, pentru care fac tot ceea ce le stă în putință. Nu-și fac treaba doar în spital. Nu-și fac treaba doar în întreprinderile cu pondere feminină din sector, pentru depistarea tuturor afecțiunilor, pentru preîntîmpinarea sterilității, a infertilității. Grija

mare este pentru femeile cu diferite afecțiuni, în scopul menținerii sarcinii. Nu e munca unui singur om, punem mărul cu toții. Gravida cu riscuri este investigată și în celelalte clinici ale spitalului, e o colaborare între toți medicii, indiferent de specialitate, ne ajutăm unii pe alții pentru că pentru noi toți, importantă este sănătatea mamei și a copilului. Colțea are și renume, e și în centrul orașului. De multe ori cazurile de urgență la noi nimeresc. Îmi amintesc, a fost adusă o dată o femeie gravidă pe care o apucaseră durerile în troleibuz. Șoferul a mers cîteva stații fără să mai oprească, pînă în fața spitalului. Au adus-o cîțiva călători. Abia după ce a născut am aflat cum o cheamă și de unde vine. De obi-

teste științifice și căldura femeii care-i iubește pe cei mici.

— Cînd intri într-o creșă, îți poți da seama dintr-o privire dacă un copil are sau nu frați. Cei singuri la părinți nu știu să se îmbrace sau să se încălze singuri, mînîncă mai încet, sint foarte nedescurcăriți, mulți nici nu vorbesc corect. De ce? Pentru că sint prea răsfațați acasă. Universul întreg se mișcă numai în jurul lui, se face totul pentru el — în detrimentul lui, de fapt — pentru că așa, copilul nu învață să facă nimic singur și e total nepregătit pentru viața în care va intra. Bunicii, în dragostea lor, de multe ori exagerată, se alintă mai rău decît copiii, vorbesc peltic, crezînd că așa se fac mai bine înțeleși, că sint mai apropiați de nepoți. Nu-și

mai marl se erijează, din joacă, în profesori și fac, de fapt, în serios, un lucru bun. Un preșcolar știe mai întotdeauna să scrie atunci cînd are frați care merg la școală. Învață de la ei și nu vrea să se lase mai prejos. Și limbajul este mai bogat, chiar dacă mai colorat decît ar trebui pentru vîrsta lui, pentru că e învățat tot de la cei mari. Într-o casă cu mulți copii, niciodată femeia nu va răzbi să facă toate treburile singură, îi va învăța întii pe cei mai mari, apoi și pe cei mai mici s-o ajute la gospodărie, fiecare face cite ceva după puterile lui și — ceea ce este foarte important — copilul va înțelege de mic ce înseamnă să ai o responsabilitate. Poate ar mai fi multe argumente de amintit, dar o singură concluzie: Un copil înseamnă o bucurie, mai mulți copii — mai multe bucurii!

Cine nu-și dorește mai multe bucurii?

Din dragoste se naște, de dragoste va avea parte!

Teoretic, programul de lucru la „Direcția Sanitară a Municipiului București” ar fi pînă la ora 17. Dar, pentru că niciodată, acolo unde este vorba de sănătatea omului nu se mai pune problema timpului sau a programului, la orele 8 seara se muncește ca la 8 dimineață.

Biroul directorului Stelian Ivașcu este supraaglomerat de o mulțime de cadre medicale, venite, toate, cu probleme privind sănătatea iar la dicetorul adjunct Silvian Daschievici, discuția între cei cîțiva medici care au ieșit din gardă și nici gînd n-au că s-a lăsat seara, este cit se poate de aprinsă. Subiectul: mama și copilul.

A fost făcută o analiză a fenomenelor demografice din cursul anului 1985 și, pe lingă cele bune, oamenii în halat alb discută despre o serie de lipsuri pe care le-au sesizat. Rețeaua de obstetrică-ginecologie a capitalei beneficiază de 2570 de pa-

turi, cea de pediatrie de 1650 de paturi, iar locurile din creșe sint în număr de 10503. Corpul medical este preocupat de responsabilitățile legate de asistența profilactico-curativă în sectorul matern-infantil. Medicii Direcției Sanitare își reproșează, în legătură cu anul care a trecut, unele deficiențe organizatorice legate de luarea preceze în evidență a gravidelor de către personalul medico-sanitar din teritoriu ca și unele cazuri de lipsă de sollicitudine în relațiile cu pacienții. Sint de domeniul trecutului și trebuie să rămînă ale trecutului. Acum, gîndul lor merge spre o serie de activități care să devină preocuparea de căpătii a tuturor celor ce au în grijă sănătatea și viața viitoare. Pentru urmărirea unitară a stării de sănătate a familiei, se efectuează o nouă rearondare teritorială și comasarea dispenseelor de adulți și copii din toate sectoarele. municipiului București. Se trece, totodată și la o mai judicioasă arondare a teritoriului la nivelul unităților spitalicești de profil, care duce la o mai bună urmărirea a stării de sănătate a femeii în general și a celor gravide în special. Pentru dispensarizarea și supravegherea viitoarelor mame s-a introdus un „Carnet al gravidei”, în care sint consemnate examenle medicale, rezultatele lor, evoluția sarcinii. Pentru reducerea numărului de avorturi, femeile cu potențial abortigen beneficiază de o fișă de dispensarizare și de o îngrijire cit se poate de atentă. În întreprinderi și instituții, în numeroasele întîlniri care se organizează între cadrele medicale de specialitate și femei, sint discutate în amănunțime, pe baza unor filme proiectate, repercusiunile grave suferite de acelea care s-au supus voluntar unor manopere empirice abortive soldate cu intervenții mutilante sau, chiar cu decese.

Conștienți de importanța pe care o reprezintă îmbunătățirea indicatorilor demografici, conștienți de misiunea nobilă pe care o au, pe care și-au asumat-o din chiar momentul alegerii profesiei, tamenii care au îmbrăcat halatul alb sint pregătiți mereu pentru a sta de gardă. Mii de femei, zeci de mii de copii cer de la ei sprijin, pricepere și multă, multă afecțiune. Un copil se naște, întotdeauna, din dragoste și trebuie înconjurat, din prima sa zi, de dragoste.

LIANA MOLNAR

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI
să-și ferească părinții, să se bucure țara!

cei, noi ne cunoaștem cu mult înainte de naștere pacientele, urmărîm sarcina încă din primele luni, ne străduim să le asigurăm confort și liniște, dar mai ales încredere. Femeia trebuie pregătită îndelung pentru naștere, să știe cum va fi, să nu se sperie. Mai ales dacă este la primul copil. O femeie timorată naște mai greu și apoi refuză ideea unor sarcini viitoare. Cînd ne cunoștem de luni de zile și știu că am așteptat împreună copilul, momentul nașterii este depășit mult mai ușor și de mamă și de medic.

— Cîți copii ați adus pe lume în cei 30 de ani de meserie, dăctore Subțirelu?

— Habar n-am! Puteam să-i număr, da' uite că sint neglijent. Important este că au venit pe lume și vor mai veni.

Pledoarie pentru frați

Ecaterina Lazăr, medic pediatru, inspector la Direcția Sanitară a Municipiului București și-a petrecut toată viața printre copii, are și tonul specialistului care-ți relatează rezultatele unor

dau seama că asta cauzează copilului, cei mai mulți nu vorbesc corect din cauza unor astfel de bunici. Un copil unic în familie nu-i niciodată în stare să acționeze ca unul care are frați și surori. Și, mai ales, își doresc cu ardoare frați, pentru că, oricît s-ar strădui, părinții, la un moment dat, nu mai pot ține ritmul copilului. Cînd vine vîrsta adolescenței, de multe ori se întimplă să intervină și fisura între generații. Adolescentul simte nevoia să aibă lingă el pe cineva apropiat ca vîrstă, mai mare sau mai mic. Dacă are un frate sau o soră, sint legați, își dezvăluie micile lor taine și marile lor întrebări, pe care cred că părinții nu le-ar putea înțelege. Dacă e singur, adolescentul îl caută pe cel apropiat de vîrsta lui în afara familiei și nu întotdeauna anturajul pe care-l găsește este cel mai potrivit. Cei care au fost singuri la părinți își doresc întotdeauna să aibă mai mulți copii, tocmai pentru că știu că de multe ori s-au simțit singuri, în ciuda dragostei cu care au fost înconjuțați. Cînd sint mai mulți copii într-o casă, întotdeauna cel mai mic este cel mai descurcăret, se dezvoltă cel mai repede. Etapele sint parcurse de el mult mai repede decît de frații mai mari. Asta și pentru că părinții au o experiență mai mare în creșterea copilului, dar și pentru că frații

O componenta a libertății — concepția științifică despre lume și viață

Universitatea

Rețin dintr-o discuție cu tovarăsa victoasă Dumitrescu, doctor în filozofie, directoră a Universității culturale-științifice București: „Ideea ca educația trebuie să se deschidă către problema a lumii, evoluind în acor cu ea, către o învățare continuă nu este nici nouă, nici recentă. Ceea ce este specific perioadei pe care o trăim, viitorul apropiat nu este alt decât creșterea vitezei și ritmului de derulare a evenimentelor culturale, și creșterea complexității lor”.

Această complexitate este, deci, încă un argument în sprijinul necesității educației permanente a oamenilor, a unei educații materialist-științifice continue, globale și integrale. Și ne-am dat seama că aici, la Universitatea cultural-științifică din București, lucrurile stau astfel nu numai pe hirtie, ci și în realitate, adică în fapt. Fiindcă, pentru a răspunde aflului de solicitanți, numărului mare de oameni ai muncii care bat la porțile cunoașterii, care simt tot mai acut nevoia de a ști, a afla, a pătrunde mai adinc cu mintea și a înțelege lumea în care trăiesc, universul ei, colectivul Universității a elaborat, din câte am putut reține, tematici pentru 362 de cursuri: 95 de științe sociale, filosofie și educație în spiritul normelor de viață socialistă; 49 de științe tehnice și științe ale naturii; 26 de cursuri tehnice cu aplicații în activitatea direct productivă; 192 de cursuri generale. Preocuparea a fost aici pentru a acoperi acele domenii ale cunoașterii de stringență actualitate, legate de sarcinile pe care ni le pune în față cîștinatul actual. Cum s-a materializat o astfel de cerință? Răspunsul l-am aflat în existența celor 39 de cursuri concepute special pentru unitățile industriale ale Capitalei, la cererea acestora, cursuri ce vin să sprijine înțelegerea dimensiunilor politice și economice ale preferențelor sociale pe care le trăim și edificăm. Anul acesta, cursurile Universității culturale-științifice sunt frecventate, ni se spunea, de aproape 14 500 de cursanți, dintre care 40 la sută sînt tineri sub 30 de ani. „Scopul nostru principal, ne spunea tovarăsa Victoria Dumitrescu, este acela de a ieși din spațiul tradițional de învățare și de a ne deplasa spre unitățile productive, în paralel cu atragerea oamenilor muncii din aceste unități la sediile noastre. Progrese am făcut în acest sens, peste 30 de cursuri se desfășoară acasă la beneficiari, în timp ce 65 de unități economice au încheiat contracte cu noi, pentru programele noastre desfășurate la sediu. Am reușit ca peste 70 la sută din cursanții noștri să facă parte din populația activă”.

Chiar și la o analiză sumară, ne putem da seama că, aici, la Universitatea cultural-științifică din București, programele, cursurile destul de variate nu au altceva în vedere decît educarea cît mai completă a oamenilor muncii, educarea materialist-științifică, revoluționară, ca parte integrantă a procesului de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, a omului.

GR. NICOLAE ■

Conflictul ireconciliabil dintre știință și religie, milenara aventură a cunoașterii ce avea să opună filosofia materialistă, ideile ateiste, conceptelor retrograde, fixiste, fataliste — conștiințele și tema de cercetare a unei mai recente lucrări încredințate tiparului sub auspiciile Editurii Militare. „Omul, știința și religia”, volum apărut sub semnătura lui Simion Asandei, își propune o asemenea retro-spectivă ambițioasă, întreprindere dificilă avînd în vedere vastitatea materialului bibliografic, cu atît mai mult cu cît lucrarea se dorește utilă marelui public, cetățeanului cu pregătire intelectuală medie, cu o prezăntare filozofică de același nivel.

Cartea debutează cu prezentarea unor scrieri de factură sau tendință materialistă, datorate antichității egiptene, hinduse și greco-romane, moment de început în geneza notațiilor conceptuale materialist-ateiste. Impresionanții pași făcuți de om în micro și macrocosmos, în descifrarea realității interioare și exterioare lui sînt urmăriți în continuare prin operele filozofice și descoperirile științifice ale unui Avicena, Roger Bacon, William Occam, Nicolaus Copernic, Giordano Bruno, Spinoza, ca și prin cele ale materialistilor francezi și filozofiei clasice germane; compendierea incluzînd deopotrivă ideile iluministe, antireligioase din perioada premarxistă a culturii și științei românești. Este marcat în continuare momentul decisiv al apariției ateismului revoluționar științific, odată cu elaborarea materialismului dialectic și istoric, singurul în măsură să indice rădăcinile gnosologice și sociale ale religiei, să descrie scopul adevărat și finalitatea operațională a preceptelor ecleziastice privind grația divină, predestinația, mintuirea, îndurarea, pocăința și mila di-

*) Simion Asandei: „Omul, știința și religia”, Editura Militară.

vină, credința oarbă în forțele supranaturale — instrumente de lucru ale politici de clasă, destinate înstrăinării omului, supunerii claselor exploatate ideilor fataliste. Sînt revizuite în acest context religiile, grupările și confesiunile religioase contemporane, un spațiu distinct fiind rezervat sectantismului mistico-religios, grupărilor dezidente desprinse din principalele religii ale globului, adevărate maladii endemice cu implicații dramatice ce au ajuns să pună în stare de alertă chiar guvernele unor state din Euro-

sianică avea să se termine prin orobilul genocid din jungla Guayanei, prin masacrarea și sinuciderea colectivă a unui număr de 700 de preacredincioși. Din acest templu al ororii, amoralității și fanatismului feroc, lucrarea mai scoate la lumină activitatea nocivă a „Bisericii științifice”, „Asociației internaționale pentru conștiința lui Krishna”, „Meditației transcendente”, „Misiunii lumii divine”, ideologii iraționale, mistice, antisociale, produse tipice ale contradicțiilor și crizei societății capitaliste.

tenței. Este relevant deopotrivă caracterul irațional al ritualurilor, practicilor de cult și sărbătorilor creștine, autorul oferînd în principal argumente în desființarea esenței politice a acestora, a tuturor manevrelor de înstrăinare, de condamnare a omului la presiunea ideilor fataliste. Nu este trecut cu vederea nici actuala opoziție dintre știință și religie, la o oră cînd biserica este nevoită să elaboreze, între altele, interpretări concesive asupra realității de fapt, în „acord” cu unele cuccuriri ale disciplinelor științifice, manevră subtilă începută odată cu prima enciclică papală „Rerum Novarum” și continuată prin noile și falsele reconcilieri propuse în acest sens de ultimul pontif al catolicismului.

Ultimul capitol este dedicat poziției ferme a partidului nostru față de fenomenul religios din țara noastră, a preocupărilor constante pentru desfășurarea unei educații materialist științifice a oamenilor muncii, obiectiv de frunte în activitatea organelor și organizațiilor de partid, de tineret.

Intențiile autorului au fost, spuneam la început, ambițioase și riscante, reclamînd un travaliu imens de selectare, sinteză și comprehensiune a unui material risipit prin lucrări ce pot forma, ele singure, o întreagă bibliotecă. „Omul, știința și religia” rămîne totuși o carte izbită, am parcurs-o, mărturisim, cu mult interes, bogăția informației, comentariul atent, la obiect, recomanînd-o nu numai ca pe o lucrare instructivă, ci și ca pe una captivantă, capabilă de a cuceri interesul oricărui cititor. Ea va fi fără îndoială un aliat de preț în promovarea unei atitudini combative, militante împotriva concepțiilor mistico-religioase, împotriva mentalității înapoiate, un instrument util pentru educarea și formarea omului nou al societății socialiste românești.

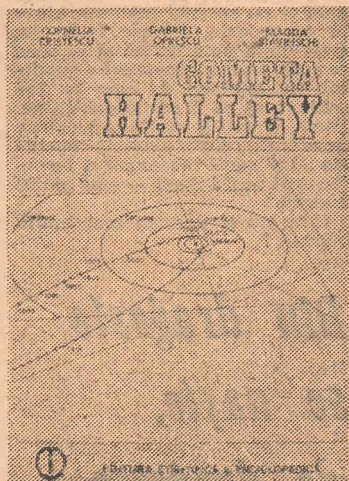
LIVIU TIMBUS ■

Nebiruita putere a cunoașterii

Capitolul cel mai vast al lucrării este rezervat analizării genezei, evoluției și structurii creștinismului, religia cea mai răspîndită și cu cel mai mare număr de credincioși, una din ideologiile mistico-defetiste „cu carte”, bazate, deci, pe reguli și precepte stricte de comportament și conviețuire, potrivnice oricăror tendințe de libertate în gândire, ostile informațiilor oferite prin armele de lucru ale investigației științifice. Cititorul este invitat în principal la o revizuire de pe pozițiile cunoașterii științifice a celor două subdiviziuni ale Biblei, Noul și Vechiul Testament, scrieri închiștate de concepte imuabile, dogme și adevăruri „absolute”, incapabile de a oferi omului cunoștințe valabile în legătură cu apariția vieții pe pămînt, universalitatea materiei, interrelația dintre individ și natură, veritabilele temnițe ale spiritului prin proliferarea ideilor defetiste, potrivnice progresului, efortului de rezolvare rațională, prin mijloacele științei, a principalelor probleme ale exis-

pa occidentală și din cele două Americi. Este meritul autorului de a fi adus în atenția cititorilor, printr-o critică virulentă, concentrată, atocuprinzătoare, evenimentele tragi-comice notate în publicațiile mondiale ale ultimelor decenii; este vorba de demascarea afacerilor verzoase, nu de puține ori marcate cu victime omenești, puse la cale de mai noi concesionari ai divinității, escroci subtili și întreprinzători, urmăriti de poliția internațională, dar care, în pofida intervenției puterii de stat, au izbutit să adune în jurul lor zeci de mii de prozeliti. Intre aceștia, Sun Myung Moon, părintele spiritual al așa numitei „Biserici a unificării”, șarlatan notoriu, implicat în scandaluri de talie internațională; David Berg, creatorul sectei religioase „Copiii domnului”, dar mai ales cunoscut pentru delictul de șantaj, viol, corupere de minori, ca să nu mai vorbim de fiorosul James Thurman Jones, celebru în întreaga lume prin secta de tristă amintire „Templul poporului”, a cărei activitate me-

Halley, mai multă lumină!

„A venit timpul cînd cercetarea perseverentă a omului a ajuns să ridice vălul de pe unele dintre cele mai enigmatice corpuri cerești — cometele”, ne avertizează în introducerea volumului „Cometa Halley” Cornelia Cristescu, Gabriela Oprea și Magda Stavinschi, autoarele primei cărți consacrate în țara noastră celei mai celebre comete. Într-adevăr, omul care a fost întotdeauna înflorit, cum spunea Pascal, de tăcerea infinită a spațiilor siderale, simte nevoia să-și explice enigmatice bolții instelate. Pentru a înțelege mai bine lumea în care se află și, desigur, pentru a se înțelege mai bine pe sine însuși. Excelentă sinteză științifică, utilă însă și nespecialiștilor, cartea ne oferă posibilitatea de a afla multe date interesante despre istoria descoperirii și observării cometei Halley, despre mișcarea cometelor, despre natura lor fizică, despre corpurile cerești înrudite cu ele.

Volumul se deschide cu acest

citât din Seneca: „Va veni o vreme cînd aceste lucruri, care astăzi sînt necunoscute, vor ieși la lumină prin trecerea timpului și printr-o cercetare perseverentă. Urmașii se vor mira cît de neștiutori eram în lucruri atît de clare”. Seneca avea dreptate. Răsfoind paginile consacrate cometei Halley și cometelor în general, ni se întîmplă nu o dată să surîdem. Isidor din Sevilla socotea prin secolul VII că lumina cometelor „vine din pămînt”. Suetoniu părea încredințat că o cometă apărută în timpul lui Nero explica multe din teribilele capricii ale împăratului. În 1456 (trecuseră trei ani de cînd turcii invadaseră Constantinopolul) cometa Halley era văzută de turci ca o cruce, iar de creștini ca un iatagan, dovadă că fiecare tabără profecta în nevinovata cometă panica sa subiectivă. Alfons al VI-lea, regele Portugaliei, nu și-a putut reține impulsul de a trage cu pistolul asupra unei comete apărute în timpul lui. Iar la moartea lui Charlemagne (814) a fost pur și simplu inventată apariția unei comete pentru a lămuri, chipurile, astfel moartea suveranului. Dar, în fond, de ce să mergem atît de depar-

te în urmă? Chiar în secolul XX (e adevărat pe la începutul lui) un ziarist, extrem de tulburat de trecerea cometei Halley, vorbea într-un articol despre o boală nouă „cometita”, și se teme, la modul serios, că lumea va fi inevitabil măturată de coada cometei. Și cite altele s-au pus de-a lungul timpului în seama acestor „adevărați va-gabonzi ce călătoresc prin spațiu”, cum erau numite cometele de către Apollonios din Mîndos! O superstiție — de data aceasta optimistă — acredita ideea că vinul e mai bun în anii cu comete. Dar să oprim aici lista exemplelor și să subliniem din nou că această primă carte închinată la noi cometei Halley rezervă cititorilor o lectură instructivă despre modul în care omul a reușit să dezvăluie tainele acestor, altădată ciudate apariții pe bolta cerească, înălturînd, treptat, superstițiile, prejudecățile, și făcînd să triumfe interesul științific; interes care înregistrează acum, la reînnoirea cometei Halley, o normală efervescență, întrucît spiritul nostru simte nevoia să-și extindă limitele cunoașterii.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

După intervenția noastră în această rubrică, intitulată **Trei probleme** (3 ianuarie 1986), numeroși cititori ai revistei **Flacăra** — cărora ne simțim obligați să le mulțumim și pe această cale — au ținut să ia legătura cu noi, comunicîndu-ne și alte greșeli în adaptarea termenilor străini intrați de o bună bucată de vreme în limba română. Faptul cel mai îmbucurător ni se pare a fi tocmai acest larg interes pentru problemele limbii, pentru folosirea ei corectă, sesizarea greșelilor dovedind nu numai spiritul de observație al majorității vorbitorilor, ci mai ales cunoașterea normei.

Un cititor ne semnaleză, de exemplu, numeroasele grafii ale cuvîntului englezesc **sandwich**, desemnînd cunoscuta gustare formată dintr-o felie de carne, brînză sau legumă, pusă între două felii de pâine. Să menționăm în trecut că este vorba de o metonimie (ca și în „Am văzut un Grigorescu splendid”, pentru „un tablou de Grigores-

cu”), denumirea englezescă venînd de la cel de-al patrulea duce de Sandwich (în aceeași familie a existat și un primul lord al Amiralității cu al cărui nume marele explorator Cook a botezat insulele descoperite în Pacific în 1777, cunoscute azi sub numele de Hawaii) care, pe durata unei partide de cărți care a ținut 24 de ore (!), a mîncat numai acest fel de mîncare. Așadar, preparatul ca atare era cunoscut dinainte, dar a trebuit să vină vicinosul nobil ca să capete un nume! Normele ortografice recomandă forma **sandvis**, dar acceptă și varianta **sandvici**, cu pluralul **sandvișuri** și, respectiv, **sandviciuri**.

O cititoare, de data aceasta, ne întreabă dacă este corect scris **macrameu**, și, dacă da, de ce așa. Este corect, deoarece majoritatea cuvîntelor de origine franceză terminate într-un **e accentuat** (în original cuvîntul este **macramé**) și-au găsit loc în limba română în rîndul substantivelor neutre de la care,

prin analogie, au luat acest -u la singular.

Un alt cititor atrage atenția asupra nenumăratelor, după părerea sa, variante de scriere ale cuvîntului **whisky**. Sintem de acord cu el, adăugînd că aceste

Vorbii și scrieți

românește

Alte probleme și... o soluție!

varianta (greșită) apar chiar și în lucrări literare și, desigur, nu ne referim la grafiile cu intenție ironică vădită. Cuvîntul nu este românesc și

nicl nu va fi. Trebuie deci să-l scriem ca în limba de origine, deci **whisky** sau, în varianta americană, din irlandeză, **whiskey**, nicidecum **whisky**, **whysky**, **visky**, etc. cum ne semnaleză cititorul nostru. Istoria cuvîntului e interesantă și merită să fie înfățișată pe scurt: la origine se află o expresie gaelică, **uisge beatha**, cu rădăcini latinești, interpretată ca „lichid al fericii” (o fericire... efemeră!); de aici s-a ajuns la un **usquebaugh**, forma veche care, prescurtată, a devenit **whisky**.

Nu ni se pare însă a fi menirea acestei rubrici aceea de a indica formele corecte pentru diferite ezitări de scriere și pronunție pe care le întîlnim încă. Am mai spus și cu alte ocazii că ne stau la îndemîna o mulțime de lucrări normative în această privință. De exemplu, pentru toate cuvintele tratate mai sus, se poate consulta **Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**, editat de Academia R.S. România în 1982, care consemnează

norma în uz pentru româna actuală.

Și totuși, dacă apar probleme? În loc de răspuns, permitemi-mi să vă relatez o întîmplare adevărată. Cu ani în urmă, îmi făceam serviciul obișnuit de permanentă în încăperea catedrei de Limba română a Universității din București. Cineva a bătut la ușă și un bărbat cărunț, oarecum jenat, a intrat în cameră. Mi-a spus că este funcționar la o întreprindere centrală comercială și că ar dori să consulte un specialist în privința unui nomenclator de produse pe care trebuia să-l introducă în circulație, preîntîmpinînd astfel eventuale greșeli. Nu i-am putut răspunde la toate întrebările. Am consultat împreună dicționarul, am căutat lucrări de referință, am mai întrebât și pe alții... Mi s-a părut că a plecat mulțumit.

Verba proverbului: „Întrebarea moarte n-are!”

CEZAR TABARCEA ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Cunoscindu-mi vina

Spune-mi si tu
Ce sa fac
Daca iristi mei
Sint mereu uzi
De „ceva-ul“ acela
Pe care uitat l-asa vrea
Pe totdeauna ?
Si mai spune-mi
Cunoscindu-mi acuma
Vina
De-ai fi vazut
Ce nu trebuia sa se intimple
Niciind
Daca mai pot
Insaminta flori de-ale soarelui
Măcar in gind ?

ANCI DAN

Alegere

Să mai aștept — am zis
liniștit
pe iarba mea
ca un bob de rouă
desenind o stea
eu n-am rivnit niciodată
chemarea vreunei stele
prefer să merg la cer
cu aripile mele.

EMIL ACHELĂRIȚEI

Voal

Azi-noapte am visat
că era nunta ta
și că voalul tău
acoperea întreg cimpul
am ieșit afară
să-mi șterg lacrimile cu el
dar nu era decit zăpada.

GAVRIL BĂLE

Bun rămas

Mulțumesc tuturor
pentru ospitalitate și căldură
sufletească

ii mulțumesc soarelui
și lunii și stelelor
le mulțumesc

pământul însă
e o gazdă ciudată
el mă reține chiar dacă
il părăsesc.

NICU SILADE

Radio-TV

Citeva propuneri

Primum de la cititorii noștri, în același timp radioascultători și telespectatori, scrișori care cuprind aprecieri și sugestii cu privire la programele radio și TV. Ne referim astăzi la două dintre ele. Ioan Surugiu din Mărcești, comuna Dobra, județul Dimbovița, a constatat că la radio „dacă nu zilnic, dar săptăminal se repetă același repertoriu muzical“. Nu are nimic de reproșat „celor care ne delectează zilnic“, dar crede — pe bună dreptate — că ar trebui ca realizatorii programelor să ruleze un număr mai mare de înregistrări, chiar dacă pentru asta este nevoie să caute în rafturi ale fonotecii care nu sint imediat la îndemână. Florin Anghel din Pitești ne scrie organizat, pe puncte: „Apreciez susținutele eforturi ale realizatorilor de programe TV pentru îmbunătățirea calității seriialelor de luni și miercuri. Pentru unele chiar îi felicităm. Dar aceste realizări constituie, implicit, și o obligație: aceea de a nu cobori stacheta valorică sub, să zicem, „Sorell și fiul“ și „În căutarea adevărului“. ● Remarcăm și încercările — mult mai timide însă — de a înlocui acele pelicule vetuste, unele de-a dreptul penibile, de schimbăți și duminică seara. Dar cu o floare, două... ● Televiziunea Română ne-a demonstrat că poate realiza filme foarte bune, lucrate cu o deosebită știință a „facerii“ unui serial. Este, după părerea mea, inexplicabilă părăsirea unui drum pe care s-au făcut pași siguri. ● Aproape fără cusur emisiunile care ne-au prezentat pe cîțiva tineri muzicieni și cîntăreți premiați la diverse festivaluri naționale și internaționale. Aceste emisiuni s-ar putea continua, contribuind la grăbirea speranțelor spre certitudină. Aș propune ca și acei „performeri ai spiritului“ din rîndul inginerilor, arhitecților, medicilor, matematicienilor, fizicienilor, profesorilor, elevilor etc. să fie prezentați pe micul ecran în aceeași proporție cu aparițiile îndrăgitei „stele“ ale muzicii ușoare și sportului. Fiindcă și cu pilduitoarele strădăni și împliniri ale acestor „stele ale inteligenței“ avem a ne mindri. ● Ce mai fac o seamă de cîntăreți care ne-au incîntat nu prea de mult? „Multumim și noi corespondenților noștri, pentru că sintem „gînd la gînd cu bucurie“.

REGHINA VĂRVICI

L. Speranța: Cîteva lucruri mai echilibrate: „Sint din ce în ce mai palid“, „Bătrîne Einstein“, „Edictul împăratului roman“. (Retrimiteți-le dactilografiate, împreună cu cele semnate anterior și cu semnătura cuvenită).

Sorin Pătrașcu, Ion Pirvăsescu: Adresați-vă unor reviste unde se publică proză, sau direct unei edituri.

R. — Lugoș: Anemie, inconsistentă, obscurizare. (În general, paginile sint sub măsura cunoșcută a puterii lor dv.). Multe lucruri scrise fără inspirație, cu simplu efort grafic, altele scrise, cum se zice, „cu gîndul aiurea“, fără concentrarea, tensiunea, incandescența supremă a creației. Multe se lasă în voia unui murmur incantatoriu, halucinant (în genul... Ofelei, dacă se poate spune...), un fel de tranșă, ușor delirantă, care ajunge, din cînd în cînd, fragmentar din păcate, la grație și inefabil liric adevărat. (Ar trebui, poate, reconsiderate „la rece“). După cum, ar trebui, în general, revizuite toate paginile, inclusiv cele menționate mai jos, care suferă adesea și de lipsa migalei și a scrupulozității artistice. Puține, de altfel, de semnalat și nu, cu opțiuni foarte ferme, ci, de multe ori, pen-

tru un vers, o metaforă, un punct de plecare promițător, etc. Nu ne-au plăcut de loc așa-zisele proze, prelungiri (abundent siropate, uneori) ale aceluiași primejdios (și oarecum morbid) abandon în voia halucinației, delirului, evaziunii. Așadar: I — 22, 49, 53, 64, 66, 67, 86. Mai pot intra în discuție: 2, 44, 46, 47, 60, 70, 72, (metafora finală), 76. De asemenea; II — 2, 13 (distihul final), 14, 16, 27.

M. Dtr.: „Datonic“, „Exercițiu“, „Anturaj“, „Nepotul“ (cu ultima strofă chinată, greoaie, neinspirată).

L.C.M.: Cîteva pagini de demne de atenție: „Transparență“, „Lacrimi“, „Chaplin“, și „Aerostat“ ar fi de reținut, dar o serie de lungimi, de metafore fără substanță („ochii tăi... „Iarba verde“... „pustiul de mine“... etc.) îl subrezesc în mare măsură.

Fana Lian, Doina Vlăduceanu, Darie Mihai, Ovidius Picco (parțial indiscutabil), Elena (București), Mihaela Oană, Sorin Toșan (teatru — nu), Sorica Velința, Liana Lăuțber, Liana Ivănescu, („Binecuvîntare“, „Alb, roșu“), Silvia, Florentina Comsa, Al. Cernega, Liana B., Gabi Timiș (mai citet!). Corina Paraschivescu: Încă nu. Mai trimiteți.

D. Micicoi: Nu trebuie să vă descurajați (știți vorba: „tot răul e spre bine“...). Nimeni nu e scutit de asemenea dezamăgiri și eșecuri și nu toate gîndurile și idealurile se împlinesc dintr-o dată... Uneori, e nevoie de multe încercări, întotdeauna de răbdare, de încredere și speranță și mai cu seamă de inteligența și tenacitatea de a urmări pas cu pas și realizarea celorlalte planuri fundamentale (școală, profesie, etc.). Nu puneti, deci, la inimă („oe suflet“) toate „petele“ mărunte și trecătoare ale vieții (de care au parte toți muritorii!).

E. Vernescu: Am înțeles: e ceva așa, ca un fel de „mal du siècle“... (dar „secolul“ e pe sfîrșite, se pare — slavă Domnului!). N-am găsit, de data asta, printre versuri, noutățile (calitative) așteptate. Poate data viitoare...

V. Vancea: Se confirmă impresiile anterioare (și cu „plus“, și cu „minus“) în pagini ca „Banalități“, „Purificare“, „Regăsire“, „Miinile“ (printre cele mai aproape de reușită).

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

Difuzarea filmului sau arta de a ajunge în inima oamenilor

(Urmare din pag. 9)

să vă contrazică videotecele, dacă au cu ce. Dar, spuneți-ne, e nevoie de astfel de forme complementare — sau compensatoare — ale valorii chiar și în cazul filmelor cu succes de public?

— V-am spus, vrem să-i oferim omului din fotoliul sălii de cinema cit mai mult. Cit privește filmul „de succes“, aici s-ar impune o precizare. Uneori succesul de public e în contradicție cu valoarea filmului.

— Explicați-vă!

— Există — cum să vă spun? — un succes „pe orizontală“ și unul „pe verticală“. Sint filme care, în prima lună de difuzare, aduc în săli zeci de mii de spectatori, după care, extrem de repede, cad în desuetudine, devin caduce, nu mai interesează pe nimeni, artisticeste mor. Altele aduc, la început, mai puțini privitori, dar cariera lor e de durată, se prelungește ascensional prin ani, atrăgînd în timp nu zeci de mii, ci milioane de spectatori.

— Ce fel de filme sint primele, ce fel de filme sint ultimele?

— Primele sint cele care flatează imediat intelegerea publicului și, nu în ultimul rînd, dorința lui (care de altfel nu trebuie ignorată, dimpotrivă!) de relaxare și de divertisment. Celelalte sint filme de idei, de mesaj profund, de răspunsuri (nu totdeauna la îndemîna imediatei percepții) la mari întrebări existențiale. Sint filme care se încarcă în timp cu noi și tot mai intense iradiazii, căci „bateriile“ lor sint teferne, nu se epuizează după cîteva proiectii pe ecrane. Cit privește așa-zisul „succes de public“ al unor filme slabe, el trebuie să dea de gînd. Cineastilor, criticilor, psihologilor, sociologilor, tuturor factorilor educativi, inclusiv nouă, difuzorilor.

— Mă bucur că o spuneți! Nu de alta, dar dv., difuzorii, cam mergeți de obicei pe linia minimei rezistențe, promovînd pelicule de „succes“ iesnicios, de „rețetă“ imediată.

— E adevărat. N-o spun că să mă scuș, dar, nu uitați, avem de realizat un plan economic. Și încă unul care sprostese anual cu cel puțin un milion de lei!

— Asta așa-i... Dar numiți-mi, vă rog, cîteva filme din ambele categorii pe care le-ați semnalat.

— Cine-si mai amintește titlurile acelor pelicule care, cu ani în urmă, erau, zice-se, „de succes“? Nu-mi cereți acest efort inutil. Cit privește filmele în cariera cărora cred, notați, între altele, filmul istoric „Întoarcerea lui Vodă Lăpusneanu“ și filmul de mesaj politic contemporan „Lumina de la etajul zece“, ambele semnate de Malvina Urșianu, „Proba de microfon“ și „Cursa“ de M. Danieliuc și, firește, și altele.

— Unii afirmă că filmele cu cea mai rapidă și cea mai sigură priză la public sint cele zise „senzaționale“ (vezi filmele poliștice!), filmele-șoc, de bruscare sau de epatare a publicului. Am avea de-a face, în această concepție, cu un public lenes și adormit, pe care nu-l trezești decit cu mijloace „tari“. Să fie oare publicul nostru „lenes“, receptiv doar la spectacolul „de senzație“, în dauna celui de idei? Filmele pe care dv. le-ați numit „de carieră“ și pe care le-ați evidențiat prin cîteva titluri sint mai cu seamă filme de idei.

— Publicul nu e o entitate-monolit, cu un unic nivel de receptare, există categorii ale lui cu capacități diferite de interes, de intelegere și de asimilare a operii. Dar de aici și pînă la a decretat acest public ca fiind în totalitate „lenes“ e un pas grav, de snobism elitist. Care otenesează marile mase de iubitori ai cinematografului. Acești împătimiți dovedesc contrariul, ei resping peliculele facile; firește, în condiția în care și pregătirea lor, cultura lor cinematografică, îi face apti să aleagă ce-i de ales.

— Deci publicul — dv., ca foarte aproape de el, o știți mai bine ca alții — nu doarme!

— Mai degrabă aș zice că dorm — dorm pe proorile lor idei fixe — cei care își inchipuie că știu ce, cum și mai cu seamă cit intelege publicul din opera de artă pe care i-o pui sub ochi.

— Vă referiți la critici?

— Și la ei.

— V-am acordat un răspuns, vă amintiți, cel privitor la modul

în care critica promovează valorile filmului românesc, ajutînd astfel și filmul, și publicul, și munca dv.

— V-am mai spus-o, întrebarea dv. obligă la un prea lung răspuns.

— Bine, s-o mai scurtăm, s-o circumseriem unor elemente concrete: Cine și cum vă ajută în munca dumneavoastră?

— Mi-aș permite să sugerez interesantei reviste „Cinema“, care e singura noastră publicație de specialitate, să-și incline mai generos balanța în favoarea filmului românesc, a slujirii lui. Aș mai cere îngăduința să sugerez redacției o astfel de distribuție a spațiului revistei în care, măcar cînd și cînd, să se găsească, acolo, un colț de pagină dedicat muncii cu filmul, succesorilor sau viciilor ei; și în care, tot cînd și cînd, să ni se dea cuvîntul și nouă, activiștilor domeniului, care — dv. ați spus-o — sintem aproape de public, îi cunoaștem cerințele și le-am putea exprima.

— Sub raport calitativ, ce propuneri ați adresa nu doar colaboratorilor revistei la care v-ați referit, ci și celorlalți autori de cronici cinematografice din presa noastră?

— Mi-aș lua îndrăzneala să le propun o aplicare mai largă și mai atentă asupra filmului politic (ca și a celui istoric, care în ultimă instanță e tot politic!), modelator de conștiință patriotică și revoluționară. Nu prin articolele festive, de care nu ducem lipsă, ci prin judecări de valoare, prin considerarea acestor filme din unghiuri și de la altitudini de extremă cuprindere, care să folosească și respectivelor creatori, și ideii de film politic. Apar în publicațiile noastre destule cronici corecte, bune, adesea de adîncime, stimulative de efervescență în domeniu. Dar mai apar și unele care, cred eu, dezorientează publicul, însușind un sentiment de snobism față de anumite filme. Filme la care oamenii, făcuți curioși, se duc, și, deși nu se atașează de ele, le aplaudă, ca să nu pară, vezi doamne!, „inapoiati“. Propun deci critici în plus de judiciozitate, de efort pentru propagarea în mase a peliculei de calitate.

— Dar cinematograful național ce i-ați propune?

— Mă cam înghesuți cu întrebările, stimată Ilie Purcaru! Surideți și imi întindeți un declanșator nuclear cu butoane colorate! De ce tocmai mie? Știu, o să-mi replicați că eu insumi m-am erijat — dar la sugestia dv.! — în „cunoscător“ al publicului. Ei bine, o să vă răs-

pund. Cinematograful nostru i-aș cere mai multe filme politice, mai multe filme de dezbatere a problematicii omului românesc al acestui ceas. (Firește, filme de artă, de autentică artă, calitate subînțeleasă, dar care nu trebuie transformată într-una, nu știu dacă mai e nevoie s-o spun, suficientă. Căci prin film, nu se difuzează doar valori estetice, în sens restrîns, ci mai ales idei, doctrine, se sugerează atitudini, comportamente.) I-aș mai cere cinematografului nostru mai multă creație, în deplină accepțiune a termenului. Mă gîndesc, cînd zic asta, și la producțiile terne și insipide, și la cele, „à la manière de“ cutare regizor străin, dar nu numai la ele. Iată, de la o vreme sint la modă ecranizările, demne de salutat, desigur, dar nu și atunci cînd, prin aglomerare, tind să acopere creația propriu-zisă. O cinematografie națională nu se poate susține prin ecranizări. Spectatorul român încă așteaptă marea film, marea creație a acestor ani (vestită de numeroase pelicule de ținută!); este momentul să-i fie dat.

— Într-un interviu pe care mi l-a acordat nu demult, un regizor constata faptul că la noi studiourile cinematografice sint concentrate exclusiv în București. Dar creația cinematografică se face și în provincie, vezi, de exemplu, cinecluburile. Iar la dv., în Vrancea, știu că o astfel de creație a făcut obiectul unor eforturi organizatorice speciale.

— Vă referiți, desigur, la tabăra de creație a studenților-operatori și regizori ai I.A.T.C., deschisă acum trei ani, pentru prima oară, nu în București, ci în provincie. Adică la noi, în Vrancea. A fost o întreprindere temerară, cei 15 viitori cinești găzduiți de noi fiind primii, în istoria institutului, care s-au despărțit de oamenii și de cadrul de viață al Bucureștilor, renunțînd la Calea Victoriei, la Intercontinental și la Herăstrău, care de ani și ani fac fundalul, deseori sugerînd și materia peliculelor I.A.T.C.-iștilor. De data asta, ei și-au căutat intruchipările temei-examen în locuri mai puțin frecventate de aparatul de luat imagini, deci mai proaspete pentru ochi și mai incitante pentru talent.

— Cu ce vă ocupați la ora asta, stimată Al. Gavrilescu?

— Între altele, cu modernizarea difuzării filmului la sate, prin extinderea rețelei de 35 mm. Ne pregătîm, în aceste zile, și pentru tradiționalul festival al artelor vrăncene „Miorița“, la care și întreprinderea noastră, în colaborare cu Arhiva

națională de filme, participă cu o serie de acțiuni (printre care și un curs de cultură cinematografică pentru public).

— Proiecte?

— Visez un festival anual al filmului românesc, o sărbătoare a acestei arte, avînd ca sediu Focșanii, dar nu doar Focșanii, ci și alte centre muncitorești, deci un festival itinerant, cu pelicule reprezentative și cu participarea creatorilor de filme, a criticilor și, firește, a publicului. În ce-l privește pe ultimul, l-aș vedea invitat la acest festival nu numai în calitate de spectator, ci ca factor activ, cu opinia decisivă în judecarea filmelor.

— Cum ați ajuns la „activitatea cu filmul“, Al. Gavrilescu? Vă știam publicist, autor de cronici literare, teatrale, muzicale... și cinematografice, ce e drept!

— Iubesc filmul de cînd mă știu, vîzînd în el — iertăți-mi patetismul — un cristal în care se adună și din care iradiază cu o intensitate unică tot ce poate sluji la desăvîrșirea umană. N-am putut deveni cineast, m-am făcut deci „comerciant“ de film, cum li se spune de regulă celor cu meseria mea. (Deși răspîndirea filmului cu tot ce implică ea, nu cred că poate fi asezată sub o astfel de etichetă. Nu poți „vinde“ la modul „comercial“ sensibilitate, inteligență, filosofie, creație, trăire artistică. Cinematograful, am mai vorbit despre asta, nu-i doar o sală ca una de prăvălie, avînd drept teighea ecranul, ci poate deveni — trebuie să devină! — un veritabil ateneu al artelor și al științelor despre om, un templu interior al omului, dacă termenul nu vi se pare prea pretios.) Cînd am intrat în ceea ce se cheamă „activitatea cu filmul“ încă nu cunoșteam toate astea, deși, într-un fel, le intuiau, așa cum nu cunoșteam nici eforturile — de muncă și de idee — care se cer acestui „comert“ insolit. Nu vă ascund, la început am trăit și clipe de durată. Cînd, în urmă cu un deceniu, am intrat în clădirea de pe strada Iulius Fucic din București, tovarășul Marin Stanciu, directorul „Romănefilm“, un veritabil dăltuitor de caracter, după ce mi-a ascultat desumbrările juvenile, m-a întrebant bruscă: „Tovarășe Gavrilescu, ce vă curge prin vene?“ I-am răspuns: „Sînge“. „Ei bine, mi-a replicat, vă aștept în ziua în care vă va curge acetona“. M-am strădui să ajung aici, adică la acea chimie care să precipite și să sublimaze actual eficient al muncii mele. Încă mai am — vă imaginați — destul de străbătut din acest drum!

33
de ani
de
dragoste

Oameni care trec prin munte

Stă pe un scaun, rezemat de peretele barăcii și zice într-una că a fost și e fericit, fără a fi deloc surprins când îl întreabă de cei 33 ani locuiește prin barăci, el zice că de peste 33, iar eu zic — păi atunci, de unde-atita fericire? Măi omule, păi dumneata crezi că de la pereți vine mulțumirea cuiva? Nu, sigur că nu doar de la asta, dar de la mai ce? De-aici! — spune scurt și-și privește miinile mari și frumoase, miini de bărbat adevărat, expresive, care de la o primă vedere, arată că știu ține bine tirnăcopul, dar pot și mingia duios un creștet de copil. Și de-aici! — și-și îndreaptă arătătorul spre piept și spre templu. Mi-am dus traul prin barăci, continuă, dar numai eu știu ce-am visat aici și ce-am lăsat în urmă atunci când am plecat dintr-una pentru a mă muta în alta.

GHEORGHE IORDACHE, bărbatul acesta, abia trecut de cincizeci de ani, voinic, liniștit și chipeș, Eroul Muncii Socialiste Gheorghe Iordache este de profesie șantierist. Nu păstrează, printre puținele amintiri-documente pe care le deține, fotografiile de prin locurile pe unde a trecut. Nici jurnal nu s-a gândit vreodată să țină. Și vrea să sugereze că nici n-a dus o viață zbuciumată, „de roman“, ci n-a făcut altceva decât să trudească, temeinic și pătimaș, în cinci locuri din țară: la casa părintească, la Bicaz, pe Argeș, la Transfăgărășan și aici, la Riușor. Atât. E destul pentru a te declara fericit? — pizeș în continuare ideea de la care am pornit. Oho! — exclamă el în loc de răspuns, se ridică de pe scaun, pornește spre un colț al încăperii, scoate de-acolo o cutie cu trei-patru poze și zice, în timp ce mi le întinde: „știi, acu' mi-a venit în cap vorba asta, că vorbele din vorbe se ivesc, or, cu dacă nu prea mă dau, la istorisit, nici vorbe prea multe nu știu, da' asta-i bună, că-i adevărată: atunci când ai

muncit într-o viață cit să poți spune că ai dus un munte în spate și încă te mai ții drept și ți-e drag să trăiești și ai mai lua încă un munte în circa de-acu' înainte, asta e, zic eu, toată chestia cu fericirea.

Pe la începutul lui septembrie '52, într-o duminică încă mirosind a vară, flăcăii și fetele care horeau în centrul satului băcăuan Minăstirea Cașin s-au oprit câteva clipe din jucat pentru a-l asculta pe bărbatul, tânăr ca și ei, care le spunea despre o lucrare la care sint chemați și ei să participe. Era nevoie, la Bicaz, de brigadierii voluntari, era nevoie de mină de lucru vinjoasă. Peste douăzeci de băieți s-au hotărât s-o pornească într-acolo. Printre ei — și Gheorghe Iordache. Nu împlinise încă 17 ani și era cel mai mare dintre cei nouă copii ai familiei sale.

N-o dusese tocmai rău printre ai săi. Avea părinți harnici, trăind în bună înțelegere, lucrând pământul, crescând ceva oi și vite și aducând pe lume, tot la doi ani, cite un prunc. Șapte băieți și două fete. N-a durat prea mult tocmeala atunci când Ghiță a zis, așa cum o face și acum, cu puțină cuvinte — eu plec. Taică-său era încă în putere, frații mai mici se înălțaseră și ei bișișor, puteau pune umărul la treburile gospodăriei, așa că Ghiță a zis — eu plec.

„Lume multă în tabăra de la Bicaz. Să fi fost mai bine de 1200 de oameni veniți de prin toate colcăurile. Am primit haine și încălțări, loc de dormit și așternuturi și am trecut la muncă fără prea multe discuții. Incepem stagiul de brigadier, care dura patru luni. În prima dintre lunile astea am lucrat aia, la canalul de evacuare. Adică săpam. Dar săpat, nu jucărie. Când se dădea semnalul de încetare, puteai să fierbi pe palme un ou. Mergeam la lucru și ne întorceam de-acolo incolonați, cu cîntec, așa cum s-a tot povestit. Ce să spun, era frumos, te simțai mare și folositor. Iar când îți mai și auzai numele strigat, la careurile zilnice, printre evidențiați, îți venea să te săruți singur pe obraji, la spălător.

Apoi am intrat în subteran, într-o formație de dulgheri. N-am făcut, câteva săptămîni, decît să le aduc apăr celor care munceau acolo. Cam două-trei găleți pe schimb. Trebuia, pentru asta, să străbat un tunel de vreo doi kilometri, pe unde trecea și o linie ferată dublă. Intrau și ieșeau vagonetii, iar eu mă strecuram pe lingă ei. Am fost întotdeauna un om ascultător, nu m-am supărat pe muncă, oricare ar fi fost, și nu m-am speriat de ea. Căram apă și credeam sincer că fac o treabă bună. Și mai ales utilă. Ceva pentru oameni. Apoi am început să învăț și meserie. Întii — ajutor de dulgher, apoi, după ce-am terminat o școală de calificare, dulgher. Eram bine privit, mă număram mereu printre fruntași. Pentru asta, am primit dreptul să am pat într-un dormitor mai mic, de numai patruzeci de oameni, unde aveam și fișet separat. Ceilalți stăteau în dormitoare de 70-80 de paturi supra-puse. Eu, însă, eram stahanovist. În numai doi ani și ceva de la venire, am fost numit șef de schimb și am primit garsonieră, adică o cameră separată, firește că tot în colonie, tot în baracă. Atunci mi-am dat eu seama că am aflat drumul pe care trebuie să merg.

Totul mi se părea minunat: și ceasuri orele de muncă — istovitoare, e drept, dar în care puneam tot sufletul —, și tovarășii de echipă... Mergeam și pe-acasă: în concedii și în încă două-trei învoiuri pe an. Eram decis să-mi aduc și frații mai mici pe șantier, dar ziceam că e mai bine să se mai coacă. Nu-i lucru de ascuns: nu era prea simplu să rezisti la Bicaz. Îți trebuiau oase tari, sănătate de fier și încredere în tine. Dacă trăgeai și te țineai de treabă, ciștișai bine. Dar atunci, la început, nu exista nici un fel de mecanizare a lucrărilor. Lopata și tirnăcopul erau singurele „utilaje“. Vagonetele se basculau cu spinarea și se împingeau cu miinile. După ce-am săpat noi vreo kilometru de galerie, ni s-au adus și niște cai pentru trasul vagonetilor. Parcă-l luasem pe Dumnezeu de picior. Nu era chiar mecanizare, dar măcar era... ceva! Încărcatul vagonetilor, însă, tot manual se făcea. Aveam niște lopeți uriașe, cam de două ori mai mari decît cele de azi; le ziceam „inima lui Stalin“. Cu lopețile astea, doi înși care aveau de-acum un andoi de Bicaz, încăreau un metru cub și jumătate în cinci minute.

Gheorghe Iordache se oprește din povestit și merge către o masă pe care se găsesse teancuri de discuri. Nu, pe cele vechi nu le are aici, le păstrează acasă, la Pitești. Sint discuri de patefon, din acela cu manivelă. Le-a cumpărat după ce-a ieșit pe leafă. Asta a vrut să aibă mai întii: ceas de mină și patefon. Ceasul era o Povedă, costa 975 de lei, aproape trei salarii, dar a strins, a mai luat și niște prime și și l-a cumpărat. La fel și patefonul. Primele plăci erau cu melodile cîntate de Alexandru Grozută (celebra „Pe Mușe și pe Tirnave“) sau altele, ca „Zărzărică, zărzărea“. Vara, Ghiță scotea patefonul între dormitoare și puneia plăci. Un fel de discotecă. Ba chiar discotecă în regulă, pentru că se dansa și se fredona continuu. Se mai dădeau și alte petreceri, erau baluri mascate, la câteva luni, se alegea, pe baza înscrisurilor de pe cărțile poștale, regina balului...

„Distracția ca distracția — pentru că exista, nici vorbă, doar eram tineri —, dar munca era unde era. Se apropiau momentele mari, evenimentele, cum li se zicea. Astea îți rămîn în minte și dacă ai trăi o mie de ani. Era în '54 și trebuia să aibă loc străpungerea tunelului. Nici nu-mi venea să cred, deși lucram acolo. Cum adică, să treci printr-un munte?! Echipa mea perfora dintr-o parte, alte echipe din partea cealaltă. Nimeni nu mai știa de somn. Directorii generali, țin minte că cel mai mare se numea Budescu, stăteau tot în mijlocul nostru. Visam tunelul ăsta! Visam, dar nu-mi venea să cred că o să-l văd cu ochii. Au venit și unii cu aparate de filmat, totul era pregătit, îi auzeam pe cei de dincolo săpînd și bocănînd și mai țin minte că a venit la mine un ziarist, tot ca dumneata, și m-a întrebat — știi, tovarășe Iordache, ce faci aici? Cum să nu știu?, am sărit eu în sus, știu: sap. Și cu săpatul ăsta o să ajungem noi să străpungem ditamai muntele. Bine, bine, sapi, dar să mai știi ceva: aici se face istorie.

DAN MUCENIC

Ce somn poate avea un om vinovat? De cite ori se zvircoleste în vis? Ce simte când aude pași în urma lui? Cum suportă întinirile cu fiecare străin în care ar putea fi chiar cel în drept să-l tragă la răspundere? Cum ține minte toate minciunile pe care trebuie să le întindă ca o plasă, menită să ascundă adevărul? Singurătatea ia proporțiile unei hăituieli. Se teme și de cei din familie. Frica și suspiciunea înalță un zid de sticlă între el și ceilalți. E ca o fugă nebună, cu zimbetul pe buze, e o pîndă în care vinătorul e chiar vinatul, iar prețul iluzoriu — îmbogățirea — nu-i decît un trofeu inutil, e chiar nenorocirea pe care și-a agonisit-o cu sirg, muncind și pregătindu-și singur capcana care îl așteaptă. Perna lui nu e decît un amestec de spini și cioburi, de șerpi și zgomote venite dintr-un infern imaginar și, pe măsură ce cercul se strînge, e cuib de viespi și cotărie rezonanță pentru toate spaimetele. Drumul de întoarcere nu mai există. Cel de scăpare e o iluzie corectată mereu de frică și îndoială. Ca un hamster într-un bol de sticlă, el caută colțul întunecos în care să se poată ascunde. Dar oriunde ar fugi, nu se mai poate ascunde de sine și atunci încearcă să se amăgească. Că poate scăpa. Că nu îl găsec. Iar el se calma doar într-un singur fel. Când își întindea pe piine o felie de lebăr. O minca tacticos și mai lua una. Totdeauna avea o bucată pusă de o parte. Chiar și carmangierul care îi dădea carnea știa de pasiunea lui specială pentru lebăr. De fiecare dată cînd îi făcea pachetul nu uita de bucățica de rigoare. Dar spre surprinderea tuturor, cînd i-au deschis fișetul, nu avea nici măcar o felie din acest preparat. Doar bani și diferite lucruri. Unii au zis, dacă n-are în fișet, atunci are în mașină. Dar nici în mașină nu i-au găsit. Doar bani și ceuri, însumînd 150 000, câteva pachete de țigări și niște băuturi. Le-a arătat pe toate cu un aer resemnat, sătul, renunțînd să mai lupte pentru a se acoperi. Parcă ar fi așteptat asta. Dar alții zic că nu, că în ciuda virștel de pensionare, în ciuda bolilor care îi măcinau trupul, directorul comercial al unui celebru complex hotelier bucureștean (celebru ca și cercul lui Arhimede), el, în ciuda celor 60 de ani, era un avar fină, vioi și neiertător. Strîngea cu sirguința unui om aflat la început de drum. Parcă nu avea decît un pat pliant și un ibric de cafea. Dar nici acasă nu avea curajul să ascundă. Dacă i le găsec ai lui? De teama, își ținea banii în portbagaj

și în fișet. La urmă a zis că după pensionare voia să-și cumpere o casă undeva la țară. Să uite sau să se odihnească? Poate că pentru amindouă. Să se odihnească întii, pentru că în ciuda mijlocului prea gros, era vioi și alerga între parter și etajul 21. A alergat enorm și pentru bani și pentru necazurile slujbei. El zice că „cea mai mare parte din aceste sume, în jur de 4000 de lei lunar, le-am dat la rîndul meu (mai exact produse de această valoare) pentru aprovizionarea unității cu mărfurile necesare“. Deci alerga mereu și zicea că nu vrea să plătească din buzunarul lui. La cit se ridicase suma? Fiecare se gîndește în raport cu experiența sa de viață. Directorul comercial al acestui hotel adunase de la barmani peste o jumătate de milion. E mult? E puțin? Este enorm în raport cu

lumea incurcă gramatica mai rău ca la balamuc, dar învîrte cifrele cu o specială aplicație pentru matematica în favoarea lui. E ca în povestea aceea în care un ins, întrebînd cit fac doi și cu doi, a răspuns, dacă ai de dat, face 3,5 și dacă ai de luat, face 4,5. Directorul stătea și el prost cu gramatica, dar stătea bine cu socotelile. Deși avea de luat de la mai mulți barmani, trecea pe la fiecare cu o precizie de ceasornic. Dacă nu era omul, revenea și nu-l ierta decît în luna de concediu. A barmanului, nu a lui, pentru că el nu-și lua concediile ca oamenii să nu-și piardă reflexele în răstimpul în care lipsea. Și totuși, directorul comercial n-a cerut nimănui un ban. Alt barman, Vasile Soare, a zis: „După circa cinci-sase luni am observat că directorul comercial venea zilnic în bar și stătea ore

70 000. Gheorghe Veșcă tot atît, iar Mircea Berbecu doar 53 000. Snopul a crescut încet, încet și abunse o adevărată clăie de bani. Din ce scoteau bieții oameni mărungișul pentru Dăogaru? Gheorghe Veșcă zice că „sumele de bani date lui Dăogaru provin din retribuția personală și o mică parte din ceea ce lăsa clientii după ce îi serveam“. Soare a fost mai sincer. A spus-o pe șleau: „bani care îi dădeam lui Ion Dăogaru proveneau din bacșiș lăsat de clienții la întocmirea notei de plată și toți obișnuia să lase bacșiș“. Mai lăsa clientii (vorba unui ospătar, dacă e mai mulți de 25 se scrie cu doi dă i) și se mai descurcau și ei. Dar și directorul face o mică aluzie. El zice că „am primit de la barmani diferite sume de bani pentru a le facilita aprovizionarea preferențială cu produse

barmanii trecea pe la carmangierie. Avea întotdeauna la el o plasă goală pe care i-o dădea omului de la carne. Acesta nu uita niciodată de lebăr. I-o dădea plină și directorul comercial zicea mersi și pleca zîmbînd. O felie de lebăr face mai mult decît o căruță cu portocale. Și mai dădea și la carmangierie o gaură de 15 kilograme în fiecare lună. Directorul comercial zice: „probabil că toate produsele pe care mi le dădea proveneau din plusuri“. Plusurile din ce? Cine îi lăsa ciubuc carmangierului Gheorghe Teodorescu? Oricum, și el a contribuit cu „furaje“ în valoare de 42 000. E ceva dacă împarți suma asta pe kilograme și prețuri. Les mușchii de pe citeva animale.

Au trecut 60 de ani din viața unui om. Următorii 13 nu mai contează. Eventual, după aceea, Dar atunci va fi tîrziu. Cînd va deschide portbagajul nu va mai găsi banii ascunși. Apoi s-ar putea ca mașina să nu mai existe. Și dacă va rezista pînă atunci, oricum va fi a altuia și noul proprietar ar putea să strige, hoții, hoții! Și atunci ce sens a avut? Din toată agonișeala n-a mai rămas nimic. Toată clăia de bani s-a împrăștiat. N-a rămas decît un munte de amarăciune. Și primii care au dat bani și următorii, probabil că de fiecare dată cînd își aduc aminte scapă citeva cuvinte usturătoare. Unii nu se simt vinovați cu nimic. Cînstiți și devotați, muncesc în continuare. Au dus o viață grea. Abia acum au toate condițiile de afirmare. Problemele de gramatică nu-i neliniștite. Iar fișa postului pentru directorul comercial, elaborată de Direcția de alimentație-băuturi și aprovizionare cu mărfuri, spune clar că acesta „coordonează, îndrumă și i-a măsurile necesare pentru realizarea indicatorilor de plan la desfacerea de mărfuri“. Nimeni n-a incurcat-o din cauza gramaticii. Bebelele cele mari vin totdeauna de la aritmetică. Cit privește somnul, abia acum, după ce s-au încheiat socotelile, el devine profund odihnitor, ca o ploaie binefăcătoare.

CORNEL NISTORESCU

Precizare

Intrucît mai multe persoane ne-au solicitat informații cu privire la sursele documentare în realizarea foiletonului „Suzette“ publicat în revista nr. 9 din 28 februarie a.c., facem precizarea că reporterul C. Nistorescu nu a avut în vedere anumite persoane și că orice asemănări de nume și fapte din articol cu realitatea sint absolut intimplătoare.

Bebelele cele mari vin totdeauna de la aritmetică

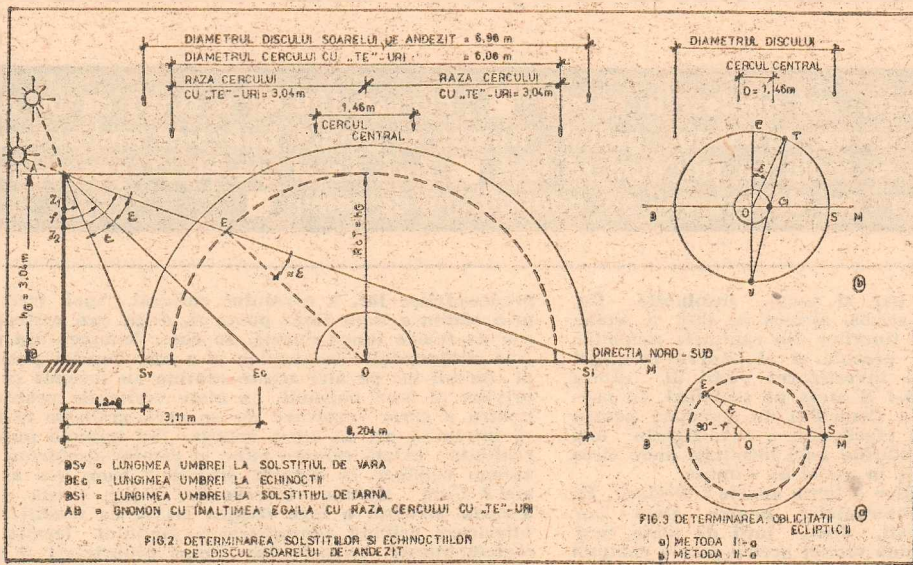
o leafă, dar e puțin dacă ne gîndim că șeful unui birou comercial de la I.C.L. Textila 1, Ion Gheorghior, a primit un milion de la Elena Purcărea, o vinzătoare megalomană, asta numai și numai ca să-i înlesnească o aprovizionare substanțială pentru un magazin prăpădit de prin Capitală. Dar asta e o altă poveste. Ion Dăogaru (cine știe cine o fi greșit acum citeva decenii, la întocmirea certificatului de naștere) nici măcar nu cerea. „Pe parcursul timpului sau făcut mai multe schimbări de Personal în sensul că mulți barmani au fost restructurați sau dați afară pe diverse motive. Am observat că directorul comercial Ion Dăogaru îmi făcea unele aluzii la cea ce s-a întimplat cu alți barmani. Pentru a eși din această situație îmi dădeam seama că dir. urmărea să mă dea afară. Am discutat cu alți barmani care miau sugerat ideea săi dau diferite atenții directorului comercial pentru a mă lăsa în pace. Am discutat cu colegul meu Tănase Adrian care a fost și el de acord săi dăm bani directorului. După ce neam interesat citi dau alți barmani neam hotărît. Eu și Tănase Adrian săi dăm directorului cite 400-500 săptămînal, bani pe care acesta ia primit foarte mulțumit“, zice Gheorghe Veșcă, de profesie barman. Ce-i cîudat în această afacere este că toată

întregi fiind zile cînd venea și de 5-6 ori stînd 20-30 de minute. În această situație am întrebînd pe colegul meu dacă în tura lui se procedează la fel și mia spus că toți barmanii îi da Tîgări străine și mai și că Trebuie să îi dau și eu“. Culmea e că din aproape nimic datul banilor a devenit un reflex și o discretă tradiție a instituției. Emil Axinte, și el barman, susține că: „de comun acord cu ceilalți barmani sa stabilit tacit între noi ca săi dăm lui Ion Dăogaru cite 500 lei săptămînal cînd lucram la barul Luna la et. 21 și Intermețo și 600 cînd lucram la Belvedere. Cunosc faptul că toți ceilalți barmani dădea săptămînal sume de bani lui Dăogaru Ion“. Cu cit a „cotizat“ Axinte la directorul comercial? După un calcul aproximativ, pînă în 1985, ar fi dat 110 000. Lei, nu boabe de fasole. Și pentru ce? „După primirea banilor, zice Ion Dăogaru, eu aveam grije de barmani, de aprovizionare, de curățenie, ordine și disciplină“. Și în fiecare lună omul își strîngea suma, după principiul spic cu spic se face snop. Și dacă punem în funcție această aritmetică a avantajului, iese că barmanul Constantin Sandor i-a dat bani și țigări în valoare de 64 800. Vasile Soare a cotizat la directorul comercial cu 96 800. Omul mai avea de dat doar 3 200 ca să atîngă suta de mil. Adrian Tănase n-a dat decît

indigene și în special din import cit și pentru ai menține în funcții și a-le trece cu vederea unele nereguli pe care le comiteau aceștia în activitatea zilnică“. La ce se referă? Pentru ce ținea cele 14 seturi de fiole alcooscopice? Doar nu le trecea cu vederea tot felul de nereguli ca ei să plătească din leafă și să meargă acasă cu buzele umflate. Ar fi fost prea de tot. Și incorecții și calici. Culmea e că dacă dădeau toți, toți erau „aprovizionați preferențial“, adică egal. Sau acest preferențial o fi un cuvînt care are un sinonim mai ocultat. Oricum, sistemul funcționa în virtutea reflexului deja cîștigat. Cînd clientii s-au mai împușinat „și nu ne mai lăsa bacșiș“, unii dintre barmani nu s-au mai grăbit să dea. S-au făcut că uită, că nu-și aduc aminte. Dar directorul era prompt. Le aplica o primă măsură „educativă“. Venea cu citiva prieteni și se așeza la bar. Comanda o tură pentru fiecare și se întindea la povești. După un timp mai cerea un rînd și continua poveștile cu amintiri, anecdote și planuri de viitor. La urmă, zicea, gata, vine omul, mai stă cit stă, dar mai și pleacă. Se ridică și spunea mulțumesc frumos, la revedere și pleca bine dispus, lăsînd în urma lui o gaură în gestiune de citeva mii. Asta pentru ca barmanul să nu-și uite datorile de onoare. Și după ce termina cu

Fluxul și refluxul umbrei la Kogaion

3

— Există astfel de marcaje?
— Se pare că da. În acest caz e nevoie însă de un gnomon de o altă înălțime. Să calculăm înălțimea acestui gnomon, e nevoie mai întâi de o observație, simplă în fond, dar cu consecințe importante: calculând lungimea cercului cu T-uri, precum și dublul lungimii razei de piatră, vom obține 19,10 m și respectiv 19,20 m. Rezultă că cele două lungimi sunt aproape egale. Această lungime de 19,20 m ar reprezenta drumul parcurs într-un an întreg de virful umbrei gnomonului — în ipoteza că virful umbrei s-ar mișca numai pe raza de piatră. Adică punctul solstițial de iarnă ar fi în virful razei, iar cel de vară la baza ei, în punctul de racord cu discul Soarelui de andezit. Altfel spus, se poate urmări astfel, așa cum dv. spuneți, fluxul și refluxul umbrei. Faptul că un parcurs rectiliniu este egal, ca mărime, cu un parcurs circular ne poate sugera modul în care mișcarea Soarelui în înălțime (pe ecliptică) se poate transforma foarte simplu, în mișcare rectilinie (pe raza de piatră), și apoi în mișcare circulară (pe cercul cu T-uri, susceptibilă de a fi urmărită cu ajutorul marcajelor cu piese T, existente pe acest cerc.

— Care credeți că era legătura de funcționare dintre Soarele de andezit și celelalte sanctuare?

— Fiecărei piese în formă de T, poziționată pe disc, îi corespundea un număr de piese în celelalte componente ale sanctuarelor, urias „mecanism” de piatră; o mișcare făcută pe disc, la împlinirea unui segment de timp, determina altă mișcare sau mișcări într-un etaj superior, să zicem, al acestui urias mecanism de piatră.

— Îmi imaginez funcționarea acestui mare mecanism ca un fel de ceasornic urias, pus în mișcare cu ajutorul Soarelui. Fiecare sanctuar, marcat cu stilpi sau cu blocuri de andezit, mai ales cele rotunde, e pentru mine un fel de roată din interiorul unui ceasornic, pusă în mișcare cu ajutorul alteia, funcționând numai în raport cu o altă piesă. Dar asta mi-o imaginez numai cit și soape; cînd dispărea Soarele ce se întâmpla oare? Cumva sistemul, acest

strămoș al ceasornicului, nu mai funcționa?

— Nu, pe timp noros se simula mișcarea unui soare mijlociu și întreg ansamblul continua să funcționeze, să măsoare timpul prin amplasarea de piese T pe cercul cu T-uri.

— La cît timp credeți că se amplasa o piesă T, pe cercul cu T-uri?

— Ritmul era de o piesă T, la cinci zile. Dacă ținem cont că sînt 73 de piese T și la cinci zile se planta una în acele scobituri ale cercului, avem: 5 înmulțit cu 73 este egal cu 365 de zile!

— Deci, numărul de zile dintr-un an! Dar ce se întâmpla cînd reapărea Soarele?

— La reparația Soarelui, sacerdotul, omul care lucra cu acest complicat și totodată simplu sistem, avea posibilitatea să corecteze, cu ajutorul gnomonului și al umbrei acestuia eventualele abateri pe care le-ar fi generat simularea mișcării soarelui pe timp noros.

— Considerați că era importantă, pentru calcul, și înălțimea acestui gnomon?

— Conform aceleiași metodologiei de calcul (care ține cont de configurația cercului de acum 2000 de ani), înălțimea gnomonului (pentru care diferența dintre lungimile umbrelor la cele două solstii era egală cu lungimea razei de piatră) este de 4,22 m. Elementele existente pe discul Soarelui de andezit (trasate de strămoși) ne permit aflarea înălțimii lui: adunînd raza discului cu raza cercului central obținem lungimea de 4,21 m, deci practic egal cu 4,22 m. Deci și această înălțime este ușor accesibilă oricărui „operator”, preot sau inițiat, fiind înscrisă pe discul de piatră.

— Deci, lată o formă neperisabilă, în timp, de înregistrare a informației. Să fie vorba chiar de așa ceva?

— Este chiar despre asta vorba. Dar nouă ne mai rămînea să determinăm amplasarea punctului echinocțial pe raza de piatră; să vedem cum era el marcat.

— Bănuți că ar fi putut fi săpat, marcat în piatră și acest punct?

— Avem o oarecare speranță pentru aceasta. Calculul ne-a arătat că punctul echinocțial pentru acest gnomon este poziționat pe blocul nr. 5 al razei de piatră, al aceluia ac indicator

al busolei, cum îi spuneți dv. Am analizat atent acest bloc: pe fața sa laterală, privindu-l de la est către vest, la circa 35 cm de capătul dinspre disc, se află (se pot vedea) două linii paralele săpate în blocul de piatră, de forma următoare: (II). Lungimea de la discul de andezit pînă la aceste semne este egală cu distanța de la disc la punctul echinocțial.

— Ce spune această egalitate?

— Constatăm astfel că cele două semne (linii paralele pe verticală) de pe fața blocului nr. 5, puteau sluji drept marcaj pentru punctul echinocțial, în deplasarea umbrei gnomonului de-a lungul razei de piatră.

— Au mai fost găsite și alte semne săpate în piatră?

— Este cunoscut faptul că în incinta zidurilor de la Sarmizegetusa Regia, au fost găsite blocuri de piatră pe care sînt săpate litere aparținînd alfabetelor grec și latin, cum și alte caractere care nu se știe în prezent cărui alfabet aparțin.

— Poate e vorba de scrierea strămoșilor noștri, de litere ale alfabetului mult disputatei limbi protolatine, pe care, cum zic unii istorici, o vorbeau și, probabil, scriau strămoșii noștri geto-daci?

— Problema trebuie studiată. Noi mai adăugăm că și pe alte blocuri; ale razei de piatră există semne de tipul celor de pe blocul nr. 5, mai mari sau mai mici. Nu intrăm acum în detalii privind semnificația fiecărui semn de pe fiecare bloc din punct de vedere astronomic, calendaristic, al ritualurilor etc. O vom face într-un dialog viitor, dacă veți dori.

— Oricum, considerați că ele, aceste semne săpate în piatră, ne transmit informații?

— Sînt convins de aceasta, în plus, trebuie să subliniem că ar fi pentru prima dată cînd unor semne (litere?) de pe niște blocuri de piatră din Sarmizegetusa Regia, din sanctuarele de aici, li s-ar determina sau li se determină chiar, ceea ce am făcut noi acum, un sens clar, demonstrat cu metode matematico-astronomice: marcarea pe blocul nr. 5 al razei de piatră, marcele ac indicator al așa-zisei busole, a momentului echinocțiilor.

N. GRIGORE-MARĂȘANU

Citesc în ziarul „Făclia” din Cluj-Napoca un anunț tulburător: la Palatca, un sat situat la vreo 30 de kilometri de oraș, a început să mai bată inima ultimului supraviețuitor al masei-căruului horthyst de la Moisei, din Maramureș. A murit omul-legendă Vasile Petean! Și mi-e atât de vie imaginea primei și ultimei întâlniri cu acest erou încît mi-e foarte greu să cred că și această ultimă și emoționantă mărturie vie s-a retras în legendă.

Era 14 octombrie 1984. O zi mohorâtă. Rece. Ploioasă. Urită. La Moisei, autocarele își mai găseau cu greu loc de parcare. Hotelurile din stațiunea Borsa din apropiere, deveniseră și ele neîncăpătoare, iar casele oamenilor din zonă își deschiseseră larg portile pentru toți oaspeții. Și aveam să cunosc printre oaspeții Moiseiului soțiile, copiii, nepoții și strănepoții bărbatilor în floarea virstei omorîți în acel blestemat septembrie 1944, oameni care au trăit încordarea acelor zile dramatice acolo, „în preajma Moiseiului...”

Si ce poate fi mai tulburător decît momentul cînd însoțit de

ei, pătrunzi în Casa-muzeu și ascuți cu gravitate povestea ultimei crime săvîrșite de horthysti? Parcă-l aud: „Ne-au dat ordin de imbarcare, după trei săptămîni de foame. Voi-seră mai întîi să ne omoare prin inaniție, dar am rezistat. Erăm

A plecat un om rămîne o legendă

însă sleiti de puteri. Ne-au spus că ne duc în gara Borsa să descărcăm vagoane, dar am înțeles că ne duc la moarte”.

Și parcă-l văd pe Vasile Petean, atunci, în ziua cînd se împlineau patru decenii de la masacrul de la Moisei, oprit la podul de pe apa Moiseiului:

— Vedeți? — ne explica celor prezenți. Aici au vrut prima oară să ne omoare. Ne-au dat jos din camioanele cu prelate, voinđ să simuleze fuza noastră, dar pînă la urmă au

renunțat, aminînd momentul cu cîteva zeci de minute.

Acolo, în casa în care au fost împinși cu patul pustil, sleiți de putere, li s-a ordonat să se culce. Și-au pornit rafalele. Vasile Petean, tărănul din Palatca, a fost lovit în cap și în umăr. A rămas acolo în nestire. Cînd s-a trezit, apăreau zorii. Era 15 octombrie 1944, iar pe-aproape mult așteptata zi a eliberării. S-a uitat jur-împrejur, a-ncremenit, apoi a-ntrebat dacă mai trăiește cineva. Și nu i-a mai răspuns nimeni. Se uscuse și balta de singe iar în jurul casei, liniște. Cînd s-a mai întremat, a plecat, oamenii de bine ajutîndu-l să se spele, să mînințe, să reziste... Și a bătut Vasile Petean, cu pasul, Transilvania spre a anunța familiile celor omorîți, lăsîndu-ne mărturie tulburătoare pentru civilizația acestui secol XX.

...Și-l revăd iarăși pe Supraviețuitor. Un om vesel, frumos, harnic, mereu cu gîndul la cei patru copii, pe care-i iubea ca pe lumina ochilor. Și gîndul mă poartă din nou spre Moisei.

CONSTANTIN MUSTAȚA

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMĂNEȘTI

Ingrata memorie a lumii

Știința românească a fost adesea frustrată în istoria civilizației mondiale de merite evidente care îi reveneau. Realizări care sînt opera unor fii ai României au fost și mai sînt, destul de des, atribuite unor savanți sau ingineri din alte țări. Vina este, cel puțin în parte, a noastră. Semnalăm, cu cîteva ani în urmă, Directorului Muzeului Capodoperelor Științei și Tehnicii din München cîteva omisiuni flagrante, dar răspunsul pe care mi l-a dat m-a amuțit: „Unde sînt cărțile dv. de sinteză, în limbi de circulație internațională, care să vorbească despre realizările remarcabile și prioritățile care susțineți că lipsesc la noi. Iată, în biblioteca mea, astfel de cărți ale altora. Și nu mă refer la americani, ruși, francezi, englezi, germani, italieni, ci chiar la alții, mai mici”. Mărturisesc că m-am rușinat. Iar dacă în unele domenii, mai ales medicina și matematica, realizările noastre sînt destul de bine cunoscute (deși nu fără omisiuni — vezi cazul insulinei), în general s-ar putea scrie o carte întreagă despre premiile Nobel pentru știință care ni s-ar fi cuvenit sau la care am fi trebuit măcar să fim asociați, cum este cazul radioactivității artificiale, despre care am făcut mențiune într-un trecut articol.

Dar cînd au început aceste frustrări? Primul frustrat, identificat de neobositul istoric al biologiei care a fost regretatul acad. Emil Pop, a fost, după cîte știu, **Constantin Manolesco**, cel dintîi naturalist care a explorat sistematic flora și fauna Peninsulei Balcanice. Nu se cunoaște data nașterii și nici a morții sale, nici chipul său, nici instrucțiunea pe care a primit-o. Născut la Mehadia, în Banat, știm că în 1830 își făcuse stagiul militar la regimentul grăniceresc din Caransebeș. Vicecustodele Muzeului din Pesta, **Emeric Frivaldszky** l-a înțilnit colectînd plante pe Valea Cernei și, impresionat de cunoștințele lui, i-a propus să devină preparator și asistent muzeal. Astfel Manolesco a dobîndit experiență în prepararea animalelor și plantelor.

În anul 1833 Frivaldszky a organizat, pe propria sa cheltuială, o expediție naturalistă care a durat trei ani, în zona cuprinsă între Munții Balcani și Marea Egee. Pe lângă Manolesco, la ea au luat parte maghiarul **Andrei Füle** și germanul **K. Hinke**, dar singurul care a fost bănățeanul, întrucît atît Füle, cît și Hinke au decedat în decursul desfășurării ei. Recolta de floră, faună și minerale, colectată și preparată corespunzător, a fost impresionantă. În condiții unei foarte grele (inundații, epidemii etc.) au fost strînse, în regiuni practice necercetate anterior, 1900 specii de plante, 2000 specii de insecte, melci, fluturi, pești, păsări — acestea fiind expediate, în mai multe etape, la Pesta. Pe baza lor, s-au identificat zeci de specii noi, ca și genul nou **Haberlea**, cu specia **Rodopensis**, o plantă crescînd pe stînci.

Materialul astfel acumulat, observă acad. Radu Codreanu, „de o valoare excepțională, a alcătuit substratul documentar pentru senzaționale descoperiri floristice, semnate însă, ca autor, conform contractului, de Frivaldszky”. Emil Pop face precizări, arătînd că vicecustodele muzeului pestan, care a studiat și publicat inestimabila colecție, nu i-a menționat niciodată pe expediționari, nu i-a trecut nici pe etichetele ierbarelor alcătuite și „nu-i citează măcar în calitate de colectori”.

Nu știu de ce, termenul de „frustrare” mi se pare prea blînd, eufemistic. N-ar fi mai potrivit cel de furt științific?

C. Manolesco și K. Hinke au reușit totuși să publice în revista „Flora” din Regensburg, binecunoscută specialiștilor, un valoros articol care enumeră și descrie 149 plante deosebit de interesante strînse în 1833—1834 în Balcani și Rodopi: **Antrag des im Jahre 1833 und 1834 in der europäischen Türkei, namentlich in Rumellen, auf dem Balkan und Rhodope gesammelten wildwachsenden Pflanzen**, („Flora”, I, 1835). Este prima contribuție de specialitate a unui botanist român într-o publicație de specialitate și este imbușurător faptul că acaparatorul, vicecustode nu a apreciat această publicare drept... o încălcare a contractului. Din păcate, date ulterioare despre Manolesco, după această campanie, lipsesc.

Se împlinește anul acesta o jumătate de veac de la apariția uneia dintre cele mai originale lucrări românești de biologie, intitulată **Asupra configurației moleculare a materiilor albuminoase grase și a hidraților de carbon** (Iasi, 1936). Autorul ei era profesorul de chimie agricolă al Universității din Iasi **Haralambie Vasiliu** (1880—1953), cunoscut și prin alte contribuții importante în știință, privitoare la studiul și experimentarea rolului cuprului în viața plantelor și animalelor, metabolismul substanțelor proteice, bichimia acizilor organici în sol, radiațiile energetice emise de organisme (pe care le-a și înregistrat) etc. În lucrarea din 1936 amintită, H. Vasiliu emite, primul în lume ipoteza privind structura spiralată a substanțelor proteice din nucleul celulei vii, (spirală fiind formată din grupările caracteristice ale acizilor aminici legate peptidic), el referindu-se la „o coloană vertebrală formată din o spirală de atomi, la care sînt atașate niște catene laterale”; această viziune este chiar reprezentată grafic, pe o planșă, de către savant. Existau e drept și unele lacune, de pildă structura spiralată era extinsă nejustificat asupra grăsimilor și polizaharidelor, iar legăturile de hidrogen erau ignorate.

Cu toate acestea, prioritatea lui H. Vasiliu era incontestabilă. El descoperise aranjarea spațială tridimensională în spirală a substanțelor macromoleculare proteice (structura helix), iar mecanismul general al spiralării moleculei proteice fusese întrevăzut de el foarte exact, corespunzător concepției moderne. Patru premii Nobel au fost acordate în 1954, 1958, 1959 și 1962 unor meritoase echipe de cercetători (L. Pauling, Fr. Sanger, J. D. Watson, etc.) ale căror investigații și descoperiri privind structura celulei vii porneau de la aceeași viziune remarcabilă ca și a lui Haralambie Vasiliu. Și totuși, savantul român a fost „uitat”, nefiînd cel puțin asociat vreunui dintre aceste premii, așa cum s-ar fi cuvenit.

Mai mult decît regretabil, întrucît, așa cum s-a dovedit și în cazul insulinei (cînd oamenii de știință români de notorietate au făcut demersuri corespunzătoare), nu există un mecanism adecvat prin care Fundația Nobel să-și corecteze erorile sau omisiunile. Și astfel, spre a conchide nume ca acelea ale lui Const. Manolesco sau Haralambie Vasiliu, nu sînt deloc sau rareori citate în lucrările străine de specialitate. Pînă ce noi vom izbui să le impunem, la nivelul pe care îl merită în orbita științei mondiale.

I. M. ȘTEFAN

Fără prejudecăți
despre :

Căminele muncitorești de tineret

■ Cămine model și cămine problemă ■ „Cind spun acasă, mă gîndesc la cămin” ■ „Plătesc 108 lei și strică de un milion” ■ Cit de bine e să nu faci nimic ? ■ Mai mult ca oriunde, la cămin, gestul frumos și gîndul bun sînt molipsitoare ■ „Noi cheltuim mereu, ei strică mereu” — un impas din care mulți nu știu cum să iasă ■ Aici, ca și „la bloc”, gospodarul se cunoaște de la intrare ■ Celor șapte ani de acasă li se adaugă anii de cămin ■

Căminele muncitorești pentru tineret au, în ciuda virstei lor fragede, un istoric și, mai ales, o problematică aparte. Nu trebuie să fii foarte vîrstnic pentru a-ți aminti munca plină de speranțe care s-a depus pentru ridicarea primelor asemenea cămine, precum și marea satisfacție pe care construirea lor a produs-o tinerilor, care vedeau în ele cel dintîi semn de așezare într-un trai cu toate atribuțiile confortului urban. E adevărat, proiectele primelor cămine n-au fost prea fericite alese, liniile lor neproducînd ochiului cine știe ce plăcută surpriză, dar, cu timpul, lucrurile s-au schimbat în bine, căminele devenind, și din punctul de vedere al soluțiilor arhitectonice, și din cel al gradului de confort oferit locatarilor tot mai aproape de exigențele tinărului de azi, mult mai pretențios, pe bună dreptate, decît acela de acum trei decenii. Căminele muncitorești pentru tineret au apărut dintr-o necesitate stringentă — aceea de a asigura condiții de trai civilizate celor pe care orașul i-a chemat spre a face industrie.

Ce este, așadar, un cămin muncitoresc pentru tineret? În primă și esențială instanță — un extrem de util spațiu de cazare, o soluție fericită și viabilă oferită celor care părăsesc orașele, încadrîndu-se în unități economice. Dar el mai este — trebuie să fie — și un spațiu al formării tinerilor, atît pentru viața într-un colectiv de tip muncitoresc, cit și pentru aceea din mediul urban.

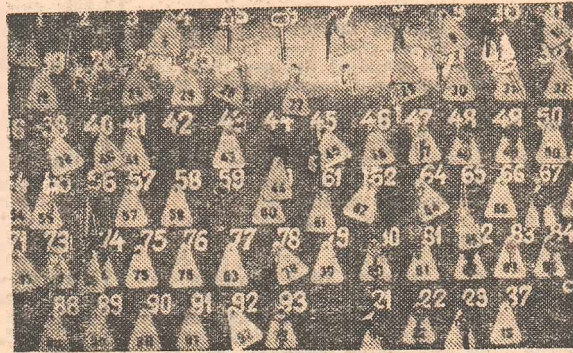
Problematica acestor cămine a constituit obiectul de studiu al sociologilor, dar, nu în măsura în care s-ar fi convenit, avînd în vedere faptul că realitatea căminelor muncitorești oferă un spațiu larg de investigație ce poate conduce la descoperirea unor soluții

pentru probleme ce par, și acum, insolubile. Cu excepția unui studiu serios, apărut în 1970 și analizînd aspecte ale vieții tinerilor din căminele muncitorești ale Brașovului, precum și al citorva încercări sporadice și timide — Investigarea vieții de cămin muncitoresc nu pare a-i fi atras pe sociologi. În prezent, filiala Brașov a Centrului de cercetări pentru problemele tineretului efectuează o investigație mai amplă, necesară în condițiile unei localități unde circa 40.000 de tineri locuiesc în astfel de cămine.

Este lumea căministilor o lume aparte? Desigur. Ea diferă de aceea a internatelor pentru elevi sau a căminelor studențești. Este, intii de toate, mai eteroclită, atît din pricina virstei acelor care o compun (între 16 și 30 de ani, citeodată chiar și mai mult), a

preocupărilor lor, a nivelului cultural. Apoi, trecerea prin cămin a unui tînar poate fi, după caz, meteorică sau de foarte lungă durată. În fine, deoarece din pricina componenței locatarilor și a caracterului pasager al trecerii lor pe aici aceste cămine au început să fie privite, în mod obișnuit, ca niște veritabile probleme pentru a căror rezolvare nu se prea grăbește nimeni să intervină ori să ofere soluții. Se impune însă o realitate: există cămine bune și cămine-problemă. Ce anume conduce la această situație? Cum s-a ajuns aici? Cum trebuie intervenit? Sigur, există și în această privință o lege (Legea 5/1973 cu modificările ulterioare privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chirieși), există un Regulament-cadru privind organizarea și funcționarea căminelor muncitorești pentru tineret (elaborat — în 1983 — de Uniunea Generală a Sindicatelor din România și Uniunea Tineretului Comunist) ce trebuie respectate. Cu toate acestea — cu toate condițiile de trai bune, omenești, pe care căminele le oferă tinerilor la un preț extrem de convenabil — încă se poate vorbi despre o insuficientă grijă pentru starea căminelor, atît din partea celor care le locuiesc, cit și a celor care au atribuții legate de bunul mers al lucrurilor de aici.

Asupra vieții din aceste cămine, asupra modului în care este privit statutul de căminist și asupra felului în care se gîndeste și se intervine pentru îndreptarea unor stări de lucruri (uneori în contradicție flagrantă nu doar cu normele de conviețuire în colectivitate, ci chiar cu legea) ne-am propus să ne îndreptăm atenția în rîndurile de față, plecînd de la situațiile întîlnite în cămine muncitorești pentru tineret din București, Pitești și Cîmpulung pe care le-am vizitat împreună cu echipe de control al oamenilor muncii.

Cum îți așterni, așa dormi

Cele cinci cămine ale Intreprinderii ARO din Cîmpulung numără aproape 1.500 de locuri. Dar, deși toate cinci sînt noi și construite după același tip de proiect, starea lor e diferită, ajungînd să semene între ele ca degetele unei mîini. Cel mai vechi, datînd din 1972, are și cea mai plăcută înfățișare. Cu toate că e cămin de băieți, pe zidurile sale nu se zărește scris nici măcar „Tarzan” și nici nu prezintă, chiar de la intrare, semnele de degradare ușor observabile la celălalt cămin din imediata apropiere a întreprinderii. Și băieții mai au încă un cămin, dar el se află deja în reparații, ca urmare a modului în care a fost întreținut. Diferențele dintre cămine sînt lesne de sesizat, ba sînt și bine cunoscute de întreaga echipă de control al oamenilor muncii, constituită ad-hoc din oameni ai întreprinderii cu responsabilități directe în această direcție (Toma Neagu, președintele comitetului sindical, Viorel Frăcea, secretarul organizației de tineret, și Ion Pitulan, șeful serviciului administrativ). Motivele se găsesc lesne: dezinteresul unor tineri față de înfățișarea căminului, pe care nu-l consideră ca pe propria lor locuință, ci ca pe un loc de tranzit, educația precară a altora dintre ei, timpul scurt pe care majoritatea îl petrec în cămin, acestia fiind elevi sau studenți la seral.

Cu totul alta este situația căminului de tineret al Intreprinderii „Argeșana” din Pitești. Una dintre „explicații”, dar nu singura, ar fi aceea că acest cămin e locuit de fete care, se știe, sînt mai liniștite, mai gospodine mai... Aflăm că nu demult un control al echipelor de control al oamenilor muncii de la municipiu a vizitat căminul și pentru cîteva coji de cartofi încă nemăturate, într-o bucătărie de palier, au calificat starea de curățenie drept precară. Exigența controlului a dat roade: bucătăriile strălucesc azi de curățenie.

Dar de la aceste coji și pînă la degradarea la care a ajuns un cămin aflat azi în reparații capitale e o mare distanță, cu toate că și acesta din urmă a beneficiat de atenționările ferme ale echipelor de control similare, din București. Greu de imaginat cum arată căminul de nefamiliști al Intreprinderii de avioane, dar și mai greu de povestit cum a ajuns aici o construcție solidă, cu toate izolațiile făcute ca la carte, astfel încît nici ploile, nici iernile grele n-au lăsat urme pe pereții camerelor. De truda și con-

știinciozitatea constructorilor, de banii și eforturile statului și-au bătut însă joc unii dintre chirieși. Cu ură am zice, cu o răutate greu de închipuit. Reparațiile au început de curînd, astfel că urmele violenței celor care l-au locuit sînt și azi la îndemina oricui. Aflăm de la o femeie de treabă, portăreasă la căminul cu pricina, că devastarea, acesta e termenul, ar fi început în momentul în care locatarii au fost anunțați că vor începe remedierile, reparații firești după 12 ani de la darea în folosință. Și tot ce era firesc pînă în acel moment, a devenit nefiresc în zilele următoare. Instalațiile de apă tăiate au deteriorat pereții sănoși, băile au fost sparte, geamuri și uși au fost smulse și călcate în picioare, la cîteva camere ferestrele au fost scoase cu totul, mașinile electrice de gătit au ajuns de nefolosit, iar o parte din mobilier a fost distrus cu atîta aplicație încît e nevoie de un talent și o migală cel puțin egale pentru a mai recupera ceva. „Veneau din fabrică să pună geamurile, explică femeia, și imediat le spargeau. La 108 lei, cit plăteau pe lună, au stricat de milioane. Știi cite sticle s-au scos din camere? Mașini întregi.” O clădire atît de bine făcută, atît de trainică, cu camere călduroase, club și bibliotecă a ajuns într-o stare vrednică de milă. Cum s-a ajuns aici, cine a tolerat această situație sînt întrebări la care vom încerca să răspundem în capitolele următoare. Pînă acolo va înfățișăm însă opiniile indignate ale celor doi membri ai echipei de control al oamenilor muncii, bărbați maturi, care au văzut și au trăit multe. Alexandru Vlad: „E incredibil. Nu pot să realizez că aici e mina unor oameni cărora întreprinderea le-a făcut numai bine, i-a învățat o meserie, le-a dat un loc de muncă și o casă”. Ioan Roșca: „Sincer să fiu, mă dor toate pagubele astea, sînt băgați aici mulți bani, multă muncă, multă dragoste, o casă se face și cu dragoste, dar mult mai mult mă doare raul pe care-l poate produce un individ care-și distruge masa și patul, raul pe care-l poate face el semenilor lui. Știm cum e la cămin: ultimul venit, cel mai mic, învață de la ceilalți, cu mai multă experiență. Va învăța lucruri bune sau va fi trimis mai întii după țigări, apoi după băutură și așa mai departe. Nu, sînt mulți dintr-aceștia. Căminul își dăruie starea citorva înși, dar alții n-au miscat nici un deget ca să-i împiedice. Primăvara trecută făcusem un control aici. Atenționasem pe atunci întreprinderea asupra modului în care este întreținut căminul. Ce a urmat însă, a agravat mult

starea căminului”. Este reconfortant, după cele de mai sus, să amintim de frumoasele cămine din Drumul Taberei (stația „Romancierilor”) și în special de căminul Intreprinderii de confecții și tricotaje București, în foarte multe privințe asemănător celui de la Intreprinderea „Policolor” despre care revista noastră a mai scris. Înțelepciunea „dormi cum îți așterni” ilustrează foarte exact starea unei camere de cămin, bunul simț și hărnicia celor care o locuiesc. Administrația Geta Miron de la căminul întreprinderii de confecții este convinsă că tînarul care intră într-un cămin, indiferent ce moșteneste de la păcînți, mai are multe de învățat: „Meserie, spune ea, înveți destul de ușor, în șase luni, un an, pentru celelalte însă e nevoie de mai mult. Pot să mă consider o mamă fericită cu cele trei sute de fete ale mele. Cu unele sînt mai aspră. În orice familie, de copiii poznași te ocupi mai atent. Cit despre buna gospodărire, ce să vă spun, se vede cu ochiul liber. Ne-am cumpărat chiar și o pompă mică și ne zugrăvim singure”.

Desigur, căminul nu înseamnă doar camerele de locuit. O cameră-dormitor nu e de invidiat, chiar dacă locatarii sînt inimoși și harnici. Într-un asemenea spațiu, clubul și biblioteca au importanța lor. Un club bine dotat și aranjat dar ținut sub cheie este la fel de nefolositor ca unul deschis, dar sărac și lipsit de farmec. Clubul își atinge scopul cînd este viu, cînd trăiește. Cel al Intreprinderii de confecții și tricotaje le are pe amîndouă. Este frumos și util. Dichisit cu gust, el găzduiește nu doar „vizionările la televizi-zor”, care umplu programele celor leneși și lipsiți de imaginație, ci și diverse întîlniri cu oameni din fabrică, cu specialiști din diverse domenii, medici, juriști, întîlniri menite nu să umple un timp, ci să orienteze, „să le dea tinerilor cit mai mult din cit au nevoie la virsta lor”.

Dacă la căminul amintit, utilul se imbină atît de exact cu plăcutul, la cel al întreprinderii „Iaromet”, ele nu se imbină deloc, fiindcă nu există club. Cîteva băieți isteți, veniți tocmai din Moldova să facă industrie pe malurile Dimboviței, ne explică pe îndelete de ce nu au club: „păi, nu e spațiu”. „Problema e mai veche decît mulți dintre noi pe aceste meleaguri, zice Costică Holman, secretar U.T.C. la organizația 5 din întreprindere. Altfel, ne descurcăm cum putem, un film, o carte, un fotbal pe terenul fabricii. Timp însă avem puțin — uzină, casă și școală la seral”. Așa cum spuneam, o cameră cu o singură virtute, aceea de dormitor, nu încîntă prea multă lume. Tot atît de adevărat este

însă și faptul că nici o sală de club, asemănătoare în multe privințe cu o sală de așteptare a unei halte în care nu prea opresc trenurile, cum este clubul întreprinderii „Tehnometal”, nu bucură pe cineva, deși e înzestrat cu un televizor defect, o pufoaică și o pereche de pantofi stîlciți, obiecte de neclintit în cameră, indiferent de oră și anotîmp.

Am fost și la un cămin de fete din Pitești, într-o simbătă seară. Liniște deplină. Cîteva lucruri, alte cîteva erau în bucătărie. Fete harnice, pline de bun simț, pregătindu-se să devină bune gospodine. Ceea ce nu e rău dar nici suficient. Singur, într-un oraș mare, aștepti 6 mină întinsă. Dar nu una întinsă cu indiferență, din obligație, ci una prietenoasă. Cluburile oferă prilejul unei asemenea miini. Fie și dacă amintim de obligațiile pe care le au întreprinderile respective privind „organizarea activităților politico-educative, cultural-artistice, sportive și turistice pentru tinerii din căminele muncitorești”, ca să preluăm exact titlatura Programului alcătuit prin grija Consiliului central al U.G.S.R., al Comitetului Central al U.T.C. și al Consiliului Național al Femeilor, program cărui, dacă i s-ar da viață cu pasiune și inteligență, ar schimba existența monotonă a multor cămine de tineri nefamiliști.

Cîteva răspunsuri

Să revenim, așadar, la întrebările generice ale grupajului nostru: de ce există cămine bune și cămine-problemă? Cui se datorează starea care le diferentiază? Pentru că, oricît am teoretiza pe marginea lor, este limpede, unele sînt bine gospodărite și altele nu, între acestea din urmă intrînd și căminele „pedepsite”, de genul celui aparținînd întreprinderii de avioane. Poate că lucrurile nu se pun atît de tranșant, viața este plină de nuanțe doar, iar căminul este un spațiu de viață, dar simplificăm puțin pentru că, pînă la urmă, pe gospodar îl simți încă de la ușă. Deci, ce îl determină pe unii să fie gospodari și ce le permite celorlalți să nu fie?

Iată ce ne spune Geta Miron: „Administratorul este omul de care depind multe în cămin, începînd de la înfățișarea camerelor, a anexelor și pînă la disciplina, la moralitatea tinerilor. Depind în sensul că el pune mereu problema. Nu rezolvă singur totul pentru că nu poate. Dar atrage atenția tuturor factorilor

din fabrică, de la sector, asupra problemelor importante care se ivesc. Asta, în principiu. La noi, întreprinderea este mereu alături. Comitetul de partid, comitetul sindical, U.T.C.-ul, conducerea întreprinderii sînt cu ochii pe noi. Nu ne pîndesc, ne sprijină. Căminul, obrazul lui, este rodul acestei colaborări. Avem grădina, am făcut gard, ne-am cumpărat din fondul nostru tot felul de lucruri, mai mari sau mai mici, ne-am zugrăvit singure cîteva camere și în curînd vom avea și o micro-cantină. În fiecare săptămîină ne vizitează cineva, din întreprindere, de la sector. Vine și controlul oamenilor muncii destul de des. Am propus ca din comitetul de cămin să facă parte mai multe fete. Sper ca el să numere chiar 30 de membre. În felul acesta vor avea mai multe responsabilități precise. Am propus, de asemenea, ca din comitet să facă parte și fete care ne mai creează probleme uneori. Să știe și ele ce înseamnă să bați la toate ușile și să faci o mobilizare. Important este ca în fiecare zi să facem ceva util. Multe sînt la seral. Sînt diverse acțiuni la clubul întreprinderii sau la cel al sectorului. Nu întimplător, cînd spun acasă fetele se gîndesc la cămin și nu neapărat la casa părintească”.

Aflăm de la președintele comitetului sindical al întreprinderii de avioane, Gheorghe Nițuică, foarte sincer în privința responsabilităților față de starea căminului de nefamiliști, că respectivul cămin „beneficiază” de un deviz ce depășește un milion de lei. Firește, aici nu intră și mobilierul. „Căminul nostru a fost dotat cu absolut tot ce trebuie pentru a se număra printre construcțiile moderne de acest fel. La început a mers bine, apoi a fost scăpat din miini, au început greutățile. Am schimbat cîteva administratori, participam la schimburi de experiență, dar n-am reușit să-l educăm pe toți cei ce-l locuiau. Știi cum e, vin din diferite colțuri de țară, unii mai educați, alții nu. Să fim sinceri, primii vinovați sîntem noi, cei din întreprindere, care avem responsabilități directe. Folosesc pluralul, deși eu sînt de curînd președinte de sindicat. Vina, zic eu, e a tuturor. Majoritatea erau băieți buni, cîteva însă și-au făcut de cap și pe aceștia n-am știut să-i strînim. Îi vom reface și vom încerca formula cămin-hotel. Vom selecționa oamenii, intrînd doar tinerii pentru care va garanta colectivul în care lucrează. Îi vom obliga pe toți să mînceie la cantină, pentru că vom avea o fabrică de mîncare, a noastră. De asemenea, costul stricăciunilor va fi imputat vinovaților”. Sinceritatea președintelui comitetului sindical poate fi de

bun augur. Și, de fapt, nu ne îndoiim, că viitorul cămin-hotel se va bucura de o îngrijire pe măsura investiției. Dar, deocamdată, devizul ICRAL-ului se ridică la un milion. Imputații, se spune, s-au făcut vreo zece, însă nu există nici un semn că tinerii cu pricina au înțeles exact dimensiunile bătaii lor de joc. Deși aflăm că faptele s-au prelucrat în colectivele lor de muncă observăm că în acest moment președintele comitetului sindical nu știe unde sînt găzduiți tinerii care au părăsit căminul. „Majoritatea sînt la gazdă, cițiva, puțini, s-au dus, cred, la căminul Liceului Industrial”. Ne interesăm, împreună cu dînsul și cu secretarul comitetului de partid la școală. Nici un tînăr nefamilist nu locuiește în cămin. Era interesant, de văzut, pe de altă parte, cum se comportă aceiași băieți la gazdă (și asta intră, în bună măsură, tot în atribuțiile celor ce trebuie să se îngrijească de starea căminului) fiindcă, pînă la urmă, cu toată selecția, cam aceiași vor locui și la căminul-hotel. În ceea ce privește simțul gospodăresc al unuia sau altuia se poate vorbi mult și bine. El e calul de bătaie preferat atunci cînd este vorba de justificări.

Secretarul comitetului U.T.C. de la Întreprinderea „Tehnometal” este fost căminist. S-a căsătorit tot cu o căministă și acum stau în gazdă. Cunoaște bine viața de cămin și spune „cînd am venit eu aici, am nimerit în cameră cu unii care nu puneau mina pe mătură, să-i pici. Am măturat eu. O zi, două, trei, nu suportam mizeria, dar băieții se obișnuiseră așa. Am stat de vorbă, i-am bătut la cap și au reușit să capete o obișnuință în plus. La fel fac și acum. Intru în camere, mai muștruluiesc cite unul, pe cei ce strică îi punem în discuția colectivului; știți cum e, ciți vin, atîtea obiceiuri, unii mai educați, alții nu prea”. Gheorghe Zolta, președintele comitetului sindical de la aceeași întreprindere ne face o mărturisire: „În 1965, nu prea ne-am ocupat de ei”. De băieții de la cămin, adică. Pînă în 1984, căminul tinerilor nefamilisti de la „Tehnometal” se număra printre cele mai bune din capitală. „Alții au făcut cămin sistem hotel, continuă Gheorghe Zolta. Am făcut și noi, a fost jale. Cheltuim mereu și ei strică mereu. Am schimbat administratorul, am făcut programe. Am zis fiecărui, la început, nu intri în cămin fără prosop, papuci, săpun, periuță de dinți. Mă-am zis, dacă ei văd că aici e altă concepție de viață, le vom imprima și lor asta. Anul trecut, serviciul administrativ nu prea și-a făcut datoria. Pe unii trebuie să-i bați, adică să fi mai aspru. Trebuie să lucrăm mai mult cu oamenii, pe unii să-i dădăcim. Avem și imputații.” Secretarul comitetului U.T.C., Sebastian Arsene, recunoaște că în multe camere „e mizerie”. „Vin două, trei zile la rînd, controlez, ei fac curat, dar după o săptămînă iar uită. Pentru viitor s-au alocat fonduri pentru ca echipe complete de instalatori, zugrăvi, timplari să ia fiecare cameră la mină și să repare ce e de reparat. De citeva zile avem și un nou administrator, un bălat tînăr care, sînt convins, va îndrepta multe lucruri”.

Trăgînd linie, vom observa că interlocutorii noștri fac ce fac și se opresc tot la educația sau simțul civic al tinerilor care se integrează mai greu în colectivitatea unui cămin. Că unul e gospodar sau nu, e problema lui. Problema celor ce se ocupă de viața căministilor (și nu numai cu pusul geamurilor în locul celor sparte) este, printre altele, să și educe. Mijloacele tin de inteligență, tactul și priceperea lor. În cămine se bea mult. La căminul „Tehnometal”-ului sînt balcoane pe care nu mai poți ieși din cauza sticlelor; de la Întreprinderea de avioane sacii plini cu sticle s-au cărat cu camionul. Poți să faci totul, dar nu ce trebuie. Și de fapt, amintindu-ne de colaborarea administrator-întreprindere, de la căminul întreprinderii de confecții, se observă ușor că în multe alte cămine, vizitele celor care le tutelează, sînt formale de vreme ce ele constată, dar nu schimbă mare lucru.

O lume în mișcare

Intr-un cămin, prietenile se leagă greu sau nu se leagă deloc. Vedeta, în sensul frumos al cuvîntului, modelul, altfel zis, se impune fără ostentație. El este important pentru ceilalți și tot ce face, felul cum umblă sau vorbește, cum își aranjează lucrurile sau cum se poartă

sînt calități lesne de preluat. Căminul apropie, fiind un loc de învățat mai cu seamă din privit. Iuliana Bobonea e de șase ani în cămin și e propusă să facă parte din comitet. Lucrează într-o secție unde „sînt doar trei băbrați, șefii” (la „costume bărbătești”), chestiune care n-are nici o legătură cu fermitatea ei. Nu are încredere în vedete. Zice că ea ține la toate fetele din cămin, gătesc și se gospodăresc împreună. Cînd pleci devreme de acasă, înveți multe. „În fiecare nou venită mă văd pe mine. Știu ce înseamnă o mină întinsă la vreme. Am puțîn timp liber; fabrica, vin acasă, spăl, gătesc, citesc, simbăta plec la munte. Nu cred în vedete, fie ele și autentice. Nu din orgoliu, eu am învățat multe de la fetele care sînt azi la casele lor, ci pentru că sînt convinsă că fiecare dintre noi este altfel. Poate că din afară, toate arătăm la fel, dar noi ne cunoaștem mai bine. Așa și trebuie, altfel viața ar fi monotona”. Căminul nu uniformizează, cum spunea cineva. Fetele de la „confecții”, băieții de la „Laromet” pot avea deprinderi comune. Din respect pentru efortul de a li se pune la dispoziție un cămin, își îngrijesc casa așa cum au învățat în primii șapte ani, dar și cum au învățat unii de la alții. Binele și răul se adună adeseori în viață, mai ales într-un cămin care nu înseamnă doar spațiul, ci și timp comprimat. Inveți în doi ani cit alții în cinci. Ce înveți? De la cine? Gîndul bun și gestul frumos, ca și obiceiurile, și se apropie. Ciți vor învăța ceva ca lumea de la acei băieți deloc minunați care au făcut praf un cămin?

De ce există cămine bune nu doar pentru înfățișarea clădirii, ci și pentru ceea ce petrece între pereții lor? De ce există în anumite cămine adevărate grupuri de prieteni, iar în altele tinerii se simt singuri? Iată-l, e slăbuț, blond și părul îi cade în ochi. Nu-și găsește locul și se pare că-l stin-

jenea. Vrea să scape de noi și vorbele nu se leagă. E din Albești, la 45 kilometri de Botoșani. Din leafă și-a cumpărat pînă acum un joc de blană și niște blugi. Acasă n-a trimis nimic și nici nu se simte obligat. Încerc să-l înțeleg. Deși geamurile ușii de la balcon sînt sparte (o pătură oprind vîntul, care aici, la ultimul etaj, e mai puternic) în încăperea e cald. Ceva nu e ca în celelalte camere. Timpul trece, Ion așteaptă să treacă. Are o nemulțumire surdă. N-a mai citit nimic în ultima vreme. Nici nu se prea omoară. Are o lehamite că umple tot apartamentul. Se întinde pe pat și stă într-o rină. Ioan Roșca, unul din membrii echipei de control, îi atrage atenția că sînt ani buni între virstele lor. Se scoală și se așază ca lumea. Ce face el toată ziua? Munceste în schimb. În rest, umblă. La „Excelsior”,

Problema căminelor de tineret — reală și cuprinzînd în ecuație multe destine de oameni în formare — este, oricum ai privi lucrurile, simplă și complicată în același timp. Ca viața. Nu există soluții general valabile. Posibilele concluzii alcătuiesc un larg evantai de nuanțe, de la albul pur și pînă la foarte întunecat. Repetăm: despre viață este vorba. Adică despre ceva ce se cere cu sfîntenie respectat. Această lume în mișcare își poate afla, de la caz la caz, drumul pe care se cuvine cu adevărat să-l parcurgă. Singurii adversari: lenea și indiferența. Ale celor ce locuiesc în cămine și ale celor ce veghează la starea civilizată și la sănătatea acestor cămine. Scurt, limpede și sincer spus, căminul pentru tineret nu trebuie să fie altceva decît îi spune numele: Un cămin. Un spațiu care să adune și să formeze oameni după legile dintotdeauna ale omeniei și moralei.

RAZVAN BARBULESCU ■ DAN MUCENIC ■

la „Înfrățirea între popoare”, la alte case de cultură. Are o amorieală care provoacă milă, dar și iritare. E bine să nu faci nimic? Aș pleca acasă, dar nu pot decît prin lichidare. Ți-e dor de casă? Uneori, da. Ți place căminul? Imi, dar ce contează? Să se mai dea cu var. Cine? Păi, cine trebuie. Mie mi-e totuna. Azi aici, miine în altă parte. Și discuția ar putea continua așa pînă ar intra Ion în schimb. Nu știm cit bine l-ar putea face lui Ion Turcu comitetul de cămin, dar dacă ar încerca măcar ceva, poate că el nu s-ar mai gîndi la lichidare, poate tot el ar da și cu var, poate că și pătura din geam... dar cite nu se pot schimba într-o viață de 23 de ani în care nu se împlinșă mare lucru.

Mariana Meianu a venit la Pitești dintr-un sat vilcean. De zece ani e căministă. Fată extrem de serioasă, privită cu respect de colegele din proajmă, aleasă de ele președinta comitetului de cămin. Are o personalitate puternică, judecă matur, se exprimă decise. Spune — în fiecare colectivitate, cît de restrînsă numeric, deci și într-un cămin, există aceleași și aceleași roluri, pe care le îndeplinim, fiecare după cum poate și cum gîndește. Sînt și buni și răi, sînt și harnici și leneși. Nu există rețete pentru ca un cămin să fie bun, cum este al nostru, al „Argeseanei”. Totul depinde de modul în care tinerii în care toți își pun speranțele, își iau răspunderile, rolurile în serios.

Căminul de băieți din preajma întreprinderii ARO, într-o dimineață de duminică. Pustiu. Uși încuiate, semn că locatarii au plecat prin satele zonei. Pînă la urmă, tot e cineva acasă. Într-o cameră din capătul unui coridor, trei băieți încă teribili de somnoroși. În odaie — o dezordine care doar anevoie poate fi descrisă. Un aer greu, de loc închis, care n-a prea știut ce-i lumina zilei și de im-

În Gara de Nord se schimbă secolul!

100 000—150 000 de călători se perindă zilnic prin Gara de Nord. Și, firește, toți (sau aproape toți) se grăbesc. La urma urmei, o gară nu e un parc. În afară de așteptările specifice unui asemenea loc (o legătură, un tren întîrziat) restul e grabă. Iar gara ține seama de febra călătorilor, ajutîndu-i să obțină ceea ce doresc cit mai repede. Vrei o informație cu privire la cea mai apropiată legătură spre Suceava? O obții pe loc. Vrei să știi de la ce linie pleacă trenul cu care urmează să călătorești? E suficient să-ți ridici privirea spre unul din numeroasele monitoare instalate în gară. Sau vrei să afli la ce linie sosește un tren pe care-l aștepti? Aceleași monitoare îți vin în ajutor. Ai uitat să-ți cumperi țigări? ai la îndemină o tutungerie. Vrei să-ți cumperi o gustare pentru drum? Cîteva chioșcuri instalate pe peroane îți rezolvă problema. Vrei un ziar? Îl poți cumpăra din mers spre tren. Și lista de exemple ar putea continua. Poate, însă, cea mai mare presiune a timpului o simți în fața caselor de bilete. Ciți dintre noi n-am fost puși, măcar odată în viață, în situația de a trebui să cumpărăm pe loc, un bilet, cu numai cîteva minute înaintea

plecării trenului, privind neliniștiți la ceas?

Ei bine, ultimele modernizări care se preconizează să fie introduse în Gara de Nord au în vedere tocmai eliberarea mai rapidă a biletelor la cele 36 de ghișee ale gării. Vor fi, deci, introduse niște aparate electronice de concepție românească pentru eliberarea legitimațiilor de călătorie. Aceste aparate au un sistem de tipărit bilete, cu 364 de relații fixe pentru tot atitea stații din țară, precum și o claviatură asemănătoare celei de la mașina de scris pentru celelalte destinații. Dacă pentru relațiile fixe biletele sînt gata tipărite, pentru celelalte casiera formează la claviatură numele stației dorite de călător. Pe baza memoriei calculatorului, biletul va ieși gata tipărit cu toate elementele (relație, ruta, distanța kilometrică, timpul de mers, preț, dată, etc.). Mai mult, cu ajutorul noului procedeu călătorii vor primi un singur bilet, în loc de două sau trei ca pînă acum, pentru trenurile cu locuri rezervate.

În holarile caselor de bilete vor fi instalate și niște aparate pentru eliberarea biletelor pe distanțe de pînă la 60 de kilometri (pînă la Ploiești, Videle, Urziceni, Giurgiu, etc). Cu ajutorul lor, călătorii vor putea obține biletul introducînd în aparat monede corespunzător contravalorii biletului pentru distanța pe care vor să călătorească.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

PUNGA DE PLASTIC

Chiar dacă face parte din categoria lucrurilor „de doi bani”, incet, incet a intrat în viața noastră, insinuîndu-se cu discreție în cele mai ciudate feluri, banala și translucidă pungă de plastic, strînsă și înghesuită în autobuzele aglomerate, dîndu-și duhul în cele mai neașteptate momente și punînd gospodinele în situații stupide; și ambalaj și bagaj, ea nu este decît o pozește multiplicată și retrăită de fiecare, fiind totuși o oglindă în care viața se vede cu o incredibilă acuratețe. Și dacă o pungă ar avea glas ar povesti de cite ori a fost folosită și refolosită, cite zile a stat în poșeta unei femei sau în buzunarul de la spate al unui bărbat, ce trofeu a cărat în ce zi, de la cine și cu ce a ajuns la cine și cu cit, ce traseu a urmat pînă a poposit la coșul de gunoi sau a pornit în călătorie, fluturată de vînt pe maidanele periferiei. De cite ori n-am văzut pungi din plastic ținute în brațe ca un copil adorat, asta pentru că li se rupseseră urechile, de cite ori n-am cumpărat banale pungi care au capotat la jumătatea drumului și toată cumpărătura a ajuns să-și recapete libertate. Am văzut băbrați și femei blagoslovind calitatea pungilor de plastic exact la ieșirea din magazine, acolo unde stăteau încremeniți privind folia mîngiață de curent, goală, ușoară, transparentă, fluturînd ca o batistă în semn de adio pentru conținutul ajuns pe jos. Am văzut o bătrînă țărancă zîmbînd în fața pungii rupte. Borcanul de dulceață căzuse în mijlocul trotuarului și se rostogolea vioi spre rigolă, în vreme ce femeia zicea mirată, iete ce plasă am luat! Adevărul este că pungi de plastic au tras semenilor noștri atîtea plase încît chiar ar merita judecate. Știu un bătrîn care s-a gîndit să mai cîștige un ban din confecționarea lor și în două luni a cîștigat 4 000 de lei și cînd și-a făcut socotelile a trebuit să plătească toate agonișile lui de-o viață, asta pentru că a descoperit că îi lipsea material în valoare de 50 000. Prin alte locuri cei care s-au apucat

de confecționat pungi au crezut că pun la cale o afacere și pînă la urmă s-au ales cu o detenție pentru că proporția ciupeli întrețea cu mult limitele legilor. Mai sînt și pungi de plastic colorate și încarcate cu tot felul de reclame sau fotografii pe care unii le poartă ca pe un semn de noblete, mai sînt și pungi strecurate discret în mina sau în mașina cuiva, mai sînt și pungi grosolane, confecționate din folie de sac, și pungi vindute pe șoptite în preajmă Pieței Unirii și pungi care nu sînt exact atunci cînd îți trebuie, și cele pe care le vindem fără nici o reclamă, fără să folosim acest spațiu care, la o adică, atinge sute de kilometri patrați. Unii dintre noi au devenit maniaci, colecționează pungi de plastic așa cum ai colecționa timbre sau vederi, alții zic că punga e un lucru de nimic și merită făcută oricum, totul e să te țină pînă acasă, unii fac afaceri cu ele și alții le tratează ca pe un fleac. Dacă l-ai întreba pe un producător de pungi despre calitatea muncii lui și-ar ride în nas. Ce calitate vrei de un leu și cițiva bani, vrea să zică el, uitînd și cit cîștigă el cu acest nimic, și cit pierzi tu dacă te aventurezi să-l folosești. Sînt oameni sobri, care nu s-au coborît pînă acolo să ducă nici măcar o franzelă într-o pungă de plastic, sînt alții care își părăsesc cu discreție locul de muncă spre a se întoarce cu o pungă plină (dacă ține), după cum sînt unii care ne seama acestor hulite pungi își cîștigă bani buni. Chiar dacă e un nimic de fiecare zi, poate că ar trebui să avem curajul să-i spunem omului sau institutiei care produce (și vinde) pungi ceva în genul unei parafraze după o reclamă celebră, pîi dacă faci o pungă, aia-i pungă! Cum de multe ori am luat o pungă de plastic și ne-am trezit că am luat o plasă, n-ar fi rău să acceptăm și ideea că amaritul acesta de obiect perisabil, oricîte necazuri ne face și oricît de insignifiant este, chiar dacă tace, el poate spune o mulțime de povesti despre viața noastră de zi cu zi și despre importanța lucrului mărunt.

CORNEL NISTORESCU ■

La Operă

● Pateticul poem pușkinian, subtitulat scene lirice de către Cealkovski, — Evgheni Oneghin, cu Lucia Becar, Elena Simionescu, Mihaela Agachi, Adriana Iurașcu, Lucian Marinescu, Ionel Voineag, Dan Zancu ș.a. —, simbăta 8 martie (ora 17). Dirijează Carol Litvin.

● În matineul pentru copii de duminică 9 martie (ora 11), baletul Spărgătorul de nuc cu Cristina Teodorescu, Anne Marie Vretos, Gheorghe Angheluş și Florin Brînduşă în rolurile principale. Dirijor Lucian Anca.

● Tot duminică, la ora 17, Liliacul, opereta lui Johann Strauss. În conducerea muzicală a lui Lucian Anca, vor interpreta Florin Diaconescu, Cor-

nelia Angelescu, Silvia Voinea, Constantin Gabor ș.a.

● Marți 11 martie, la ora 18, este programată opera Hamlet de Pascal Bentoiu. Protagonistii sînt Florin Diaconescu (Hamlet) și Gerda Radler-Anca (Ofelia). Conducerea muzicală: Cornel Trăilescu.

● Aflată la al treilea spectacol, opera Povestirile lui Hoffmann, de miercuri 12 martie (ora 18), inscrie în distribuție pe Silvia Voinea, Elvira Cirje, Liliiana Ciobanu-Văduva, Mihaela Agachi, Ionel Voineag, Dan Zancu etc. La pupitrul Cornel Trăilescu.

● Joi 13 martie, la ora 18, Rigoletto cu baritonul Ioan Soanea de la Opera Română din Iași în Rigoletti și Victoria Brezetti în Gilda. Dirijează Lucian Anca.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

De pe meleaguri argeșene, profesorii Maria și Dan Dimulescu ne adresează câteva rânduri frumoase: „Poenița, satul cunoscut pînă la mari depărtări grație iscușilor săi meșteri olari, puternic ancorat în realitățile societății noastre socialiste, trăiește, la fel ca întreaga țară, prafaceri fără precedent. Totuși ceva lipsește, parcă, din tonica sa înfățișare actuală și anume, tocmai păstrarea fidelă a interesului pentru acel meșteșug străvechi care este olăritul. Cum media de vîrstă a acelor care au rămas fideli acestei profesii depășește în prezent 55-60 de ani, iar majoritatea tinerilor nu s-au gândit să preia tradiția milenară a modelării lutului, propunem crearea, în cadrul C.A.P.-ului din Băilești, comună de care aparține Poenița, a unei secții-anexă de olărit, unde noi și copiii satului să poată deprinde acest frumos și util „meșteșug“.

Prin intermediul adresei numărul 129/1986, D.P.M.O.S. Galați ne înștiințează că scrisoarea semnată de **Bajoreanu Constantin din Galați, micro-raion 16, bl. E 2, apart. 26**, prin care solicita sprijin pentru încadrarea în muncă a fiului său, Ion Bajoreanu, a fost soluționată, în sensul că acesta a fost încadrat la **Oficiul farmaceutic Galați**.

„In luna decembrie a anului trecut — ne scrie **Paul Hiescu din Ciolănești, jud. Teleorman** — am cumpărat, la preț de 390 de lei, o pereche de cizme de la magazinul de încălțăminte al I.C.S.M. Roșiori, încălțări cărora, după numai trei zile, li s-au tăiat tălpile în trei... Ca atare, după ce am revenit la unitatea respectivă, unde mi s-au întocmit forme pentru a fi returnate producătorului, pe data de 11 decembrie am expediat cizmele buclucase întreprinderii de încălțăminte „Banatul“ din Timișoara. Exact după zece zile, am primit confirmarea de primire semnată de delegatul fabricii, dar de atunci, despre cizme nici vorbă. Vă rog, deci, pe dumneavoastră să interveniți“.

Să fie oare adevărat că făcerea... e uneori de aur? O lăudabilă inițiativă au avut oamenii dintr-o echipă de lucru din cadrul sectorului 10 al I.A.C. „Casa Scintei“, care, în frunte cu maestrul Ion Constantinescu, s-au prezentat la o unitate sanitară pentru a dona din singele lor acelora pentru care un asemenea nobil gest înseamnă viață. Și nu s-au dus doar citiva, ci mai bine de douăzeci. Printre ei, Ion Drăgan, Savu și Marian Iordache, Traian Rădulescu, Niculina Găman, Costică Petrescu, Floarea Morlova, Năstase Manda, Margareta Onoiu, Constantin Leonte. Cu alte cuvinte, niște **OAMENI** adevărați.

Spicium din scrisoarea pe care ne-a adresat-o **Comitetul asociației de locatari a imobilului din București, str. Boina Neagră nr. 9, bl. 117**: „Blocul nostru, aparținînd fondului locativ de stat, este amplasat într-un cartier pe cit de nou, pe atît de frumos: Crîngăși. Apartamentele sînt funcționale, spațioase, dar, din păcate, după un an de la darea blocului în folosință, nu am reușit încă să determinăm constructorul — I.C.P. București — să facă remediile necesare. Sincer vorbind, nu putem rămîne nepăsători asistînd la degradarea casei noastre numai pentru simplul motiv că, cei cărora ne-am tot adresat ne poartă cu vorba de aproape un an. Părțile comune ale instalațiilor sanitare prezintă defecțiuni, instalația de încălzire nu a fost revizuită, pereții apartamentelor au devenit igrasiosi din pricina nerespectării distanței optime de imbinare a panourilor, în timp ce conductele de apă caldă au rămas neizolate la subsol, automatele de scară nici nu există, astfel încît energia termică și cea electrică se risipesc... pe aia simbetei. Deasemenea, spațiile de acces în bloc arată ca niște vulcani noroioși, pe care copiii îi tot „explozează“, probabil, pînă cînd cei însărcinați cu amenajarea lor se vor hotărî să întreprindă ceva“.

Liviei Vărzaru din Hunedoara, b-dul Dacia, nr. 25, apart. 64, îl aducem vestea că forurile competente de resort ne-au informat, în privința cererii sale, că a fost încadrat la secția „Vidra“ — Hunedoara, unde are posibilitatea să se califice în meseria de confecționer.

Un „împătimit“ al lecturii, după cum ni se recomandă **Vic-**

tor Lavraniuk din Birlad, str. Victoriei nr. 11, sc. A, et. 3, apart. 8, readuce în atenție problema vinzării condiționate: „...In municipiul Birlad funcționează, pe lângă alte citeva librării, și una purtînd numele poetului Alexandru Vlahuță, unde, din păcate, cărțile cunosc un circuit cel puțin ciudat, pentru că în raft nouățile nu mai ajung, cele 4-5 vînzătoare invocînd mereu motive deloc plauzibile. În schimb, practica „pachetelor surpriză“ este la modă: departe de mine gîndul de a minimaliza importanța oricărui volum, dar cumperi „Furtună deasupra Orientului“, te pomeniști și cu un volum de versuri. Sau îți dorești cartea „Vrăjitoria de-a lungul timpului“, te-ai ales și cu o lucrare despre vitamine și enzime.“ Oare ce „vitamină“ le-ar fi de folos acelor care încălcă în mod deliberat legile unui comerț civilizată?

„Cu prilejul cercetărilor efectuate — se subliniază în răspunsul primit din partea **Consiliului popular al județului Hunedoara** — s-a constatat că, în anul 1985, retribuițiile calculate personalului muncitor de la calea ferată Deva-Brad au fost superioare nivelului de realizare a sarcinilor de plan, neconstatîndu-se situații în care unor persoane să li se fi diminuat din câștiguri ca urmare a unor dispoziții ilegale sau a unor greșeli de calcul. Dimpotrivă, s-a constatat că unui număr de opt, din cele unsprezece persoane semnatarile ale scrisorii adresată dv., li s-a acordat, cu titlu de retribuire, suma totală de 13 714 lei, ca urmare a aplicării incorecte a prevederilor Decretului 93/1974 și a celorlalte dispoziții privind acordul global“.

Hineu Petre Cornel din Timișoara, str. Oboiului nr. 3, bl. 40, apart. 9, ne scrie: „In 25 iulie 1985, Direcția județeană de Postă și Telecomunicații m-a înștiințat că cererea prin care solicitam instalarea unui post telefonic a fost aprobată, motiv pentru care imediat am achitat taxele necesare. După aproape 80 de zile, doi delegați au montat în apartamentele blocului aparatele telefonice, și instalațiile aferente, dar de atunci nu ne-a rămas decît să le privim ca pe niște bibelouri mute și reci“.

Nu ne propunem să reproducem prea multe amănunte, scrisoarea trimisă de **Sergiu Dan Stroescu din București, str. Alex. Lucușteanu, nr. 37, sect. 5**, fiind destul de amplă, ci doar să „punctăm“ citeva momente semnificative care au generat neliniștea unei familii, pricinuită de indisdisciplina și nepăsarea unora care nu își îndeplinesc, așa cum ar trebui, fișterile îndatoriri: „...Cu prilejul demolărilor efectuate în zonă, pe 20 iulie 1985, un excavator cu șenile, purtînd numărul 1201, proprietatea I.C.E.D. București, a dărîmat o bună parte din gardul de beton armat și pereții anexei aparținînd imobilului (care nu este demolabil), cărămizile rezultate fiind valorificate pe loc unor amatori de ocazie. Au urmat săpăturile începute din 10 ianuarie 1986, în vederea construirii unui bloc alăturat, care au reținut din precipitații mari cantități de apă. Pentru rezolvarea situației, reprezentantul A.C.M. nr. 5 a ales ca soluție spargerea geamurilor din subsolul corpului principal al clădirii și deversarea apei. Sesizată în 14 și în 21 ianuarie, conducerea Antreprizei amintite a luat măsuri urgente: la citeva zile a mai fost demolată o parte a gardului din beton.“

D.P.M.O.S.-București răspunde scrisorii semnată de **Clement Maiovschi, str. Turda, nr. 129, bl. 1, sc. C 3, apart. 113, Sectorul 1**, în care petiționarul semnaleză faptul că i se refuză primirea dosarului de pensionare: „Cererea dv. a fost aprobată de către Oficiul de pensii al Sectorului 1 și vi s-a stabilit pensia pentru muncă depusă și limită de vîrstă prin decizia 79 595“.

„In 1983, Grupul de sanitare Construcții-Instalații Turcenti, în cadrul căruia îmi desfășuram activitatea, prin decizia nr. 296 mi-a imputat suma de 2 400 lei. Adresînd o contestație comisiei de judecată, s-a constatat (dosar nr. 16/1983) că această reținere din retribuire nu s-a făcut pe un temei legal, eu nefăcîndu-mă vinovat cu nimic și urmind, ca atare, să mi se restituie banii. Și iată, în prezent am ieșit la pensie, dar banii tot nu i-am primit.“ (Ilie

Mihai, str. Brazda lui Novac, bl. G 5, apart. 137, Craiova).

„Pe data de 2 octombrie 1985 am cumpărat o baterie auto fabricată la Bistrița, județul Bistrița-Năsăud. Bucuria mea a fost de scurtă durată, pentru că, numai după trei zile, ea a devenit inutilizabilă, la fel ca și cea veche. M-am prezentat, deci, la subunitatea din str. Ada Marinescu, a Cooperativei „Avintul“ din Galați, care asigură garanțiile, iar magazionerul, înregistrînd reclamația mea, m-a asigurat că...deocamdată nu se poate face nimic. De atunci tot bat drumurile degeaba, de mi-a pierit tot... avintul“ (**Alexandru Moscu, str. Siderurgistilor, bl. SD 1-B, sc. II, et. 4, apart. 39, Galați**).

Ileana Eremia din Pucioasa, str. Avram Iancu, nr. 32, bl. 3, et. 1, apart. 8, jud. Dimbovița, ne scrie printre altele: „Nu mică mi-a fost mirarea, cînd, primind în data de 14 decembrie anul trecut două colete, am constatat că unul dintre ele era rupt, iar celălalt arăta jalnic. Coincidența a făcut ca, tocmai în timp ce mă aflam la Oficiul poștal (Pucioasa), să sosească și mașina mesageriei pentru a descărca un nou transport de colete. Privind cum se petrec lucrurile, nu mi-a fost deloc greu să înțeleg de ce ajunsese în acea stare pachetele mele, pentru că cei care le „descărcau“, de fapt le aruncă... de la o poșta. Oare nu se poate face aceeași operație cu mai multă grijă?“

Direcția sanitară a județului Bacău, ca răspuns scrisorii adresată revistei noastre de **Fodor Didia din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Jupiter, bl. 5, apart. 61**, ne informează că neregulile semnalate au fost analizate temeinic de către colectivul de conducere al spitalului municipal, de către centrul județean sanitar antiepidemic și direcția sanitară, apreciindu-se că au existat lipsuri de care s-au făcut vinovate cadrele medii menționate în scrisoare, inclusiv penelna, cit și medicul șef al laboratorului de epidemiologie de la spitalul municipal. Împotriva lor s-au luat măsurile disciplinare cuvenite. Cererea Didei Fodor de a fi readusă de la Dispensarul 2 urban la acest laborator este inoportună, intrucît ar genera o atmosferă de lucru necorespunzătoare.

Doi oameni în vîrstă, pensionari, **Anton Pelmuş și Constantin Crăciun din comuna Siriu, județul Prahova**, ne solicită sprijinul în rezolvarea unei situații care îi necăjește de aproape doi ani. Dincolo de aparențe sau de interese materiale ce pot părea uneori meschine la prima vedere, problema lor vizează însă mai mult aspectul moral al lucrurilor. De fapt, despre ce este vorba: un tinăr consătean de-al lor, pe nume Decuseară Ștefan, de fel din satul Gîrbești, aparținînd comunei Tibana din județul Iași, a obținut un împrumut destul de consistent din partea Băncii de credit din Pătrîlgele — Buzău. Numai că împrumutul i-a fost condiționat de existența a doi garanți. Și pe cine credeți că a găsit, decît pe cei doi bătrîni care s-au gândit să-l ajute, că „de, taică, pe tineri trebuie să-i ajuți!“ Drept mulțumire, flăcăul a dispărut din sat fără urmă, lăsîndu-i pe cei doi să-l plătească datoria. Dacă-l întîlniți, dați-le bătrînilor un semn.

Memoriul adresat revistei noastre de **Rodica Popa din Moinești, str. Luminii, bl. F 1, apart. 8, jud. Bacău**, prin care semnataria solicita sprijin pentru obținerea unui nou loc de muncă, a fost înaintat Comitetului orașenesc de partid Moinești, care, cu solitudine și competență, a rezolvat cererea sa, astfel încît Rodica Popa a fost încadrat la secția de jaltzele a Cooperativei „Arta Meșteșugarilor“.

Într-o situație oarecum deosebită se află **Marian Rădulescu din București, str. Uverturii, bl. P 21, apart. 21, Sector 6**, care ne aduce la cunoștință că administrația blocului 43 B din str. Mureșana

nr. 2, unde a domiciliat pînă la efectuarea schimbului de locuință, refuză să-i restituie fondul de rulment, pentru simplul motiv că noul locatar nu vrea să plătească suma necesară achitării acestui fond.

Petru Mihai Csiki din Cluj-Napoca, str. Crizantemelor nr. 17, apart. 14: Referitor la scrisoarea pe care ne-ați expediat-o, vă comunicăm că Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Cluj ne-a adus la cunoștință că s-a luat legătura cu conducerea Cooperativei „Arta jucărilor“ și vi s-a aprobat încheierea unui contract civil în vederea producerii sau, mai de grabă, montării la domiciliu a diverselor articole din material plastic. Urmează ca, pe parcurs, în funcție de posibilitățile cooperativei, să vi se întocmească contract de muncă pe perioadă nedeterminată.

Din binecunoscuta stațiune Olănești, județul Vâlcea, inginerul **Valentin Popescu**, aflat la odihnă și tratament, ne-a transmis vești nu tocmai îmbucurătoare. Ne relatează, de pildă, că autobuzele I.T.A., la sosire, au ultima stație amplasată undeva departe, în afara stațiunii propriu-zise, oaspeții, în majoritatea vîrstnici și suferinzi, fiind nevoiți să parcurgă distanțe mari, cu bagajele în mîini, pînă la locurile de cazare și masă. De asemenea, celor veniți cu bilete O.J.T. achitate cu multă vreme înainte li se refuză adesea cazarea pentru o zi sau două, motivîndu-se că locurile au fost ocupate de grupuri, oamenii fiind nevoiți să reia periplul cu gămăntele în brațe. Și poate ei ar fi mai înțelegători dacă la dispoziție, în locul unui „bun venit“ rostit cu zîmbet cald, nu li s-ar reproșa cu aplomb „Da, mai veniți și-n alte luni!“ și nu de alta, dar ar fi mai mare păcatul ca renumele Olăneștilor să fie pătat de asemenea situații neplăcute care pot fi evitate fără vreun efort deosebit.

Într-o scrisoare, **Asociația locatarilor blocului PC4, Intrarea Ion Sulea nr. 9, Sectorul 3, București**, ne trimite spre rezolvare o ecuație cu mai multe necunoscute, căreia, de aproape patru ani nu-i poate afla soluția. Ea se derulează cam așa: 1982 + A.C.M.2 + R.E.C. + PC4 + L.N. + C.C.M.B. + C.A.C.C. = O. Ce reprezintă această ciudată formulă aflăm tot din scrisoare. Iată și decodificarea ei: încă din anul 1982, Antrepriza Construcții-Montaș nr. 2 s-a angajat ferm să efectueze unele reparații pentru eliminarea condensului ce și-a făcut apariția la blocul PC4, lucrările întreprinse fiind total necorespunzătoare. După nenumărate intervenții la conducerea Antreprizei, la fel de nereușite, s-a apelat la Centrala Construcții-Montaș a municipiului București și la Centrala Antreprizei Centrale de Construcții și, în ciuda tuturor apelurilor și insistențelor, rezultatul a rămas, după cum se poate vedea și din ecuație, ZERO. Probabil că nu fără temei se spune că birocrăția merge mîna în mîna cu indiferența, neglijența și indisciplina.

Un cititor al revistei noastre, din miinile căruia poșta ne-a adus pe masă un manuscris de cinci file, își încheie astfel epistola: „Aceste modeste gînduri au fost scrise de mine un muncitor al marelui Combinat Siderurgic Galați. Mă numesc **Constantin Ungur** și locuiesc într-un bloc modern de pe **Strada Laminoriștilor, blocul G5, apartament 156**. Rîndurile la care dînsul se referă, nu reprezintă altceva decît o emoționantă scrisoare de apreciere adresată întregului colectiv de redacție al revistei **Flacăra**, pe care, din lipsă de spațiu, nu le vom publica integral. Oricum, bucuria noastră e mare, ori de cite ori simțim că ne apropiem de inimile tuturor acelor pe care îndeobște îi numim făuritori și stăpîni ai tuturor bunurilor materiale, oameni ai zilelor noastre. Și asta, pentru că dincolo de toate pornirile umane, deseori înălțătoare, uneori meschine, rămîne viața care pulsează necontenit.

Vă mulțumim, **Constantin Ungur!**

O veste bună pentru **Kostyalovszky Daniela, Aleea Crizantemelor, nr. 10, bl. 9, sc. 2, apart. 7, Vulcan, jud. Hunedoara**. Din partea Consiliului Popular al județului Hunedoara, vă transmitem că întreprinderea cinematografică județeană a dispus reincadrarea dvs. cu o normă intrcagă de casieră la Cinematograful „Lucafearul“ din localitate, decizia prin care se prevedea reducerea la jumătate a normei fiind anulată.

Nicolae Dinu din satul Picior de Munte, județul Dimbovița ne semnaleză că mamei sale, domiciliată în aceeași localitate, deși i s-a acordat pensie de urmaș din anul 1969, din luna iunie 1985, aceasta nu și-a mai primit drepturile bănești. În pofida faptului că în repetate rînduri a adus în scris la cunoștință această situație Oficiului de asigurări sociale și pensii din Tîrgoviște, situația a rămas neschimbată.

Pagină realizată de **CONSTANTIN BALACCIU**

Poșta redacției

Ristea Gabriel — Constanța: Retragerea plîngerii de către partea vătămată, cu privire la infracțiunea prevăzută de art. 181 din Codul Penal este irevocabilă. Eventualele pretenții bănești le puteți revindica pe calea acțiunii civile în fața instanței de judecată.

Novac Ana — București: Nu mai aveți dreptul. **Ureche Marian** — Craiova: Pentru funcția de pregătitor-completator trebuie să aveți o calificare într-o meserie specifică sectorului unde vă desfășurați activitatea. Adresați-vă serviciului personal-învățămînt-retribuire referitor la posibilitatea calificării.

Drăgoi Maria — com. Avrig, jud. Sibiu: Puteți să vă adresați organelor de justiție care vor hotărî în sensul legii și echității sociale. **Ruzatu Teodor** — București: Conform Decretului 335/1983, anexa 3, cap. V, personalul încadrat în categoria conducătorii auto pentru parcul normat, cit și alte categorii de personal prevăzute expres, nu este cuprins în forma de retribuire în acord global. **Turcanu Nicolai** — Brașov: Drepturile dv. de pensie au fost corect stabilite în conformitate cu art. 8, 49 și 51 din Legea 3/1977 și cu dovezile de vechime în muncă.

Andrei Dumitru — Băilești: Sînteți îndreptățit, să primiți buletie, dar trebuie să lămurii situația schimbului de locuință pe care l-ați făcut la Direcția comercială a județului. **Vlaicu Gabriela** — satul Rușavățu, com. Viperesti, jud. Buzău: Cereți instanței majorarea pensiei alimentare. **Eneca Ilie** — com. Timboești, jud. Vrancea: Dacă nu ați declarat recurs, adresați o cerere de revizuire.

Grigoriu Constanța — Giurgiu: Vi se poate scădea numai o parte din cheltuielile de întreținere la care ne-am referit pe larg în nr. 2 din acest an al revistei noastre. **Ștefan Costache** — Ploiești: Cartea Românească, str. Nufierilor 41, Sectorul 1, București. **Sandu Elena** — Botoșani: Încercați cu rețetă la Oficiul farmaceutic Suceava, str. Gheorghe Doja nr. 45, cod 5800. **Munteanu N. Neculai** — satul Bîliești, com. Suraia, jud. Vrancea: Dacă bolile de care suferiți se încadrează în gradul I sau II de invaliditate. **Radu Ioan** — Aiud: Numai dacă obțineți aprobarea Comitetului executiv al Consiliului popular județean Sibiu și vă încadrați în prevederile decretului dat în acest sens. **Rusu Ion** — Stolniceni, Rm. Vîlcea: Potrivit art. 2 din Decretul 69 și 70/1984, locuitorii din mediul rural și urban care dețin terenuri agricole au obligația să le cultive, să crească animale și păsări pentru nevoile proprii de consum și să contracteze pentru fondul de stat.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventualele telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin ziinic între orele 11 — 14.

Și totuși, e ora Stelei!

Ca un pom lăudat a fost acest meci al Stelei, pe care iubitorii fotbalului l-au privit cu speranța de a mai pune ceva în sacul golit în urma dezamăgiriilor produse de fotbalul nostru în toamna trecută. Steaua devenise depozitară dorinței tuturor de relansare a fotbalului nostru în arena internațională, și chiar de revigorare a echipei naționale, meciul cu echipa campioană a Finlandei urmând să aducă o primă certitudine și o încredere în această privință. Fotbaliștii militari n-au reușit să răspundă decât pe jumătate la așteptările legate de această primă evoluție a lor într-o primăvară fotbalistică europeană, păstrând însă intacte șansele de a oferi satisfacția deplină printr-un rezultat corespunzător în meciul retur, de la Helsinki.

Desigur, putem pune acest 0-0 pe seama unei situații care începe să devină o meteahnă a fotbalului nostru în confruntările internaționale — și anume lipsa de concentrare în fazele de finalizare; din acest punct de vedere, „sindromul Irlanda de Nord” s-a manifestat cu prisosință și în jocul de miercuri: ratări repetate, incredibile din 7, 12, 16 m (Stoica, Balint, Piturcă), mingi scoase de pe linia porții (min. 52) sau care au lovit bara (min. 65), o presiune formidabilă, veritabil asediu al porții adverse (în primul sfert de oră al reprizei secunde) etc. Dar toate acestea nu pot fi un paravan pentru a ascunde și acele slăbiciuni de fond din jocul Stelei, care au făcut să nu tranșeze rezultatul în favoarea ei și asupra cărora sintem convinși că antrenorii vor zăbovi mai îndelung în răstimpul rămas până la meciul retur. Ne-am referi aici doar la două aspecte: primul, că în jocul de miercuri traiul lui Piturcă a fost sub norma de efort a unui virf de atac într-o întâlnire internațională, și chiar sub ceea ce face el însuși în campionat, fără a mai recurge la o comparație cu jocul unui Cămițaru sau Coraș din partide similare ca miză și desfășurare. Al doilea aspect a fost că Majaru, un important „schimbător de viteză” în angrenajul echipei, a rupt ritmul mai ales spre treptele inferioare ale evoluției jocului.

Steaua a abordat această partidă în stilul ei obișnuit ceea ce, în principiu, este pozitiv pentru o echipă cu personalitate. Numai că acest stil trebuia pliat la condițiile concrete, cum se spune — la cele oferite de teren și la cele ridicate de adversar. Or, din ambele aceste puncte de vedere se pare că pregătirea din Italia n-a putut include similitudini cu ceea ce avea să fie pe Ghencea, miercuri. Terenul (pregătit, totuși, la maximum de posibilități

prin grija acelorasi renumiți gospodari ai stadionului) n-a putut să susțină maniera de abordare a jocului aleasă de Steaua, virtuozitățile tehnice la care jucătorii militari au fost parca mai predispuși decât oricând, eșuând nu o dată în situații care, pe altă stare a terenului, le-ar fi adus desigur și eficiența și efectele scontate. Așa însă, „talentele” steliștilor n-au putut clinti cu nimic robusta apărare și disciplinată așezare în teren a finlandezilor, despre care antrenorii Stelei n-au putut afla, se pare, decât dintr-o nerelevantă înregistrare pe video a unor meciuri ale adversarilor de miercuri. Siguranța și lipsa de emoții de dinaintea meciului ale jucătorilor steliști

pean, Kuusysi Lahti este un exemplu tipic pentru noua scară a valorilor și pentru mutațiile care se produc în ierarhiile fotbalului, ca și în cele ale altor sporturi practicate pe bătrânul continent. Este o echipă conștientă, se pare, de propriile sale aspirații, pe care și le urmează fără cricnire chiar și atunci când, asemenea unui boxer prins în corzi, primește lovitura după lovitura (cum a și pățit în meciul cu Steaua) dar, exasperant pentru adversar, rămâne și termină meciul în picioare. La Helsinki, Steaua va trebui să-l surprindă măcar o dată cu garda deschisă. Acest 0-0 conține mai multe șanse de calificare decât un 1-1 și este un scor chiar mai puțin „periculos” pentru noi decât dacă ar fi fost 1-0. Dincolo de speculațiile care se pot face pe seama rezultatului de miercuri, mai important ni se pare faptul

Decizia se amână

Deziluzie, vorbe de zeflema, ocări de inimă rea, cam tot ce se poate auzi pe un stadion după un meci care n-a satisfăcut gustul de victorie și de spectacol și în siarea de blazare care se scurge pe străzile din jurul incintei de joc profesia unui spectator, pe un ton doct și grav, către un cunoscut de ocazie: Ascultă la mine, dumneata din Sibiu și eu din Călărași o să ne mai vedem pe Ghencea în primăvara asta și tot într-un meci internațional? Într-adevăr, sentimentul general, cu variațiunile de ton și limbaj, este că Steaua a fost urmărită de ghinion, că mingea n-a vrut să intre în poartă, că echipa a mers bine, mai ales în repriza a doua, că unii jucători au pă-

situații clare de gol și dacă n-au invins este pentru că n-au putut s-o facă în fața unei echipe-miriapod, cu jucători care răsar ca din pământ, cu lansări de contraatacuri rapide și periculoase și meciul din deplasare se anunță foarte greu. În câteva rânduri, la începutul primei reprize și spre finalul meciului, jucătorii de la Kuusysi au dezvăluit felul unei echipe și al unui potențial de joc cu totul altul decât cel arătat, în general, pe Ghencea. Echipa este capabilă să marce, capabilă să se apere organizat, calm, chiar elegant. Dacă este imbatabilă sau nu, eu n-o pot spune și n-o spun măcar pentru motivul că nu există echipe imbatabile. Kuusysi a venit să se apere și s-a apărât magistral. Acasă la ei, vor dori să bată și eu îi simt în stare pe finlandezi să-și organizeze jocul în acest scop. Cum o vor face e greu de spus, dar o vor face cu siguranță. Faptul că noi am atacat iar ei s-au apărat nu dovedește că sintem mai valoroși, dovedește numai că scopurile noastre au diferit, altele ne-au fost obiectivele de atins. În plus, în vreme ce ei au realizat ce și-au propus, noi nu am izbutit și de aici trebuie pornit.

N-am ce reproșa antrenorilor, Steaua a stăpinit jocul, a condus ostilitățile, a impus ritmul și schimbările de ritm, dar n-a putut face mai mult în condițiile de joc date, în cea mai dificilă, în cea mai sicioare partidă din această campanie europeană. Dar dacă ea n-a putut câștiga partida de pe Ghencea, nu înseamnă că în Finlanda, în alte condiții de joc, nu va putea inclina balanța șansei în favoarea ei. S-a vorbit pe stadion despre Bălini și Bărbulescu, Piturcă și Majaru ca fiind cel puțin neconvinsători, dacă nu chiar ieșiți din formă. N-a muncit nici unul mai puțin, necușitele le-au fost provocate de stilul surprinzător al unei echipe de care nu s-a putut trece. Nu s-a putut trece la București, alții. Meciul are 180 de minute. Urmează repriza a doua în cunoștință de cauză.

Printre lucrurile bune amintesc rigurozitatea și vitalitatea lui Bumbescu, în strălucită formă, siguranța lui Belodedici și jocul inteligent al lui Bălan, chiar dacă mijloacele tehnice nu-l ajută întotdeauna. A lucrat din păcate puțin cu Balint. Partea dreaptă a echipei rămâne mai departe un lucru nehotărât, insuficient lucrat și gândit — fiindcă jucătorii există. Chiar dintre cei mai buni. Mergem mai departe fără să punem nici un punct, nici un accent. Încă nu este cazul. Nu facem decât să amânăm discuția cu două săptămâni.

NICOLAE CRISTACHE

erau umbrite doar de inevitabila teamă de necunoscut, de ce putea fi, în carne și oase, această echipă Kuusysi Lahti. S-au putut convinge și ei, odată cu toți cei care au privit meciul, că echipa finlandeză este suficient de tehnică pentru a fi considerată tehnică și suficient de tehnică pentru a nu fi considerată doar bățioasă. Este o echipă care a venit să-și facă la București propriul joc cerut de circumstanțele acestui meci, un excelent joc de apărare, dar cu serioase disponibilități pentru contraatac. De altfel, meciul lor pe Ghencea este singurul din cele cinci disputate până acum în C.C.E. în care n-au înscris (reamintim că au eliminat campioana Iugoslaviei, F.C. Sarajevo, prin dublă victorie, iar campioana U.R.S.S., Zenit Leningrad, i-au înscris patru goluri). Fără să strălucească și fără să aibă vreun nume vehiculat în elita fotbalului euro-

că Steaua are, grație stilului și forței sale de joc, șanse reale de calificare. Kuusysi Lahti este o echipă cu care se poate juca fotbal — or, Steaua a arătat că știe mai mult și mai multe din acest joc decât tenacele său adversar.

De aceea, pentru încă două săptămâni, să ne menținem convingerea că, în fotbalul românesc al actualei perioade, este ora Stelei — o echipă care în aproape 30 de meciuri oficiale (campionat, cupă, C.C.E.) n-a pierdut decât unul singur, o echipă care, după mulți ani de căutări, s-a stabilizat (ca lot și stil de joc) la un nivel competitiv deosebit, în sfârșit, o echipă care are, deci, toate datele să poarte cit mai demn și cit mai sus povara unei responsabilități de reprezentare internațională de care fotbalul nostru a abdicat prea ușor în destule cazuri.

OCTAVIAN ȘTIREANU

rut, e adevărat, ieșiți din formă, dar alții au muncit foarte mult, că au fost ocazii mari, că s-a ratat copilărește, dar că totuși Kuusysi Lahti nu este o echipă de neînfrânt, că ea poate primi gol chiar la ea acasă, unul sau mai multe și mai ales la ea acasă unde va fi nevoită să atace, să dea drumul la joc, că orice s-ar spune Steaua este mai valoroasă, iar mie, fiindcă îmi place să ascult, mi se pare că toți au dreptate, că meciul calificării a fost doar amintit cu două săptămâni și totuși...

Și totuși, în ciuda ratărilor copilărești, a ghinionului, a tacticii previzibile, de betonare a apărării, a unor jucători aparent apatici și a altora care s-au zăbătut mult cu rezultate puține, a condițiilor de joc, teren moale și alunecos, care a avantajat echipa în apărare și mai robustă, mie mi se pare că jucătorii steliști, exceptând lipsa șuturilor de la distanță, au jucat inteligent și metodic, organizat, și-au creat

De la un campion la altul

● Șahul computerizat preocupă intens pe pasionații electronici. Sint unii care speră că jocul de șah va fi practicat foarte exact numai de „mașinile de jucat șah” având în vedere latura exactă și logică a raționamentelor șahiste. Există optimiști care doresc ca tehnica să evolueze într-atât încât campionul mondial „en titre” să ajungă „să la notie” după partidele robotului-campion al lumii, ba chiar să se strecoare în suferințele jucătorilor teamă de-a juca împotriva... mașinilor. ● Computerele ce „practică la rece sportul gândirii” sint tot mai solicitate, concurează cam peste tot și, culmea, nu au... fluctuații de formă sportivă! Special s-au organizat turnee opera în Florida, se înscriu computerele în turneele europene continuând pentru „Grand Prix” concurând jucătorii. În scurtul lor timp de... „pregătire” competițională este atent testată memoria, se apreciază... „atenția distributivă”, se imbușățește procesul deliberărilor, se luptă cu secunde, se selectează cunoștințele de joc de mijloc și finaluri. Se fișează sute de partide model ale marilor campioni. Se munceste enorm și, deocamdată, toată această muncă se face pentru niște „spirite reci”, cum le-a denumit oda-

tă un gazetar sufletist, pentru niște mașini ce anunță sistematic apusul șahului ca joc logic, ca sport pentru a-l trece la... „știință” exactă...

● Se consumă multă energie, inteligență și bani iar computerele nu sint competiționale la fel cu omul. Și apoi, bine nu le cade, desigur, nici jucătorilor văzind strădaniile exagerate depuse în acest domeniu, mai ales când se avansează cu pași... milimetrice și „forța de joc” calculată prin Elo, Ingo sau CIV este slabă. Jucătorii ar fi preferat să găsească în computere un real sprijin în pregătirea teoretică, în sistematizări, dar... deocamdată... ● Ce s-au gândit „teoreticienii” mașinilor de jucat șah? Să câștige campionatul mondial absolut! Pentru că, acum, imediat nu se poate, specialiștii au construit un robot aidoma campionului mondial și l-au denumit SciSys Turbo-Kasparov sau Turbostar Kasparov. Ne îndoiem de faptul că acest robot ar avea cunoștințele campionului. „Fratele metalic” al lui Garri Kasparov nu joacă prea bine, nu ține seama de principiile de bază ale dezvoltării. Iar matematicii vorbind, are... scăpări în calcul și de vină nu e mașina ci faptul că intuiția tactică nu se... învață. De fantezia creatoare a robotului nu poate fi vorba! O calitate are, e adevărat, numai din când în când: aceea de tehnicist cu... pretenții. Că l-a făcut praf într-un mini-meci pe Jerry Hanken, jucător american modest cu Elo 2290 sau că Joel Benjamin l-a lăudat pe Turbo-Kasparov, asta nu înseamnă foarte mult. Noi îl preferăm pe Garri Kasparov! Concurența nu e periculoasă!

MARGARETA MUREȘAN

Geneva, 5 martie (prin telefon). După două meciuri mai bune, cu Cehoslovacia și Coreea de Sud, reprezentativa noastră de handbal masculin s-a confundat până la git în mediocritate, pierzind surprinzător și consecutiv următoarele trei partide: 23-25 cu Islanda, 20-25 cu Suedia și, ascară, 17-19 cu Ungaria. Ea a ajuns astfel în trista situație de a nu mai viza fotoliul de orchestră la aceste mondiale, acel fotoliu îndelung și repetat promis de conducerea tehnică, trăgând acum nădejde la o strapontină, dacă nu cumva, pierzind și meciul de joi cu Danemarca, va încheia într-o lamentabilă „finală” pentru locurile 11-12! Dacă au nemulțumit rezultatele, într-o măsură și mai mare a nemulțumit comportarea în ansamblu a formației române, aflată în cel mai prost moment al participării ei la vreun campionat mondial. Sint prea mhnit și prea departe de țară pentru a proceda acum la o analiză completă a cauzelor care au condus la acest eșec fără precedent. Voi reveni săptămâna viitoare, dar se cuvine să precizez, fie și în treacăt, că această situație are câteva explicații și nici o scuză, gîndind că în toată perioada premergătoare mondialelor handbaliștii români au beneficiat de excelente condiții și de întreaga încredere. Intre explicații, m-aș opri, în primul rînd, asupra absenței lui Vasile Stingă, care n-a reușit să joace în Elveția decât 5 din cele 300 de minute consumate până acum. Accidentat chiar în întâlnirea de debut, Stingă a fost supus, miercurea trecută, unei intervenții chirurgicale care a durat 3 ceasuri. Operația de triplă fractură de maxilar, efectuată în clinica „Insel” din Berna, de

către echipa profesorului Von Graffenriet, a reușit, Stingă a ținut și el să reîntre, dar proteza (pentru pomelul sting) ce i-a fost executată, un fel de mască asemănătoare celeia a portarilor de hochei, n-a fost acceptată de Federația Internațională. Lipsa golgerului ei, agravată și de accidentările lui Drăgăniță (entorsă la genunchi), Folker (atela pe unul din de-

Un lanț întreg de dezamăgiri

gete) și Boroș (nefolosit în meciul cu Ungaria), a cîntărit greu, mai greu decât m-aș fi așteptat, căci o echipă care joacă este exact aceea care intră în teren și nu cea care ar fi putut s-o facă! Drept urmare, impresionându-i neplăcut pe specialiști, formația noastră a practicat un handbal demodat, subaltern, nearătînd decât puține din calitățile care au condus-o, mai de mult, spre cele patru titluri mondiale cu care ne mindrim atît. Jocul nostru pe contraatac a fost ca și inexistent. Pivoții, mai ales Mocanu (care a ratat enorm), n-au pus decât rareori în pericol semicercul advers. S-au irosit nenumărate situații de superioritate numerică. Dacă ar fi să dau note de trecere, le-aș da numai portarului Buligan (senzațional în meciul cu Ungaria) și, parțial, lui Maricel Voinea (al treilea

pe lista golgeterilor înaintea partidei de aseară) și lui Folker, cel mai bun jucător al nostru în întâlnirea cu ungurii. În rest, handbaliștii români n-au arătat mai nimic și, mai condamnabil, nu s-au bătut cu acel devotament, cu acea ambiție și cu acea bărbăție de care au dat altădată dovadă. Echipa noastră, ca să nu mă mai lungesc, a fost una fără idei și fără vlagă, infringerile ei fiind, o spun cu regret, pe deplin meritare, chiar dacă produse, invariabil, către finalul partidelor.

Am pierdut aici, în Elveția, unde am sosit în postura de favoriți, titlul suprem, despre care antrenorii și jucătorii, rupt și parcă de realitățile handbalului actual, s-au grăbit să ne ofere atitea asigurări și atitea speranțe. Am pierdut, pentru că minunile sint tot mai rare (teoretic mai deținem unele șanse minime) și calificarea pentru olimpiada din 1988. Dar am pierdut, sint tentat să afirm, infinit mai mult decât atît: o poziție în handbalul internațional cîștigată în timp, cu sudoare și inspirație. Pînă nu demult o echipă de elită, temută de orice adversar și tratată cu respect, echipa de handbal a României a părut una oarecare, marginală, ușor de stăpînit și de invins. Vinovații, antrenorii și jucătorii, deopotrivă vor trebui să fie trași la răspundere pentru acest cel mai dureros rateu din istoria handbalului românesc. Meciul de joi, cu Danemarca, mai poate îndrepta ceva, dar nu mult. Zarurile sint ca și aruncate și ele s-au dovedit a fi păguboase pentru handbalul nostru. Atît pentru azi, cu mîhnire și deziluzie din Geneva.

OVIDIU IOANIȚOIA

**Comentariul
săptămânii**

Pace și dezarmare

Am mai arătat și cu alte prilejuri că cele trei teme fundamentale ale Anului Internațional al Păcii sînt: „Pace și dezarmare”, „Pace și dezvoltare”, „Pregătiri pentru viață în pace”. În cele ce urmează ne vom referi la prima din ele.

Fără îndoială că tema „Pace și dezarmare” este și componenta de bază a programelor de acțiune din cadrul A.I.P., avînd în vedere că dezarmarea constituie dimensiunea cea mai importantă a păcii. Acest adevăr se cuvine subliniat mereu, cu tărie, avînd în vedere că deseori declarațiile de bune intenții privind asigurarea păcii sînt însoțite de ideea că trănicia păcii depinde de forța militară. De fapt, această concepție profund dăunătoare este punctul de pornire, temelia și justificarea cursei înarmărilor, care a demarat chiar a doua zi după încheierea celui de-al doilea război mondial și a continuat fără întrerupere timp de mai bine de 40 de ani, ajungînd la cotele aberante și intolerabile de astăzi. Divizarea planetei în state cu interese puternic divergente, depistabile dincolo de propriile lor frontiere, a stimulat decisiv competiția militară în toate compartimentele ei. O armă creată într-o parte a atlas realizarea unei contraarme în partea cealaltă, totul degenerînd într-o funestă competiție a capacităților de distrugere, în frunte cu cele nucleare, în urma căreia s-a ajuns în zilele noastre la stocuri, tipuri și puteri de distrugere cu mult mai mari decît ar fi nevoie pentru nimicirea vieții pe Pămînt. În consecință, situația internațională a devenit și se menține deosebit de gravă și de încordată, a crescut pericolul unui nou război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă nucleară.

Toate acestea duc la o încheiere de nezdruccinat: pentru făurirea unei păci reale și durabile, pentru înlăturarea pericolului unui război nimicitor, se impun drept condiții obligatorii opririi cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, de lichidare a armelor nucleare. Analizînd cu luciditate impactul negativ pe care cursa înarmărilor îl are asupra climatului internațional actual, conducătorul României socialiste, pre-

ședintele Nicolae Ceaușescu, a formulat teza profund umanistă, de largă recunoaștere internațională, a primordialității încetării cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, a trecerii la dezarmare, respingînd concepția, fundamental eronată, a păcii înarmate, a asigurării acesteia prin multiplicarea forței militare. „Realizarea unui echilibru între cele două părți din punct de vedere militar — a spus conducătorul partidului și statului nostru — în cuvîntarea la Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S. — trebuie înfăptuită nu pe calea mării arsenalelor militare, ci pe calea reducerilor la cel mai scăzut nivel a înarmărilor. Aceasta corespunde intereselor popoarelor întregii lumi”. În viziunea României, a președintelui ei, dimensiunea prioritară a procesului dezarmării este dezarmarea nucleară. Eliminarea pas cu pas, pînă la lichidarea completă, a armelor nucleare este o acțiune de o importanță covârșitoare, vitală, care îndepărtează spectrul distrugerii totale; dar ea singură nu poate asigura și pacea trainică de care omenirea are atîta nevoie. În vederea realizării unei astfel de păci, este necesar ca, o dată cu înlăturarea pericolului nuclear, să se acționeze cu toată hotărîrea pentru reducerea substanțială a armelor clasice, a efectivelor militare, pentru lichidarea bazelor și retragerea trupelor de pe teritoriile străine.

În prezent, cînd Anul Internațional al Păcii este în plină desfășurare, există în privința dezarmării unele semne încurajatoare. Se pare că factorii politici se conving tot mai mult de necesitatea asumării mai pregnante a responsabilităților în ceea ce privește interesele naționale și imperatiile păcii planetare. Inițiativele și propunerile Uniunii Sovietice în direcția lichidării pînă la sfîrșitul secolului nostru a întregului arsenal de arme nucleare, alte propuneri și luări oficiale de poziție pot naște încrederea că tratativele care au loc în domeniul dezarmării — terestre, cosmice, nucleare și convenționale — se vor solda cu hotărîri concrete, că se va putea trece, în sfîrșit, de la vorbe la fapte.

ION D. GOIA

Un cercetător american afirmă că a testat cu succes pe cobai un singe artificial și consideră că experimentele pe oameni vor putea începe în următorii doi ani, în special asupra victimelor congestiei cerebrale și atacurilor cardiace. Profesorul Anthony Hunt, cercetător în farmacologie al Universității California, arată, într-un articol publicat de revista „Magazine Science” că a pus la punct globule roșii artificiale, sfere microscopice compuse din țesut adipos imbibat cu hemoglobină, pigmentul respirator al globulelor roșii naturale. Globulele artificiale sînt capabile să hrănească organele și tesuturile cu oxigen, dar ele nu pot asigura și celelalte funcții ale globulelor roșii naturale — reglarea acidității sîngelui și transportul de gaz carbonic. Dar, precizează specialistul american, ele pot fi utilizate temporar și în cazul accidentelor soldate cu pierderi mari de

Singe artificial

sînge. Aceste globule, de 12 ori mai mici decît cele naturale, pot furniza oxigen și celulelor canceroase, ceea ce pentru hematii este imposibil. Administrate rapid unui pacient al cărui creier riscă să fie neoxigenat din cauza unui blocaj arterial, ele pot preveni daunele ireparabile cauzate creierului sau inimii de congestiile cerebrale sau atacurile cardiace. Cobaii al căror sînge a fost înlocuit în proporție de 50 la sută cu substitutul artificial au supraviețuit o lună, organele lor nefiind afectate cu nimic de circulația sîngelui artificial.

Este un pas foarte important spre utilizarea la om a sîngelui sintetic, a afirmat Liubomir Giorgievici, șeful departamentului de anestezie al spitalului St Luke din Chicago, cel care, în octombrie 1984, afirma că este descoperitorul formulei sîngelui de înlocuire. El a precizat însă că desi globulele concepute de el sînt identice cu cele ale dr. Hunt, acesta din urmă are un avantaj — a dovedit că ele pot fi utilizate. Singele artificial poate fi conservat timp de 6 luni, față de 21 de zile cit este termenul de garanție pentru omologul său natural și, mai ales, poate fi transfuzat pacienților fără să se tîna seama de grupa sanguină a acestora.

Un singe artificial de tip diferit, denumit Fluosol, un produs alb, obținut din derivați de petrol a fost testat începînd din 1979 asupra oamenilor, fără însă a primi aprobarea oficială a autorităților americane.

IOAN ROȘCA

U. R. S. S.

Preocupări în domeniul energiei

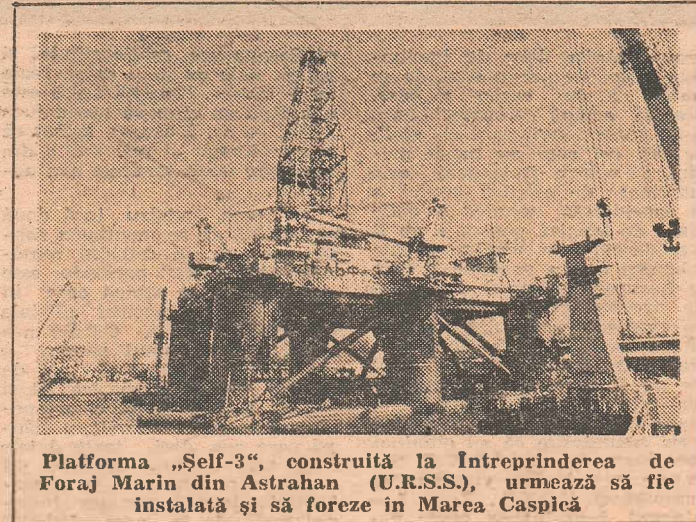
La cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S. problemele legate de dezvoltarea energiei au ocupat un loc de seamă. Cu acest prilej, agenția sovietică de presă Novosti a transmis mai multe informații referitor la acest sector de importanță excepțională al economiei. Potrivit agenției citate, Uniunea Sovietică își va asigura și de acum înainte necesarul de energie din resursele proprii. U.R.S.S. îi revin un sfert din producția mondială de petrol și de cărbune și o treime din producția mondială de gaze naturale, ocupînd, în ceea ce privește extracția de gaze și de țefel, primul loc în lume.

Sursa de energie cea mai importantă o constituie gazele naturale. Recent a fost dată în exploatare conducta Vilnius — Kaliningrad, în lungime de 350 de kilometri, care a devenit încă una din verigile sistemului unic de aprovizionare cu gaze a economiei sovietice și a populației țării. După cum a declarat ministrul industriei gazelor din U.R.S.S., conductele acestui sistem, cel mai mare de pe mapamond, puse cap la cap ar înconjura Pămîntul pe la Ecuator de patru ori. În sistem intră, de asemenea, stații puternice de compresoare, precum și rezervoare subterane de gaze, situate în apropierea marilor centre industriale. Sistemul este dirijat dintr-un centru unic printr-un serviciu de dispecerat, fapt care permite manevrarea operativă a distribuției combustibilului. Producția de gaze în 1985 a fost de 642 de miliarde de metri cubi. În balanța energetică și de combustibili a U.R.S.S., gazele naturale ocupă un loc de frunte. Prin utilizarea lor, în Uniunea Sovietică se realizează peste 92 la sută din producția de oțel, 60 la sută din producția de ciment și circa un sfert din

producția de metale neferoase. În același timp, toate îngrășămintele azotoase se obțin prin folosirea gazelor. Acest combustibil este larg utilizat și pentru nevoi casnice, de el beneficiînd peste 200 milioane de oameni (aproape trei sferturi din populația U.R.S.S.).

În ceea ce privește cărbunele, el va fi extras cu precădere în regiunile răsăritene ale U.R.S.S. Intrucît cărbunele este privit în lume ca una din alternativele petrolului, producția lui pe plan mondial a început să crească în ultimii ani, ajungînd la 3,7 miliarde de tone anual, în care sînt cuprinse și cele 700 de milioane de tone ale U.R.S.S. În Uniunea Sovietică este concentrată o parte importantă a rezervelor de combustibil solid, cele mai importante zăcămintele fiind situate în răsărit. Și fiindcă zonele tradiționale de extracție din partea europeană a țării sînt pe cale de epuizare și producția pe care ele o dau nu poate ține pasul cu necesitățile dezvoltării economiei, accentul se pune în prezent pe exploatarea cărbunelui din zonele estice. Documentele adoptate de Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S. prevăd o sporire substanțială a extracției de cărbune, cu toate că aceasta necesită importante investiții. În regiunile răsăritene se dezvoltă și se va dezvolta mai ales extracția la lumina zilei. Prețul de cost al cărbunelui obținut astfel este de 4—5 ori mai redus, iar productivitatea muncii de 4—6 ori mai ridicată față de prețul de cost al cărbunelui extras prin exploatarea în subteran. În prezent, în U.R.S.S. prin exploatarea la lumina zilei se obțin 42 la sută din producția de cărbune, programul energetic prevăzînd ca spre anul 2000 procentul să se ridice la 58.

ION D. GOIA

Platforma „Self-3”, construită la Întreprinderea de Foraj Marin din Astrahan (U.R.S.S.), urmează să fie instalată și să foreze în Marea Caspică

Se completează un formular, se trimit 1810 dolari și patru lucrări, eventual elaborate chiar de solicitant, și după numai cîteva luni se primește un certificat de „doctor în filozofie”, fără a fi nevoie să urmezi nici un fel de studii și fără a trece vreun examen. Bogățiașii din S.U.A., dar și escroci mărunti reușesc prin acest procedeu să obțină contra cost ceea ce nu ar fi reușit poate niciodată să realizeze prin forțele proprii. La prima vedere, pare a fi vorba doar de o găselniță destinată satisfacerii unor orgolii desarte. Dar nu este chiar așa. O anchetă oficială efectuată la nivelul întregii țări a făcut ca în S.U.A. să fie depistate 7400 de persoane care exercitau, cu diplome false, licențe medicale și alte documente obținute contra cost, diferite profesii ce necesită studii superioare, printre care și cele de... energetician atomist, arhitect, medic, farmacist sau zoolog! Și acesta nu este decît virful aisbergului. Pentru că estimările se ridică la cifra de aproximativ 500 000 de asemenea falși „titrați”. Vorbînd în fața unei comisii a Congre-

sului S.U.A., congresmenul Claude Pepper a apreciat concluziile comisiei de anchetă drept „neliniștitoare”. În acest context, el a relevat că publicitatea pentru acordarea de titluri academice false și „desfacerea” lor este foarte răspîndită. Se estimează că în prezent există

**Fabricanți
de diplome**

între 150 și 500 de asemenea „fabrici de diplome”, care promit, în anunțurile inserate în reviste de largă circulație, „cursuri universitare rapide și ieftine”. Prețurile variază între 575 de dolari pentru o diplomă simplă și 28 000 dolari pentru un „serviciu complet” — diplomă, titlu academic și scrisoare de recomandare.

Comisia Congresului S.U.A. avertiza că, în urma cercetării

lor, s-a stabilit că această practică este extrem de nocivă deoarece posesorii de diplome astfel obținute sînt „incompetenți și chiar periculoși pentru viața și interesele clienților”. Astfel, în 1983 un fals medic a recomandat un tratament care a provocat pacientului leziuni cerebrale. La New York a fost construit un hotel, după planurile unei persoane ce se dădea drept arhitect. Pînă în prezent clădirea nu s-a prăbușit. Dar acesta ar putea fi meritul constructorilor și nu al „arhitecturii”. La Nashville (statul Tennessee) un așa-zis medic a practicat nobila artă a vindecării oamenilor timp de mulți ani, pe baza unei diplome obținute în schimbul a 8000 dolari. În cele din urmă soția sa nu a mai rezistat temerilor de zi cu zi și a mărturisit autorităților adevărul. Înainte de a fi prea târziu și sotul ei să se facă vinovat de omucidere! Așa-zisa liberă inițiativă a întreprinzătorului particular, atît de elogiată de apologeții sistemului capitalist, duce și la asemenea „roade”.

ROMEO NĂDĂȘAN

**Replica
electronică
a reptilei**

Recent, specialiștii americani bazîndu-se pe rămășițele fosile ale unei reptile uriașe, au construit un „pterodactil electronic” acționat prin computer. Replica este gata de zbor. „Uriașa reptilă are 5,5 metri, iar așchizura aripilor, care vor fi acționate de niște electromotoa-

re, este de 11 metri. După testarea care va avea loc în cavitatea unui lac sec din deșertul Mojave, se pare că specimenul „quet-zacoatlis northropi” va fi admirat și de public.

„Regele clopotelor”

„Ride pin' la lacrimi clopotelul” celebrul vers ar putea figura pe frontispiciul celui

mai recent muzeu deschis la Beijing — Muzeul clopotelor. De la gingașele clopote ce cîntăresc abia 150 de grame pînă la „regele clopotelor” cu o greutate de 46,5 tone, totul poartă amprenta măiestriei vechilor artiști chinezi. „Uriașul”, turnat acum 500 de ani, are diametrul de 3,67 m. În bronzul lui sînt gravate atît pe partea interioară cit și pe cea exterioară inscripții ce cuprind

**ACCENTE
IN LUME**

peste 230 000 de idio-grame. Ajutor medical în orice condiții Întreprinderea de

tehnică medicală și de laborator Ilmenau (R.D.G.) a construit un container special „OPC 20” dotat cu o masă de operații, aparate pentru respirație artificială, măști de oxigen și alte instrumente complexe necesare efectuării operațiilor. Containerul mai dispune de un agregat de producere a curentului electric, un rezervor de aprovizionare cu apă (150 li-

tri), o instalație de climatizare. El este destinat intervențiilor medicale urgente din zone greu accesibile, putînd fi transportat cu camioane speciale sau cu elicopterul.

Memoria nu ne va mai juca feste

Intr-un viitor nu prea îndepărtat, specialiștii vor obține un nou medicament ce va permite combaterea

senilității și pierderile de memorie. În acest sens, Leslie Iversen, director al Departamentului de neurologie al Laboratoarelor Merck, Sharp și Dohme, din Londra, arată că punerea la punct a acestui medicament ar fi cea mai importantă provocare lansată industriei farmaceutice, realizarea lui avînd consecințe sociale imense.

ELENA GRESCU

Nu. Nu-l nici o eroare! Vă invit să pătrundem împreună în apartamentul inginerului constructor **Eduard Ionescu**, din Cluj-Napoca:

— **Ce e de fapt în viziunea dvs un pod, Eduard Ionescu?**
— O legătură între două maluri, permițând trecerea unor vehicule sau idei. Sau, sub influența lui Ivo Andrić, așa zice că e speranța de a ajunge pe malul celălalt!

— **Și câte poduri aveți azi, 1 septembrie 1985, în apartamentul din str. Soporului 64?**
— Peste zece mii de poduri, podețe și pasarele, în aproape 14.000 de ilustrate. „Drumurile” mele sînt dedicate aproape exclusiv podurilor. La fel și corespondența mea internă și internațională...

— **Zece mii? Și tot nu vă „astimpărați”?**

— E fantastic ce se face în acest domeniu la noi, dar și aiurea, în lume. Și cînd bănuiești cam cite-ți lipsesc din cele executate pînă acum, cînd ți-ai transformat meseria în pasiune, e foarte greu să te astimperi!

— **De cînd datează ilustrata cu cel mai vechi pod?**

— Din 16 august 1894. Reprezintă un pod metalic — grindă cu zăbrele — la Niederwald. Alta, contemporană cu prima, reprezintă o pasarelă din lemn peste Hermannshöhe și se pare că a circulat cu un an mai devreme...

— **„...și podurile „ruină” de ce le-ați colectat?**

— Ca să le pot vorbi mai concret studenților despre dușmanii podurilor! Pentru simplul motiv, că alături de război, cel mai mare dușman al oamenilor și al podurilor, mai este încă unul: ignoranța! Altfel spus, știința și neștiința de a ști cit de adînc să fundezi infrastructurile pentru a nu fi „spălat” de ape, sau cit de sus să le ridici pentru a nu fi dărîmate de apele mari...

— **De cînd datează primul vis despre poduri?**

— Poate din ultimul an de studenție. La liceul internat din Iași — „C. Negruzzi”, unde am început și mai apoi la Sighișoara unde aveam să-l termin, visam altceva. Așa am ajuns de altfel la Școala politehnică din București, unde am urmat Institutul de Construcții. După reforma învățămîntului, în 1949, cînd eram în ultimul an de facultate, am intrat în producție, la Institutul de proiectare a construcțiilor din București. Despre poduri știam destul de puțin: învățasem cite ceva despre cele de lemn și cele metalice. Dar am fost angajat la Atelierul de poduri, și asta m-a pus pe foc! Podurile au început să-mi umple tot universul. În 1958 am venit la Cluj. Era mare sete de poduri și aici, dar și-n zonele limitrofe. La scurt timp se infiripa și secția de Drumuri și poduri a Facultății de construcții din Cluj și am avut șansa de a fi chemat să țin cursul de Poduri speciale, iar după 3 ani pe cel de Bazele proiectării podurilor. Aveam mare nevoie de material ilustrativ cit mai interesant. Era un incitant concurs între dascăli, declansat de profesorul Mircea Mihăilescu. Așa a început această pasiune. În primii 15 ani, am colectat cam 500 de ilustrate cu... poduri, iar apoi aproape 1.000 pe an! Și lucrurile s-au complicat: noi

achiziții, punerea la punct a sistemului de clasificare, orele cu studenții, activitatea profesională!

— **Și cum „găsiți” aceste poduri?**

— Greu. Chiar foarte greu. Dacă la reuniunile de schimb filatelic și la... „talcioc” lucrurile sînt simple, rezumîndu-se la operațiile de vânzare-cumpărare, cu podurile mele e mai greu. Corespondența e foarte delicată. Trebuie să ții minte ce-i trebuie fiecărui corespondent, de la ilustrate cu măgari sau pisici, pînă la ilustrate cu monumente,

șări cu care corespondența este mai redusă. Dar mai sînt destui ani. Și vine apoi și vremea pensiei!

— **Parcurgînd podurile de odinioară, sînt tentat să vă întreb și despre ce-au „uitat” podarii de azi...**

— Ce-au uitat „podarii” de azi? În primul rînd că din vremea Renașterii podurile sînt numite „lucrări de artă”! Că trebuie bine încadrate în mediul ambiant și că aceeași grijă trebuie acordată detaliilor celor mai mici. Au mai uitat citeodată și că materialele întrebunțate

cu întreținerea monumentelor istorice și de artă. Vă spun sincer — și nu pot crede că cineva a putut avea o astfel de idee! — cînd am auzit zvonul că cineva se gîndește la demolarea podului de lemn de la Nășăud, atît de frumos cîntat de Liviu Rebreanu, am avut insomnii!

— **Cele din anul 2100 vor arăta altfel decît cele de azi?**

— Poate chiar nici nu vor mai fi! Putem accepta ideea că omul va putea avea mijloace proprii de propulsie, iar vehiculele viitorului vor putea deveni un fel de helicopter. Vorbind însă serios, azi s-au depășit deja deschiderile de 1.200 de metri la podurile suspendate, iar deschiderea la boltă a trecut de 400 de metri. Pînă nu demult aceste cifre erau considerate utopii. Betoanele ușoare și armătura de sticlă au deschis apoi alte orizonturi. Sau o altă idee-revoluție: cureaua de beton pe cabluri, inventată de dr. ing. Finsterwalder. Azi se aplică doar la construcția pasarelelor, dar pașul spre marile poduri rutiere se întrevăde deja...

— **Podurile-lui Saligny?**

— Saligny n-a construit numai complexul de poduri de la Cernăvoadă. A proiectat, construit și reconstituit multe altele din cele făcute de concesionari străini. Posed foarte multe ilustrate cu podurile sale, unele datînd încă de la sfîrșitul secolului trecut. Oricum, alături de marele său contemporan Elie Radu, a pus bazele proiectării podurilor din țara noastră. Și multe din podurile lor sînt și azi falnice, modele de originalitate și trîncenie!

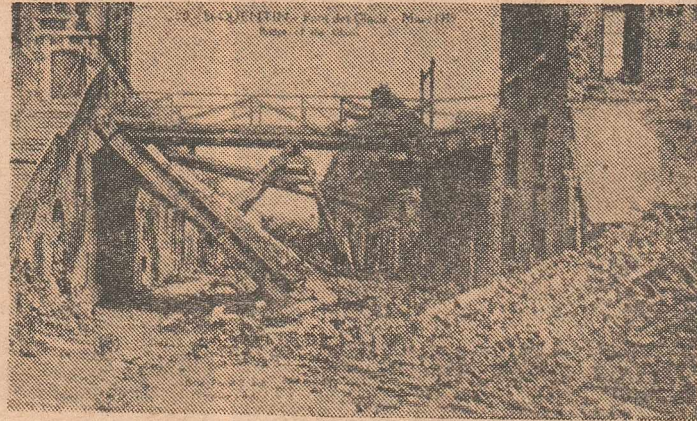
— **Și viitorul colecției?**

— Deocamdată colecția mea este un laborator de studiu. Am destule poduri pentru care trebuie să mă documentez ca specialist. Asta dincolo de materialul documentar pe care-l pregătesc pentru a-l oferi studenților. Mă gîndesc apoi la organizarea unor expoziții de maxifilie sau chiar de cartofilie care să illustreze evoluția podurilor. Sper să am și răgazul elaborării unei cărți. Și, sper, de asemenea, ca peste ani, pasiunea și truda mea să-și găsească locul într-un viitor muzeu al colecțiilor. Dar nu pot încinea aceste gînduri fără a vă spune și o mare tristețe a mea...

— **Generată de această insolită colecție?**

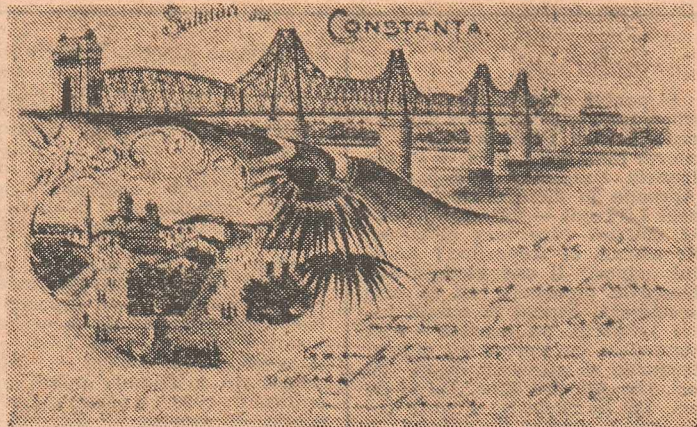
— Da. E vorba de Anticariate, unde drumurile de colecționare mă poartă adesea. Gîndiți-vă: e de-a dreptul grosolan modul cum aplică pe ilustrate ștampila. La fel și pe cărți! Pentru un bibliofil, o astfel de ștampilă este neplăcută, nedorită, dar pentru cel ce colecționează ilustrate, e o catastrafă. Sînt practic stricate. Pe ilustrată nu e voie să existe decît ștampila poștală sau diverse ștampile de cenzură în caz de război. Atît ștampilele anticariatelor cit și ale colecționarilor care vor astfel să-și immortalizeze numele, fac mari deservicii! Am obținut ilustrate de la anticariate străine, pe care prețul era scris discret, cu creionul, într-un colț! Cui îi poate folosi informația că o ilustrată veche de peste 20 de ani a trecut și pe la anticariatul „X” din București unde a stat 5 zile? Sau de pildă, 5 ani în colecția... Zozzo Florescu...

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ

Pasiuni de rangul doi:

Zece mii de poduri într-un apartament

scene de stradă, industrie sau personalități. Pentru a obține lucruri bune, trebuie să dai tot lucruri bune. Adică, să-i dai fiecăruia ce-l interesează. Vă dați seama că în aceste condiții drumul nu e simplu...

— **Ce „poduri” lipsesc din colecția de... 10.000?**

— Enorm de multe chiar din țară! E apoi o obsesie că n-am pînă azi, de exemplu, podul de la Zhao Zhu, din China, vechi de 1.300 de ani! Valoarea lui artistică, la fel ca și a celor mai noi, cum este cel de la Jinan, peste Huanghe, cel mai mare pod hobatanat din Asia, sau altele din S.U.A., este excepțională! N-am apoi ilustrate cu poduri din Nepal, Iordonezia, Angola, Pakistan, Honduras, adică din

trebuie să fie de cea mai bună calitate, pentru ca viața lor s-o imite pe cea a podurilor române sau chineze de odinioară!

— **N-au „uitat” cumva și faptul că au existat cîndva și splendide poduri... acoperite?**

— Mai sînt și azi. Acoperișurile permiteau o bună protecție contra intemperțiilor, atît pentru lemn, cit și pentru oameni. Erau destule cazuri cînd deveneau chiar amfiteatre și săli de spectacole. Sigur, construcția lor cere un mare profesionalism al dulgherilor, pe care eu i-am mai prins la începutul carierei de constructor. Ar merita însă întreținute cele — foarte puține — rămase. Și întreținerea lor să nu fie dată pe mîna oricui, ci a celor ce se ocupă și

Cronica șoselei

Iarăși beția

Cu toții ne gîndim și ne vom gîndi mereu la mamele noastre, fie că trăiesc sau nu. Pe măsură ce trece vremea, nutrim pentru ele tot mai multă dragoste și recunoștință. Le iubim pentru că ne-au dat viață, pentru că ne-au hrănit, ne-au îndrumat pașii, ne-au crescut ne-au călăuzit pe drumul generozității, al omeniei, al muncii și al respectului față de muncă, au făcut din noi oameni în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Citeam recent că genialul Columbus, după ani de peregrinări, atunci cînd a descoperit America, a ridicat mîinile sus și a strigat: „Ce bucuroasă o să fie mama!” Primul gînd după epocala sa victorie s-a îndreptat tot spre mama.

Literatura, teatrul, cinematografia abundă în subiecte despre mama și e firesc să fie așa deoarece în viață nimic nu-i mai scump, imposibil de înlocuit, decît cea care ne-a adus pe lume.

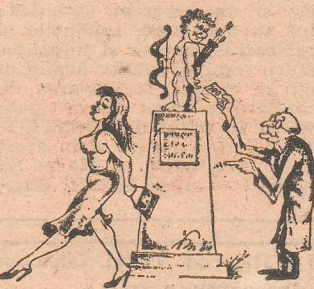
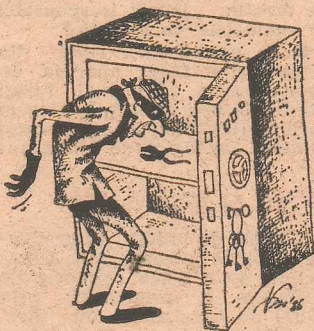
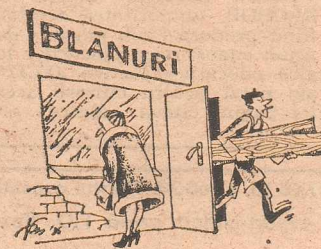
Cei patru copii ai Corneliiei, o femeie în jur de 40 de ani, toți băieți, au 22, 14, 10 și, respectiv, trei ani. Cînd Daniel, băiatul cel mai mare, se plimbă de mină cu prislea familiei, cei din jur, care nu cunosc familia, nici nu bănuiesc că e vorba de doi frați. Întrebările sună cam așa: „Nu știam că aveți un băiețel așa frumos. Și ce bine seamănă cu dumneavoastră!” „Cred și eu, dacă sîntem frați!” „Cum așa, n-aș fi crezut!” „Ce curaj la mama dv. De necrezut!” „Adică ce mare curaj îi trebuie unei femei de 37 de ani să nască un copil?” își zice Daniel în drum spre casă. Cînd mama își ascultă feciorul cel mare povestind despre intîmplările din timpul plimbării celor doi, care pe stradă arată ca Pat și Patachon, face un haz nemaipomenit, pentru ca apoi expresia feții să capete o mină serioasă, chiar severă. „Or fi avînd și ei dreptate. Parcă is prea bătrînă pentru a fi mama unui copil de trei ani?” „Asta-i bună! La 55 de ani voi avea o frumusețe de băiat, major chiar!” „Oricum, să fii convinsă că o să-ți urmez exemplul. În casă la noi e veselie mereu. Acolo unde nu-s copii, e însă trist. Ia, de pildă, situația de la tanti Olgața, la care buna dispoziție apare în casă, doar odată cu sosirea noastră, a copiilor. Apoi, la plecare, nu-i observi lacrimile pe care și le șterge pe furis cu șorțul?”

Cît de cinic sună aprecierea „Au pierdut un copil. Aveau patru, le-au mai rămas trei. Is tineri, pot să mai facă”. Cînd prislea din povestirea noastră a fost acrosat și luat pe capotă de un autoturism, literalmente de lingă maică-sa, care îl ținea de mină, și sub privirile lui Daniel, care întîrziind într-un magazin, rămăsese mai în urmă, la cîțiva metri în spatele lor, toți trecătorii din jur s-au oprit stupefiați. Totul s-a derulat în cîteva secunde și părea neverosimil și infricosător, ca basmul cu balaurul care, cit ai clipi din ochi, face să sufere oamenii, iar el, arătare fără suflet, dispăre satisfăcut, lăsînd în urmă numai durere. Mama micuțului și-a pierdut cunoștința. Doar băiatul cel mare și-a păstrat calmul. I-a imbarcat cu ajutorul cetățenilor într-un ARO și i-a dus la spital. Mama și-a revenit. L-a vegheat pe cel mic opt zile pînă ce a trecut criza. Doctorii îl vor salva de infirmitate. „Nu suport gîndul că l-aș fi putut pierde” mărturisește Cornelia, colegelor.

Autorul: un ins care e cumsecade 364 de zile pe an, care devine turbat după ce bea în neștire doar într-o singură zi. Are și el patru copii, pe care îi iubeste la fel de mult, cum își iubeste Cornelia pe ai săi. S-a smuls din bratele colegilor care n-au vrut să-l lase la volan, mai ales că n-avea nici permis. Băutura îi luase mințile. Nu mai era om. Nu mai asculta de nimeni. Toți erau porniți împotriva lui, iar el îi sfida. Niște neputincioși! Auzi! Să-l oprească pe el să plece cu mașina! Asta-i bună! O să vadă ei de ce este în stare la volan! Acum fegretă, se um'leste. Caută îndurare. „Doar am și eu copii. Mă înțelegeți?” Numai o sansă iesită din comun, o piatră care a împiedicat lovirea frontală a copilului, mărînd cu cîteva grade unghiul traiectoriei mașinii, a schimbat soarta familiei micuțului, l-a ferit pe el de la moarte, iar pe autorul acestor rînduri de descrierea unui final tragic.

VICTOR BEDA

Racul

VIRGIL MILITARU

Steaua — Kuusysi, mai puțin decât am sperat!

După cum arată imaginile, a fost o partidă dirză, de mare angajament în care campionii noștri au făcut destulă risipă de energie. Prea puțin însă pentru a satisface așteptările iubitorilor fotbalului care continuă să creadă în calificare

comentarii în pagina 21

Fotografii de PAUL AGARICI

Orășel al cepiilor la Năvodari

La Năvodari, în vecinătatea cunoscutei stațiuni Mamaia, numeroși constructori edifică în această iarnă un veritabil orășel al copiilor, care va găzdui în fiecare vară peste 100 000 de reprezentanți ai celei mai tinere generații din România, precum și oaspeți de aceeași vîrstă din alte țări. În acest perimetru funcționase pînă acum o tabără de odihnă pentru pionieri și școlari ale cărei capacități se cereau dezvoltate și îmbunătățite.

La indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a vizitat tabăra în luna august 1985, a fost realizat un nou proiect și, în toamna aceluiași an, au demarat lucrările de construcție. În numai câteva luni au început să se înalțe vile cochete, să se amenajeze piscine în aer liber, tobogana acvatică, cantine moderne, cabinete medicale, pavilioane pentru grupurile anexe și de gospodărie. Nu au fost uitate dotările de agrement și sportive. Aici sînt în faze diferite de construcție un stadion pentru 6 000 de spectatori și pînă la cele 16 terenuri mai mici care sînt gata, precum și o sală polivalentă destinată activităților artistice și sportive. De un interes deosebit se va bucura cu siguranță „trenulețul vacanței” cu un traseu de 6,8 km., prevăzută cu 4 stații, ce va înconjura acest oraș de basm. Pentru membrii cercurilor „Micii naturaliști” se vor crea loturi de pomi fructiferi, grădini de flori și legume. Orășelul de la Năvodari este împărțit în cinci zone: Delfinul, Albatros, Perla Vacanței, Pionierul și Lebăda. Inaugurarea splendidului complex de vacanță destinat copiilor este așteptată în vara acestui an. (Agerpres).

Au apărut ghiociei!

Sînt fragili, plăpînzi, delicați, umili, modești. N-au luxul, cochetăria, eleganța altor flori. Sînt simpli, frunze liniare și un mic clopoțel alb, aplecat în jos: floarea. N-au nimic ostentativ și, parcă, nu vor să rivalizeze cu nimeni. Dar ei, ghiociei, sînt primii care străpung zăpada, primii care au curajul să înfrunte frigul și să anunțe primăvara. Și ce paradox! Cea mai modestă, cea mai sărăcăcioasă dintre flori este cea mai temerară. Poate fiindcă întreg efortul ei se concentrează în confruntarea cu pojmghita de zăpadă pe care o străpunge, poate fiindcă întreg

curajul ei și vanitatea (dacă acceptăm că florile pot fi curajoase și vanitoase) se consumă în graba de a fi primul mesager al primăverii, prima victorie vegetală împotriva frigului. Am trecut, în ultimele zile, de cîteva ori prin Cișmigiu. În jurul copacilor, la rădăcină, s-au format petice rotunde, negre, de pămînt dezgolit din zăpadă. Iar în ele se văd ghiociei. Unii n-au încă floare. Tulpinile firave, subțiri, abia vizibile, tremură în bătaia vîntului rece. Dar în multe locuri, clopoței albi, ca niște lacrimi de porțelan, semnalizează că primăvara se apropie. Ghiociei aceștia sînt mici manifeste ale naturii. Ei ar merita să fie admirați pentru temeritatea lor, nu smulși de trecătorii grăbiți. Pentru că, din

Semnalomani

Și pentru că a venit vorba de calea ferată, mărturisim stupoarea pe care ne-a produs-o o scurtă însemnare apărută în coloanele ziarului din Petroșani. Aproape în fiecare zi, pe traseul Livezeni — Petroșani, există călători care trag semnalul de alarmă al trenurilor! Acestul „obicei” îi cad victime atît trenurile personale, cit și cele accelerate. Numai în cursul lunii ianuarie, pe această rută semnalele de alarmă au obligat trenurile să oprească de 64 de ori. Da. Ați citit bine. De 64 de ori. Iar în zilele de 9 și 10 februarie semnalul de alarmă a fost tras la trenul 2 085 (de două ori) și la acceleratele 243 și 244 (o dată). Nu știm ce mo-

ne a reține atenția. Intrucît în rîndurile ce urmează ne-am propus să ne ocupăm de jucării, ne-am adresat directorului RECOOP, Gh. Fețeanu, pentru a ne pune la curent cu noutățile prezente în domeniu, în ceea ce dînsul obișnuiește a numi „programul industriei mici — pentru cei mici”. Și am aflat, iată: în prima lună a acestui an, CENTROCOOP a organizat o expoziție (din care vă reproducem cîteva aspecte). Insumînd expozite de jocuri și jucării realizate de RECOOP — și unitățile din sistem — cu scopul de a stimula opinii și opțiuni în ceea ce privește producția, desfacerea și diversificarea, calitatea, designul produselor. Specialiștii ai Ministerului Sănătății, precum și al

unel apărînd pe piață în chiar acesta zile: „IMPAS” (un joc de strategie, pe tablă cu pionii); „OLIMPIADA” (joc de competiție, tip Flipper); „INTERSECT” (deasemeni un joc de strategie, dar manevrabil prin piese decupabile); „TANGRAM” (joc de piese geometrice prin imbinarea cărora se pot obține nenumărate figurine tip „umbră chinezească”, dar în culori — Gh. Fețeanu ne asigură că acesta va avea mare căutare la celo mai diverse categorii de vîrstă); o serie de jocuri mecanice și electronice (roboți, mașini cu lumini și instalație fono, conduse prin telecomandă, un pistol de tir, electric, folosînd o rază „gen laser”, animale cîntătoare). Într-o fază avansată se află un „binoclu cu vederi în relief”, precum și un extrem de nostim „vizor mecanic tip pistol pentru filme de desene animate pe bandă îngustă”, filme schimbabile prin casete cu durată de cîteva minute. Și să mai reținem, în încheiere, calitatea grafică, designul acestor jocuri și jucării care ating cote net superioare anilor trecuți. (Horia Pătrașcu).

● La întreprinderea de tricotaje „Moldova” din Iași continuă în ritm susținut procesul de modernizare a producției. Intre cele mai noi realizări se numără procedeul de imprimare prin electropulsare a confecțiilor din tricot, procedeul care va conferi un substanțial spor calitativ produselor finite.

Ultima oră

păcate, odată cu apariția ghiociei a început și vîntoarea pentru smulgerea lor din parcuri.

Noutăți la „Plantavorel”

Aflăm că laboratorul „Plantavorel” din Piatra Neamț are în pregătire o serie de noi medicamente care vor apărea în farmacia în cursul acestui an. Printre acestea: Plavobil (pentru afecțiuni hepatobiliare, cu acțiune hepatoprotectoare), Plavosedil (cu acțiune sedativă la nivelul sistemului nervos central), Plavothym (eficient în afecțiuni bronho-pulmonare acute și cronice, adjuvant în astmul bronșic), Plavocool (cu acțiune la nivelul aparatului digestiv, folosit în colite cronice și de fermentație), Plavovenol (pentru afecțiuni vasculare cronice), Plavosept (dezinfecțant al căilor respiratorii superioare, cu acțiune profilactică și curativă), Plavogastrin (deosebit de eficient în boala ulceroasă, gastrică și duodenală și gastrite cronice).

● Strict autentic. Colegii noștri din Constanța au descoperit că unele sticle de vin din Podgoria Ostrov (Cabernet Sauvignon) au fost imbuteliate pe data de... 30 februarie! Nicî în anii bisecți nu există această dată. Sau, poate, la Podgoria Ostrov se folosesc alte calendare?

tive îi fac pe acești semnalomani să se agațe zilnic de semnalele de alarmă. Cu certitudine nu unele cu adevărat serioase, grave (așa cum de altfel se stipulează în regulamentul feroviar). Ceea ce știm sînt urmăriile: întîrzierea trenurilor respective cu 15—20 de minute, perturbîndu-se astfel și orarul altor trenuri, riscul de accidente a unor călători. Să nu existe oare nici o modalitate de a stopa drastic „jocul” irresponsabil cu semnalele de alarmă?

● Pe gardul unei curți din Pitești și-a făcut apariția un anunț bizar: „Nu mai furați găinile, le veți plăti!” Înțelegem dorința (legitimă) a posesorului găinilor. La logică ne incurcăm!

Jocuri și jucării noi

... 25 000 de unități de producție și 24 de întreprinderi, beneficiind de o rețea proprie de desfacere a produselor prin 35 000 de magazine; un plan, prevăzută pentru anul în curs, cu peste 50% mai mare decît cel realizat în anul care a trecut; și un program ambițios: pînă în anul 1990, producția și desfacerea jocurilor și jucăriilor pentru copii (și adulți, adăugăm noi) să ajungă la valoarea de 1 miliard lei. Sînt cîteva date inscrite în activitatea CENTROCOOP care a inițiat și în acest an — referitoare la Maria Sa Copilul! — cîteva măsuri dem-

Ministerului Educației și Învățămîntului au fost invitați să aleagă și să comande un număr de jocuri și jucării pentru următoarele grupe de vîrstă: a. — de la zero, la trei ani, b. — de la 3, la șase ani și c. — de la 6 ani în sus. Interesul de

care s-a bucurat această expoziție a fost deplin, dincolo de comenzile efectuate, reprezentanții ministerelor venind cu numeroase propuneri pentru noi tipuri de jocuri.

Dintre noutățile oferite de RECOOP (majoritatea acestora fiind produse sub marca de acum cunoscută a „jocurilor logice educativ-colective JECO”), am notat pentru cititorii acestei pagini cîteva dintre ele,

Lucrări de artă noi în patrimoniul muzeului din Tulcea

O surpriză plăcută pentru cei care vizitează secția de artă a muzeului „Delta Dunării”. Recent, patrimoniul muzeului s-a îmbogățit cu noi și valoroase lucrări achiziționate din colecțiile particulare. Intre ele se disting o pictură în ulei și două desene în tuș de Nicolae Tonitza, peisaje de Dumitru Ghiață, un peisaj dobrogean de Lucian Grigorescu, un „firg dobrogean” al lui Francisc Șirato, un tablou din 1934 semnat de Alexandru Ciucurencu (născut pe aceste meleaguri) și trei compoziții aparținînd lui Victor Brauner, executate în perioada 1923—1924.

● În atenția soților și a logodnicilor din Deva: se fac ultimele pregătiri pentru deschiderea unei Case de modă în localitate.

ALEXANDRU ȘERBAN